

13. MUUSIKA

- Autorid ja interpreedid
- Tootmine (kirjastamine, fonogrammitootmine, stuudiod)
- Elav esitus (kontserdikorraldamine, agentuurid)
- Festivalid

Ettevõtete arv:	1281 ettevõtet	(2011. a)
Töötajate arv:	ca 5500 inimest	(2011. a)
Tulud:	87,5 mln €	(2011. a)

Seotud tegevusalad:

- Erakoolid
- Muusikariistade valmistajad
- Muusikariistade jae- ja hulgimüüjad
- Salvestiste paljundajad
- Salvestiste hulgimüüjad
- Salvestiste jaemüüjad spetsialiseeritud kauplustes
- Muu - kontserdikorralduse abitegevused, kontserdimajad jm

Ettevõtete arv:	214 ettevõtet	(2011. a)
Töötajate arv:	ca 491 inimest	(2011. a)
Müügitulud:	47,7 mln eurot	(2011. a)

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
LÜHIKOKKUVÕTE	4
13.1. PAKKUMINE	6
13.1.1. Ettevõtete ja ühingute ning töötajate arv	6
13.1.2. Muusika valdkonna toimimise skeem ja koguturu maht	8
13.1.3. Valdkonna alagruppide iseloomustus	13
13.1.3.1. Autorid ja autoritasud.....	13
13.1.3.2. Tuumik tegevusalad	15
13.1.3.3. Seotud tegevusalad.....	31
13.1.4. Eesti muusika eksport	35
13.2. NÕUDLUS	39
13.2.1. Siseturu tarbimismaht	39
13.2.2. Avaliku sektori huvid	45
13.3. ORGANISATSIOON JA POLIITIKA	47
13.3.1. Finantseerimine	47
13.3.2. Organiseeritus	57
13.3.3. Seosed teiste majandusharude ja tegevusvaldkondadega	59
13.3.4. Seosed teiste loomemajanduse sektoritega	61
13.4. HARIDUS	64
13.5. TUGEVUSED, NÕRKUSED, ARENGUVÕIMALUSED JA OHUD	70
13.6. ARENGUPROGNOOS 3-5 AASTAKS	73
13.7. EKSPERDID JA ÜMARLAUD	76
Lisa 13.1. Muusika valdkonna ja muusikaga seotud tegevusalade koodid Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi.....	77
Lisa 13.2. Riigi rahaeraldused Kultuuriministeeriumi kaudu muusika valdkonnale 2011. aastal	78

SISSEJUHATUS

Loomemajandust muusika valdkonnas võib mõista laiemalt või kitsamalt. Kitsamas tähenduses võib selle all käsitleda ettevõtlust, professionaalsete oskuste ja talendi rakendamist muusikateoste loomise, esitamise, kirjastamise, salvestamise, vahendamise jms näol, mille eest saadakse kompensatsiooni. See eeldab tasemel professionaalseid muusikateoste loojaid ja esitajaid, interpreete ja ansambleid, orkestreid ja dirigente. Professionaalsuseks on vaja annet ja eeldusi, kuid ka suurt tööd ja tingimusi arenemiseks, professionaalset õpet, harjutamis- ja esinemisvõimalusi ning muusikainstrumente. Seega laiemalt tähendab loomemajandus loominguga seotud majandamist, et talendid saaksid oma andeid maksimaalselt arendada, avada, jagada ja luua sellega uusi kultuuriväärtusi Eestis või mujal maailmas.

Käesolevas töö esimeses osas on valdkonna tegemisi vaadeldud pigem loomemajanduse kitsamas tähenduses. Valdkonna tuumiktegevusalasid on vaadeldud kolmes rühmas: elav esitus ehk loomine – heliloojate, interpretide, muusikakollektiivide, orkestrite, kontserdikorraldajate, agentuuride tegevus; salvestatud muusika ehk tootmine ja kirjastamine ning autoriõiguste teostamine. Seotud tegevusaladest kajastatakse töös salvestiste tiražeerimist, muusikariistade valmistamist ja restaureerimist, erakoolide tegevust ning salvestiste ja muusikariistade jae- ja hulgi müüki. Järjest enam on loojad ja esitajad ise oma tegevuse korraldajad ja kirjastajad, mis tähendab, et piiri elava esituse ja muusika tootmise vahele pole alati võimalik tõmmata. Peale majandusliku kaardistamise antakse töös ülevaade loomemajandusest laiemas mõttes – valdkonna organiseeritusest ja rahastamisest, seostest teiste kultuuri- ja majanduselu valdkondadega, haridusvõrgust ning professionaalsete muusikute järelkasvust. Muusika loomine, esitamine ja tootmine saavad väärtustatud tänu kuulajaskonnale või muudele kultuuri- ja majandusharudele, kellele need huvi pakuvad. Sellest tulenevalt kajastatakse töös elanikkonna huvi ja osalust muusikaelus.

Valdkonnas puudub endiselt ülevaatlik statistika, andmeid esinemiste, kontsertide või ühingute ja nende majandustegevuse kohta ei koguta. Muusikastatistika kogumise süsteemi on juurutanud paar viimast aastat Eesti Statistikaamet ja see saab olema valdkonna uusima katusorganisatsiooni, Eesti Muusika Arenduskeskuse, üheks tegevussuunaks tulevikus. Andmeid äriühingute, mitтетulundusühingute ja sihtasutuste ning registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate majandustegevuse kohta saab ükshaaval otsides Äriregistrist, mis nõuab suurt eeltööd võimalike tegijate väljaselgitamiseks. Muusika valdkond ei ole hõlmatud kindlate Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK-i) koodidega (lisa 13.1), põhikoodides sisalduvad teiste kultuuri- ja majandusharude ettevõtted, mitmed suured kontserdikorraldajad eelistavad põhitegevusena märkida meelelahutust, ollakse tegevad mitmel alal, ei esitata andmeid jms. Elanikkonna muusikahuvi ja osaluse määramisel on võimalik tugineda Statistikaameti, EAS-i Turismiarenduskeskuse ja Tallinna Ettevõtlusameti uuringutele.

LÜHIKOKKUVÕTE

Eesti elanike muusikahuvi on väga suur, arvestuslikult tehakse aastas 2 miljonit kontserdikülastust. Muusika valdkonna võib üldiselt jaotada kolmeks: süva-, levi- ja pärimusmuusika. Igas harus korraldatakse palju kontserte ja muusikafestivale, millega külastajad on väga rahule jäänud. Eesti muusikal on tugev rahvusvaheline mõõde näiteks laulupidude ning mitmete rahvusvaheliselt tuntud heliloojate, dirigentide, interpretide, ansamblite ja solistide loometegevuse tulemusena. Üldjuhul ei peeta aga Eesti mitmekesise muusikaelu kohta arvestust, näiteks ei ole teada, kui palju korraldatakse Eestis kontserte, kui suur on piletitulu, kui palju esinetakse välismaal ja kus kontserte antakse, kui palju helisalvestisi müüakse, kuidas kontserdikorraldajad rahaliselt hakkama saavad, kui ulatuslik on riigi toetuste, erasektori ja kohalike omavalitsuste panus jne. Käesolev töö püüab valdkonna tegemistele pilku heita lähtuvalt loomemajanduse aspektist, st kaardistades olemasolevate andmete põhjal valdkonna äriühingud, riiklikud ja kohalike omavalitsuste kontserdiorganisatsioonid ning esmakordselt mittetulundusühingud, sihtasutused ja füüsilisest isikust ettevõtjad ning seejärel analüüsides nende tegevust peamiselt majandusnäitajate kaudu (töötajate arv, müügitulu, ettevõtlustulu, kasum jms). Loomemajanduse aspektist avaldab valdkond mõju teistele majandusharudele nagu näiteks turism, teenindus, infotehnoloogia, teravishoid jms, kuid andmete puudumise ja valdkonna killustatuse tõttu on seoste väljendamine arvudes raskendatud.

Muusika tuumikvaldkondades tegutses 2011. aastal kokku 1281 ettevõtet, organisatsiooni ja ühingut, sh 736 äriühingut, 11 sihtasutust, 528 mittetulundusühingut, 3 riiklikku kontserdiorganisatsiooni (Eesti Kontsert, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester) ja 3 munitsipaalset kontserdiorganisatsiooni (Tallinna Filharmoonia, Pärnu Linnaorkester, Narva Linna Sümfooniaorkester). Hinnanguliselt oli tuumikvaldkondades hõivatuid kokku 5500, koos seotud valdkondadega ca 5800. Muusika tuumikvaldkondade kogutulu oli 2011. aastal 87,5 mln eurot, koos seotud valdkondadega 135,2 mln eurot (2007. aastal koos seotud valdkondadega ca 2,1 miljardit krooni ehk 134 mln eurot). Muusika ekspordi maht ei ole andmete puudumise tõttu täpselt teada. Tuumikvaldkondade ekspordi moodustasid 2011. aastal välismaalt laekunud autoritasud autoritele ja esitajatele ca 1,6 mln eurot (2007. aastal 1,3 mln eurot) ning helikandjate müügist, plaadilepingutest, nootide rendist saadud vähesed tulud. Muusikariistade eksport oli 2011. aastal 2,1 mln eurot (2007. aastal 2,7 mln eurot).

Riik panustab lähiaastatel varasemast rohkem valdkonna jätkusuutlikku arengusse ja ekspordi. Eesti Muusika Arenduskeskus arendab välja muusikatööstuse koordineeritud ekspordistruktuuri, mille abil tõsta Eesti muusika ja muusikute tuntust välisriikides, suurendada välismaalt laekuvaid autoritasusid ja lepingute arvu fonogrammitootjatega, tellimusi kirjastajatele ning jae- ja hulgi-müüjatele, välismaal väljaantud helisalvestiste ja väliskontsertide arvu ning tekitada Eestisse rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline *management*-süsteem. Klassikalisele muusikale on kavas luua uus ekspordiformaat ja suunata tegevused kolme riigi, Venemaa, Saksamaa ja Hollandi siht-turgudele. Eesti klassikalist muusikat kohalikele kontserdikorraldajatele, produtsentidele ja *manageridele* tutvustavad üritused on toimunud juba St. Peterburgis ja Berliinis ning 2013. aasta lõpus saab toimuma üritus Londonis. Need tegevused aitavad realiseerida Eesti muusika potent-

siaali, mida hinnatakse süvamuusika osas väga kõrgeks, kuid potentsiaali nähakse ka Eesti levi- ja pärimusmuusikal. Välismaal on tuntud mitmed Eesti heliloojad, dirigendid ja koorid, näiteks Eestis resideeruvatest Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Eesti Rahvusmeeskoor, Hortus Musicus, A. Mustonen, V. Tormis, E.-S. Tüür, E. Klas, O. Elts, A. Volmer jt, levimuusika osas näiteks Kerli, Ewert & The Two Dragons ja Iiris. Ekspordivõimaluste loomisega tegelevad lisaks Eesti Muusika Arenduskeskusele suuremad kontserdi- ja festivalivalikorraldajad (nt Eesti Kontsert, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Tallinna Filharmoonia, Pille Lille Muusikute fond, Musiccase OÜ), liidud (nt Eesti Interpreetide Liit, Eesti Jazzliit, Eesti Muusikafestivalid), vastavad ühingud (nt Eesti Muusika Infokeskus, Eesti Autorite Ühing, Eesti Muusika Eksport), kultuuriesindajad saatkondade juures ja eeskätt muusikud ise. Võrreldes 2007. aastaga pööratakse ekspordi arendamisele varasemast rohkem tähelepanu ja see on andnud tulemusi – esile on tõusnud esimesed professionaalsed levimuusika *managerid* ja festival Tallinn Music Week on kujunenud välismaiste talendiotsijate ja kohalike muusikute kohtumispaigaks. Agentuuride ja *manageride* professionaalsust on tõstetud vastavate kursuste ja koolitustega ning see tegevus jätkub. Eesti muusika potentsiaali realiseerumine sõltub seega suuresti agentuuride, *manageride* jt tugistruktuuride professionaalsusest, muusikute endi ettevõtlikkusest ja rahalistest võimalustest.

Valdkonna teenuste mahtu mõjutab oluliselt muusikateenuste järjest suurenev pakkumine interneti vahendusel (muusikastrimimine, müük jms). Plaadimüük ei ole Eestis enam viimasel kahel aastal vähenenud, kuid müük on kandunud spetsiaalkauplustest enam kaubanduskeskustesse ja raamatupoodidesse. Kontsertide arv võib suureneha tasakaaluks muusikateenuste pakkumisele internetis ja plaadimüügile ning rahvusvaheliste suundumuste kohaselt võib digitaalse muusika tõus suurendada singlite müüki. Samas ei ole elanike rahaline kindlustunne viimastel aastatel tõusnud, mis tähendab, et kultuurielus osalemise arvelt hoitakse raha kokku, hinnatundlikkus püsib kõrge. Nii üksikkontsertide kui traditsiooniliste muusikasündmuste korraldajad peavad seega lähitulevikus pingutama potentsiaalsete kontserdikülastajate segmendi köitmiseks, lisaks pakuvad konkurentsi muusikasündmused lähiriikides. Muusikafestivalid on hästi organiseerunud, teostavad ühiselt turundustegevusi ja seisavad oma huvide eest. Traditsiooni kandvate pikaajaliste festivalide mitmetasandilist positiivset mõju teadvustatakse üha enam kohalike omavalitsuste ja sponsorite poolt. Kolmeaastased raamlepingud Kultuuriministeeriumiga aitavad suurendada festivalide korraldajate kindlustunnet süva-, levi- ja pärimusmuusikafestivalide püsijäämisel.

Tööhõive maht jääb tõenäoliselt samaks, kuid juurde on vaja häid spetsialiste, professionaale ja eriti muusikaõpetajaid lastemuusikakoolidesse. Hariduse kvaliteet ja kättesaadavus on väga olulised, et kindlustada professionaalsete muusikute ja heliloojate järelkasv. Õpetaja ametikohtade täitmine on aga raskendatud alafinantseerimise ja alghariduse vähese väärtustamise tõttu, probleem on teravam väljapool Tallinnat ja Harjumaad. Kuigi viimastel aastatel on koolitatud mitmeid tauststruktuuri spetsialiste ja *managere*, võtab kompetentsi ja kontaktivõrgustiku kujunemine aega. Muusikute sissetulekute ja elukutse prestiiži tõstmiseks on vajalik tegevuskava, mis aitaks pidurdada noorte muusikute lahkumist Eestist peale õpingute lõppu välismaal.

13.1. PAKKUMINE

13.1.1. Ettevõtete ja ühingute ning töötajate arv

Äri- ja mittetulundusühingute ning sihtasutuste ja töötajate arvu määratlemiseks tugineti peamiselt Justiitsministeeriumi Registre ja Infosüsteemide Keskuse Äriregistri ja Eesti Maksu- ja Tolliameti andmetele. Eestis tegutsevad äri- ja mittetulundusühingud on kirjas ja kodeeritud Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) alusel.

Muusika valdkonna ja muusikaga seotud tegevusalade EMTAK 2008 koodid on järgmised:

tuumik tegevusalad

- 59201 – helisalvestiste ja muusika kirjastamine, sh masterkoopiade tootmine heliplaatide jm audiomaterjali jaoks
- 90012 – kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus jms
- 90021 – lavakunsti abitegevused (väljavõtt ühingu haaval – muusikaga seotud ühingud)
- 90031 – kunstialane loometegevus (väljavõtt ühingu haaval – muusikaga seotud ühingud)
- 93299 – muud liigitamata lõbustus- ja vaba aja tegevused (väljavõtt ühingu haaval – muusikaga seotud ühingud)
- 94121 – loomeliitude tegevus (väljavõtt ühingu haaval – muusikaga seotud ühingud)
- 94129 – muude kutseorganisatsioonide tegevus (väljavõtt ühingu haaval – muusikaga seotud ühingud)
- 94995 – vaba aja veetmise, meelelahutuse ja kultuurilise tegevuse või huvialadega seotud ühendused ja huviklubid (väljavõtt ühingu haaval – muusikaga seotud ühingud).

seotud tegevusalad

- 18201 – salvestiste paljundus, sh muusika vm helisalvestisega grammofoni- ja laserplaatide, helilintide paljundamine masterkoopialt
- 32201 – muusikariistade tootmine
- 3319 – muude seadmete remont, sh muusikariistad
- 33191 – orelite ja muude ajalooliste muusikainstrumentide restaureerimine
- 46181 – muude kindlate kaupade vahendamine, sh muusikariistade vahendamine
- 46431 – elektriliste kodumasinade hulгимүүк, sh salvestusega heli- ja videolintide, CD-de ja DVD-de hulгимүүк
- 46499 – mujal liigitamata kodumasinade hulгимүүк, sh muusikariistade hulгимүүк
- 4652 – elektroonika- ja telekommunikatsiooniseadmete ning nende osade hulгимүүк
- 4743 – heli- ja videoseadmete jaemүүк spetsialiseeritud kauplustes
- 4754 – elektriliste kodumasinade jaemүүк spetsialiseeritud kauplustes

- 47599 – muude mujal liigitamata kodutarvete jaemüük, sh muusikariistade ja nootide jaemüük
- 47631 – muusika- ja videosalvestiste jaemüük spetsialiseeritud kauplustes
- 77291 – muude tarbeesemete ja kodumasinade väljaüürimine ja kasutusrent, sh muusikariistad
- 85521 – muusika- ja kunstikoolitus, sh klaveriõpetajad jm muusikaõpetus ning muusikakoolid ja -stuudiod
- 90041 – teatri-, kontserdi jms hoonete käitlus
- 95291 – muude tarbeesemete ja kodutarvete parandus, sh muusikariistade parandus ja klaverite häälestamine

Peamisteks valdkonna tuumik tegevusalade (loomine, esitamine, kirjastamine, tootmine, salvestamine) koodideks on Äriregistris **helisalvestiste ja muusika kirjastamine (kood 59201)** ning **kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus (kood 90012)**, ülejäänud koodid sisaldavad peale muusika veel teiste tegevusalade äri- ja mittetulundusühinguid. Erinevalt varasemate aastate kaardistustest oli seekord võimalik Äriregistrist andmeid koguda mittetulundusühingute, sihtasutuste ja füüsilisest isikust ettevõtjate kohta, kes tegelevad muusika loomise, esituse, salvestamise, kontserdikorraldusega jms.

Valdkonnas tegutsevate äri- ja mittetulundusühingute ning sihtasutuste arvu määratlemiseks koostas Eesti Konjunktuuriinstituut varasemate tööde, Äriregistri, Kultuuriministeeriumi, Eesti Kultuurkapitali, Eesti Hasartmängumaksu Nõukogu eraldatud toetuste ja Interneti otsingute põhjal valdkonna ühingute nimekirja (osaühingud, aktsiaseltsid, usaldus-, tulundus- ja mittetulundusühingud ning sihtasutused), kuhu kanti **1495 firmat** ja 620 füüsilisest isikust ettevõtjat. 2011. aasta tuumik tegevusalade töötajate koguarvuks¹ oli 1606 inimest ja seotud tegevusalade töötajate koguarvuks 491 inimest, kokku seega 2097 inimest. Kuna aga kõik firmad ei avaldanud Äriregistris töötajate arvu, instituudi koostatud nimekiri ei pruugi olla täiuslik ning muusika- ja kunstikoolides hõivatute arvu näidatakse koos, võib tegelik hõivatute arv olla suurem.

Kultuuriministeeriumi andmetel oli Eestis 2012. aastal hõivatud 4491 professionaalset muusikut (tabel 13.1). 2011. aasta rahvaloenduse andmetel oli muusika ametialadel kokku 2433 hõivatut: muid muusikaõpetajaid 1241, muusikuid, lauljaid ja heliloojaid 1130 ning muusikariistade valmistajaid ja häälestajaid 62². Levimuslikas tegutses Eesti Ansamblite Andmebaasi³ andmetel Eestis 2013. aasta märtsis 3191 ansamblit ja 13 111 muusikut (professionaalid ja harrastajad). 2007. aastal oli Äriregistri andmetele tuginedes tuumik ja seotud valdkondades töötajaid hinnand

¹ Paljud firmad pole oma töötajate arvu Äriregistrile avaldanud. Seetõttu on arvestustes nende äriühingute töötajate arv lisatud hõivatute koguarvule eeldusega, et firmas töötab 1 inimene (antud põhimõttel on esitatud kõik muusika valdkonna alagruppide töötajate arvud alapeatükis 1.3).

² Statistikaamet, Hõivatud ametiala ja soo järgi 31. detsember 2011

³ Eesti Ansamblite Andmebaas, <http://eaab.dcc.ttu.ee/esileht.asp>

guliselt 3840, sh äriühingute töötajad, kuid ilma harrastusliku rahvamuusika ja koolideta, mis polnud äriühingud.

Valdkonna töötajate arv ei ole seega täpselt määratletav, sest osa professionaalseid muusikuid on tegevad ettevõtluses ja ametinimetusest ei pruugi alati selguda hõivatus muusika valdkonnas.

Hõivatuid võib muusika tuumik tegevusaladel olla koos äri- ja mittetulundusühingute ning füüsilisest isikust ettevõtjatega kokku ca 5500, koos seotud tegevusaladega ca 5800.

Tabel 13.1. Muusikute ja nende töökohtade arv Eestis 2012. aastal

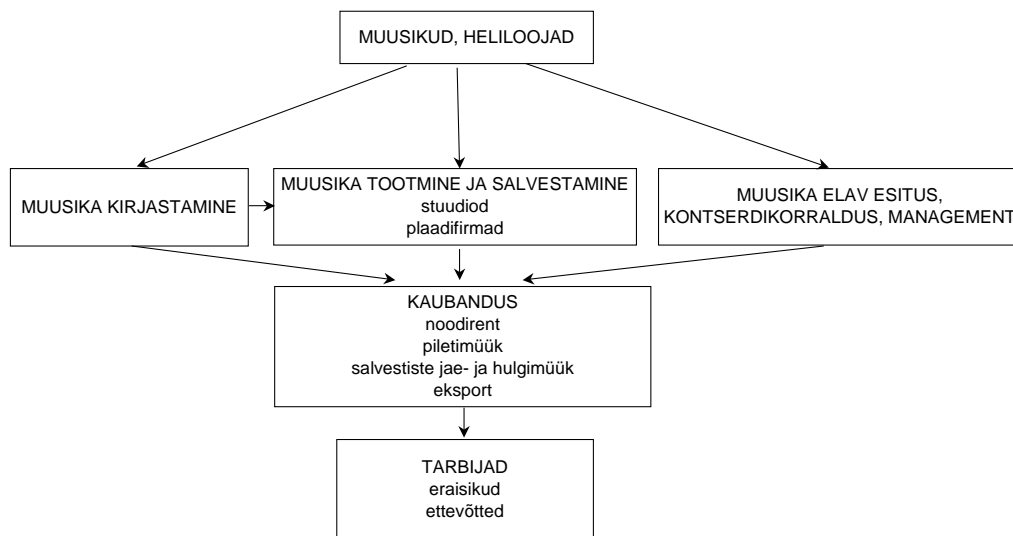
Töökohad	Arv
Riiklike ja munitsipaalorkestrite orkestrandid	332
Riiklike ja munitsipaalorkestrite dirigendid	12
Riiklike kooride solistid	28
Riiklike kooride koorilauljad	140
Riiklike kooride koorijuhid ja hääleseadjad	15
Üldhariduskoolides töötavad muusikaõpetajad	ca 800
Harrastuskooride palgalised juhid	864
Puhkpilliorkestrite palgalised juhid	107
Muu vokaalmuusika kollektiivide palgalised juhid	293
Lastemuusikakoolide õpetajad	ca 1900
KOKKU	4491

Allikas: Kultuuriministeeriumi muusikanõunik

13.1.2. Muusika valdkonna toimimise skeem ja koguturu maht

Enne muusikavaldkonna turumahust ülevaate andmist on toodud valdkonna toimimise skeem. Kõik saab alguse professionaalsetest loojatest ja loomingust ehk muusikutest ja heliloojatest, kelle kõrval tegutsevad kontserdikorraldajad, plaadifirmad, kirjastajad ja stuudiod (joonis 13.1). Looming jõuab tarbijateni läbi kaubanduse (nt helisalvestiste müüjad). Joonisele tuleks taustaks lisada tugisorganisatsioonid, loomeliidud, riigi, kohalike omavalitsuste ja sponsorite toetused ning IT sektor koos arvutite, veebilahenduste, veebipoodide, muusikakirjutamise programmidega ning muusikariistade valmistajad ja müüjad jms, ilma milleta muusika valdkond Eestis ei toimiks.

Joonis 13.1. Muusikavaldkonna toimimise skeem

Allikas: EKI koostatud

Järgnevalt on kokku võetud kogu muusika valdkonna turu maht. Koguturu mahu arvestuses on hõlmatud äriühingud (aktsiaseltsid, osa-, tulundus- ja usaldusühingud, välisühingute filiaalid), füüsilisest isikust ettevõtjad, ettevõtlustulu saanud mittetulundusühingud ja sihtasutused ning riiklikud ja kohalike omavalitsuste eelarvetest finantseeritavad kontserdiorganisatsioonid, festivalid ning Eesti Autorite Ühingu, Eesti Esitajate Liidu ja Eesti Fonogrammitootjate Liidu poolt autoritele ja esitajatele makstud autoritasud. Kogutulu on erinevalt 2007. aastast välja toodud tuumik ja seotud tegevusalade lõikes.

Tuumikvaldkondade (loomine, esinemine kontserdikorraldus, kirjastamine, salvestamine, tootmine) koguturu mahu määramiseks on kokku liidetud järgmiste Äriregistri koodide alla registreeritud muusika valdkonna firmade ja ühingute 2011. aasta müügitulu: 59201 (väljavõte), 90012 (väljavõte), 90021 (väljavõte), 90031 (väljavõte), 93299 (väljavõte), 94121 (väljavõte), 94129 (väljavõte), 94995 (väljavõte). Seotud tegevuste (salvestiste paljundamine, eramuusikakoolid, muusikariistade valmistamine, restaureerimine, rentimine ning helisalvestiste ja muusikariistade jae- ja hulgimüük) koguturu mahu määramiseks on kokku liidetud järgmiste Äriregistri koodide alla registreeritud firmade ja ühingute 2011. aasta müügitulu: 18201 (väljavõte), 32201, 3319 (väljavõte), 33191 (väljavõte), 46181 (väljavõte), 46431 (väljavõte), 46499 (väljavõte), 4652 (väljavõte), 4743 (väljavõte), 4754 (väljavõte), 47599 (väljavõte), 47631 (väljavõte), 77291 (väljavõte), 85521 (väljavõte), 90041 (väljavõte), 95291 (väljavõte). Kuna mitmete koodide alla registreeritud firmade põhitegevusala polnud seotud muusika valdkonnaga, on firmade hulgast tehtud väljavõte.

Muusika tuumiktegevusalade ühinguid oli 2011. aastal kokku 1281, neist 715 osäühingut, 1 aktsiaselts, 528 mittetulundusühingut ja 11 sihtasutust (neist 163 ettevõtlustuluga), 20 välisühingu filiaali, tulundus- või usaldusühingut ning 3 riiklikku kontserdiorganisatsiooni (Eesti Kontsert, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, Eesti Filharmoonia Kammerkoor) ja 3 kohalike omavalitsuste

eelarvetest finantseeritavat organisatsiooni (Tallinna Filharmoonia, Pärnu Linnaorkester, Narva Linna Sümfooniaorkester) (tabel 13.2). 2007. aastal oli koos seotud tegevusaladega kokku 403 ettevõtet ja organisatsiooni, kuid ilma mittetulundusühinguteta.

Seotud tegevusalade ühinguid oli 2011. aastal kokku 214, neist 149 osaühingut, 8 aktsiaseltsi, 47 mittetulundusühingut, 8 sihtasutust ja 2 välisühingu filiaali ja usaldusühingut. Koos tuumik ja seotud tegevusaladega oli ühinguid kokku 1495.

Tabel 13.2. Muusika valdkonna koondnäitajad 2011. aastal

	Ettevõtete, arv	Töötajate arv	Tulu avalda- nute arv	Tulud, tuh €	Kasum tuh €
Tuumik tegevusalad					
Aktsiaseltsid	1	1
Osaühingud	715	604	517	28 648,7	1751,9
Muud (välisühingu filiaal, tulundus-, usaldusühing)	20	15	8	98,8	-13,6
SA	11	7	1	2 863,3	-14,6
MTÜ-d	528	73	162	12 20,7 ¹⁾	...
FIE-d	-	602	525	2 852,8 ²⁾	...
Riiklikud ja kohalike oma- valitsuste kontserdi- organisatsioonid	6	ca 304	6	12 954,0 ³⁾	...
KOKKU TUUMIK	1 281	1 606	1 219	48 638,3	1 723,7⁴⁾
Seotud tegevusalad					
Aktsiaseltsid	8	95	5	9 762,0	704,0
Osaühingud	149	339	109	20 958,7	844,6
Muud (välisühingu filiaal, tulundus-, usaldusühing)	2	2
SA-d	8
MTÜ-d	47	37	19	290,2	...
FIE-d	-	18
KOKKU SEOTUD	214	491	133	31 010,9	1 548,6⁵⁾
KOKKU	1 495	2 097	1 352	7 9649,2	3 272,3

... andmed ei ole teada

¹⁾ tulu ettevõtlusest

²⁾ 525 ettevõtlustuluga FIE põhjal

³⁾ Eesti Kontsert, Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Tallinna Filharmoonia (osaliselt, ainult Tallinna linna toetus Tallinna Filharmooniale ja Birgitta Festivalile, hinnanguliselt ca 60-70% kogutulust), ERSO (osaliselt, ainult toetus Kultuuriministeriumi eelarvest, hinnanguliselt 90-95% kogutulust), Narva Linnaorkester (osaliselt, ainult toetus Kultuuriministeriumi eelarvest, hinnanguliselt 15-20% kogutulust), Pärnu Linnaorkester (osaliselt, ainult toetus Kultuuriministeriumi eelarvest, hinnanguliselt 5-20% eelarvest)

⁴⁾ 297 ettevõtte põhjal

⁵⁾ 33 ettevõtte põhjal

Allikas: Äriregister, Eesti Kontserdi Aastaraamat 2011, EKI andmebaas

Muusika tuumik tegevusalade müügitulu koos mittetulundusühingute ja füüsilisest isikust ettevõtjate ettevõtlustuludega ning riiklike ja kohalike kontserdiorganisatsioonide tuludega moodustas 2011. aastal kokku 48,6 mln € sh riiklike kontserdiorganisatsioonide tulu 13 mln €⁴ (2007. aastal 12,1 mln €). Sellele lisanduvad festivalide (v.a laulupidu) müügitulud arvestuslikult 6,7 mln € (2007. a 3,2 mln €) ning autoritasud autoritele ja esitajatele ca 1,6 mln € (2007. aastal 1,3 mln €). **Koguturu mahtu võib hinnata koos festivalide ja autoritasudega, kuid ilma seotud tegevusaladeta 56,9 mln €**

Seotud tegevusalade müügitulu oli 31 mln € Tuumik ja seotud tegevusalade müügitulu oli 2011. aastal kokku 79,6 mln € Kuna 2007. aastal oli osahingute ja aktsiaseltside müügitulu kokku 57,2 mln € siis võrreldes 2007. aastaga on müügitulu suurenenud.

Koguturu maht koos festivalide ja autoritasudega, kuid ilma seotud tegevusaladeta oli 2011. aastal 56,9 mln € koos seotud tegevusaladega 87,9 mln € (2007. a koos seotud tegevusaladega ca 73,7 mln €). Ekspert hinnangu alusel moodustab see ca 60-70% muusika valdkonna müügist. Seega võib eeldada, et tuumik muusikavaldkonna kogutulu oli 2011. aastal 87,5 mln € koos seotud valdkondadega 135,2 mln € (2003. aastal koos seotud valdkondadega 96 mln € 2007. aastal 134 mln €).

Tabel 13.3. Muusika valdkonna tulud alamvaldkonniti 2011. aastal (tuh €)

	Tulud, tuh €	%
Salvestiste kirjastajad	4 927,9	8
Elav esitus (kontserdikorraldajad, agentuurid jt)	41 967,3	74
Festivalid	8 393,2	15
Autoritasud	ca 1 600,0	3
KOKKU TUUMIK	56 888,4	100
Erakoolid	584,2	2
Muusikariistade valmistajad	2 206,3	7
Muusikariistade jae- ja hulgimüüjad	6 016,7	19
Salvestiste paljundajad	5 123,1	17
Salvestiste hulgimüüjad	6 344,3	20
Salvestiste jaemüüjad spetsialiseeritud kauplustes	2 076,1	7
Muud (kontserdimajad, kontserdikorralduse abitegevused jt)	8 660,2	28
KOKKU SEOTUD	31 010,9	100
KOKKU	87 899,3	

Allikas: Äriregister, EKI

⁴ ERSO, Tallinna Filharmoonia, Narva ja Pärnu Linnaorkestrite tulu 2011. aastal on kajastatud osaliselt andmete puudumise tõttu. Andmetes sisalduvad vaid Tallinna Linnavalitsuse poolt Tallinna Filharmooniale ja Birgitta Festivalile eraldatud summad, ERSO-le Pärnu ja Narva Linnaorkestritele Kultuuriministeeriumi eelarvest eraldatud summad.

Võrreldes 2007. aasta kaardistusega on ettevõtteid muusika valdkonnas oluliselt rohkem (+271%) ja seda mitte ainult esmakordselt kaardistatud MTÜ-dele ja SA-le, mis moodustasid 2011. aastal 40% kõigist kaardistatud ettevõtetest. Samuti on suurenenud hõivatute arv (+51%), kuid kogutulu on võrreldes 2007. aastaga samal tasemel (+1%).

Muusika äriühingud on tegevad sageli mitmel alal, nt muusika loomine, esitamine, tootmine ja kirjastamine, kuid Äriregistri andmestik ei võimalda jaotada müügitulusid äriühingu mitme tegevusala vahel. Seetõttu on kitsamate alamvaldkondade osakaalud ligikaudsed (vt tabel 13.3).

2011. aasta kogutulu alusel suurimad muusika ja muusikaga seotud valdkondade ettevõtted ja ettevõtlustuluga mittetulundusühingud on esitatud tabelis 13.4. Toodud 25 firma kogutulu oli 2011. aastal 47 mln € (2007. a 36 mln €) ehk 54% muusika kogutulust koos seotud valdkondadega, kasum oli 2,6 mln € ja töötajaid 348. Suurimad firmad on koondunud Tallinna.

Tabel 13.4. Muusika valdkonna suurimad ühingud kogutulu alusel 2011. aastal (tuh €)

Ettevõte	Kogutulu 2011, tuh €	Kogutulu 2007, tuh €	Peamine tegevusala	Asukoht	Tege- vusala
Eesti Kontsert ¹⁾	8 692,0	7 359,2	riiklik kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
HT Meelelahutus OÜ	7 851,2	...	kontserdikorraldaja laevadel	Tallinn	tuumik
Eventech OÜ	3 631,4	...	kontserdikorralduse abitegevused	Tallinn	seotud
Baltic Disc AS	3 313,4	3 234,9	salvestiste paljundaja	Harju	seotud
Pedrobeat AS	2 917,1	3 630,7	tootja, esindaja, salvestiste jae- ja hulgimüüja	Tallinn	seotud
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	2 863,3	...	kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
Mojo Holding OÜ	2 399,9	199,2	salvestiste hulgimüüja	Tallinn	seotud
BDG Music OÜ	2 347,1	3 503,9	kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
Estonia Klaverivabrik AS	1 976,6	2 763,2	muusikariistade tootja	Tallinn	seotud
Digisound OÜ	1 595,5	...	muusikariistade, helitehnika jae- ja hulgimüüja	Tallinn	seotud
Tallinna Kontserdimaja AS	1 236,3	...	kontserdihoonete käitlus	Tallinn	seotud
Digibox OÜ	1 217,2	1 300,6	salvestiste paljundaja	Tartu	seotud
Lasering OÜ	1 194,3	1 747,4	salvestiste jaemüüja	Tallinn	seotud
Artist Siseraadiod OÜ	1 176,4	...	audiolahenduste pakkuja	Tallinn	seotud
IS Music Trading OÜ	1 056,5	1 556,2	muusikariistade jae- ja hulgimüüja	Tallinn	seotud
Stanford Music OÜ	960,3	1 409,8	muusikariistade jae- ja hulgimüüja	Tallinn	seotud
Balti Kontsert OÜ ²⁾	729,9	452,1	kontserdikorralduse abitegevused	Tallinn	seotud
ERP OÜ	702,0	169,1	kontserdikorraldaja, kirjastaja	Tallinn	tuumik
EW Sound & Light OÜ	607,5	...	muusikariistade hulgimüük	Tallinn	seotud

Tabel 13.4. järg

Ettevõtte	Kogutulu 2011, tuh €	Kogutulu 2007, tuh €	Peamine tegevusala	Asukoht	Tege- vusala
Orbital Vox Stuudiod OÜ	590,7	596,5	helisalvestusstudio	Tallinn	tuumik
Solum OÜ	487,9	...	salvestiste kirjastaja	Tallinn	tuumik
Muusika Ladu OÜ	444,9	1 153,4	salvestiste jae- ja hulgimüük	Tallinn	seotud
Music Center Pro OÜ ²⁾	442,2	709,3	muusikariistade jae- ja hul- gimüük	Tallinn	seotud
Event Center OÜ	438,9	...	kontserdikorralduse abitege- vused	Tallinn	seotud
Worex Media Group OÜ	435,1	31,1	kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
TUUMIK KOKKU (TOP 8)	21 700,3				
SEOTUD KOKKU (TOP 17)	25 338,2				
KOKKU TOP 25	47 038,5	36 019,7*			Muutus 2011/2007 +31%

... andmed ei ole teada

¹⁾ Eesti Kontserdi tulud kokku

²⁾ kustutatud Äriregistrist aastal 2012

* 2007. a TOP 25-s olnud ettevõtted ei kattu täielikult 2011. a TOP 25 ettevõtetega

Allikas: Äriregister

13.1.3. Valdkonna alagruppide iseloomustus

13.1.3.1. Autorid ja autoritasud

Eesti Autorite Ühing

Eesti Autorite Ühing (EAÜ) loodi 1991. aastal. Ühing tegutseb vahendajana autorite ja teoste kasutajate vahel esindades käesoleval ajal peamiselt heliloomingu ja kujutava kunsti teoste autoreid ning muusikakirjastajaid ja teostades audiovisuaalautorite õigusi. 2012. aastal oli muusika valdkonna nimekirjas 3319 autorit (sh juba elust lahkunud, kelle autoriõigusi ühing kaitseb). Eesti Autorite Ühingu liikmetest autorite ja muusikakirjastajate arv, kellele või kelle pärijatele ühing autoritasusid välja maksis, on aastatel 2007-2012 oluliselt tõusnud. Kui 2007. aastal maksti autoritasusid 1764 autorile summas 1,2 mln € siis 2011. aastal maksti 2276 autorile veidi alla 1,3 mln € ja 2012. aastal 2416 autorile veidi üle 1,3 mln € (tabel 13.5). Lisaks toetab ühing mitmeid muusikavaldkonna projekte, näiteks 2011. aastal toetati 22 projekti summas 158 tuh € ja 2012. aastal 27 projekti summas 263,1 tuh €. Välismaalt Eesti autoritele laekunud tasud võib liigitada Eesti muusikaekspordi alla ning see oli 2011. aastal 100,1 tuh €

Kokku suunati 2011. aastal Eesti Autorite Ühingu kaudu muusika valdkonda tagasi 1,4 mln € ja 2012. aastal 1,6 mln €

Tabel 13.5. Eesti Autorite Ühingu poolt muusikavaldkonda tagasi suunatud raha
2007-2012, tuh €

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Eesti autorite ja muusikakirjastajate arv, kellele maksti autoritasusid	1 764	1 903	2 038	2 119	2 276	2 416
Väljamakstud autoritasud	1 218,4	1 473,8	1 230,1	1 111,8	1 261,0	1 320,1
Autoritasud välismaalt	71,1	137,8	121,5	103,9	100,1	136,3
Autoritasud Eestist	935,0	1 123,5	929,5	829,8	994,5	1 006,1
Salvestamine (NCB)	212,2	212,5	179,1	178,1	166,3	177,7
Muud toetused (käibemaksuta)	7,0	118,1	97,6	108,0	158,0	263,1
KOKKU AUTORITASUD JA TOETUSED	1 225,4	1 591,9	1 327,7	1 219,8	1 418,9	1 583,2

Allikas: Eesti Autorite Ühing

Eesti Autorite Ühing kogub arvestuslehtede ja repertuaariaruannetega informatsiooni müüdüd piletite kohta (arv, rahaline väärtus), sissepääsu (tasuta, tasuline), esitatud teoste heliloojate, teksti autorite, tõlkijate, arranžeerijate, kirjastajate, esituskordade ja teose kestvuse üle. Eraldi tasude arvestamise kord on kehtestatud avalikult esitatud muusika kohta kontserdil, näidendis ja filmides esitatud muusika kohta, restoranides, baarides ja kohvikutes, majutusettevõtetes, kauplustes, internetiraadios ja ööklubides mängitud muusika kohta. Andmed on mõeldud tasude arvutamiseks ega ole avalikud ning statistika kogumise kohustust ühingul ei ole. Eesti Autorite Ühingu andmetel oli avalike kontsertide litsentsitasu 2011. aastal 432,6 tuhat € Kui arvestada, et litsentsitasu jääb 5-9% vahele, siis võib piletimüügitulu olla hinnanguliselt vähemalt 6,2 mln € Ühingu esitatud aruannete põhjal ei ole võimalik täpselt määratleda kontsertide arvu, sest kuu jooksul korraldatud kontsertide kohta esitab korraldaja vaid ühe aruande ja palju korraldatakse kontserte, kus esitatakse autoriõigusega mittekaitstud teoseid, samuti puuduvad ühingul andmed selliste suurte üksikkontsertide korraldajate nagu BDG Music, Jazzkaar ja Eesti Kontsert kohta.

Erinevate tasude kogumisega tegelevad peale Eesti Autorite Ühingu veel Eesti Esitajate Liit ja Eesti Fonogrammitootjate Ühing.

Eesti Esitajate Liit

Eesti Esitajate Liit on teose esitajaid ühendav mittetulundusühing, mille peamiseks tegevuseks on esitajate õiguste teostamine ja kaitsmine. Autoriõiguse seaduse järgi on teose ja fonogrammi (helisalvestise) avalikul esitamisel õigus tasu saada peale autori veel esitajal ja fonogrammitootjal, kes salvestab esitaja esituse, kusjuures fonogrammi kasutajate poolt makstav tasud jaotuvad teose esitajate ja fonogrammitootjate vahel võrdselt. Fonogrammi kasutamise eest makstavate tasude kogumisel teeb Eesti Esitajate Liit (EEL) koostööd Eesti Fonogrammitootjate Ühinguga (EFÜ).

Eesti Esitajate Liit asutati 2000. aastal, käesoleval hetkel on liidus 867 liiget. Liitu kuuluvate muusika esitajate arv on aastatel 2007-2012 oluliselt suurenenud (2005. a 300 liiget). Eesti Esitajate Liit kogub koos Eesti Fonogrammitootjate Ühinguga tasusid muusikateose esitamise eest kaubandus- ja teenindustevõtetest, spordi- ja vaba aja ettevõtetest, ilu-, tervishoiu-, toitlustus-, majutus- ja meelelahutusasutustelt ning hasartmängukohtadest. Ei ole teada, kui mitmele kohalikule esitajale ja kui palju maksis EEL tasusid 2011. aastal. Eesti Esitajate Liidu kaudu saavad loovisikud taotleda vabakutseliste loovisikute loometoetusi (vt ptk 3.1. Finantseerimine).

Eesti Fonogrammitootjate Ühing

Eesti Fonogrammitootjate Ühing (EFÜ) on mittetulunduslik fonogrammitootjate kollektiivse esindamise organisatsioon Eestis, mis loodi 1998. aastal eesmärgiga esindada kohalikke ja välismaiseid fonogrammitootjaid ning teostada kollektiivselt nende varalisi õigusi. 2012. aasta detsembri seisuga on EFÜ sõlminud esinduslepingud 177 eesti fonogrammitootjaga, lisaks on EFÜ-l sõlmitud kahepoolsed lepingud 18-ne välismaise fonogrammitootjate esindajate organisatsiooniga: Läti, Leedu, Soome, Rootsi, Taani, Norra, Iirimaa, Suurbritannia, Holland, Saksamaa, Itaalia, Poola, Bulgaaria, Sloveenia, Serbia, Venemaa, Ukraina. EFÜ teeb koostööd välismaiste fonogrammitootjate esindusorganisatsioonidega, sh. Rahvusvahelise Fonogrammitootjate Föderatsiooniga (IFPI).

Endiselt on Eesti Fonogrammitootjate Ühingu ja Eesti Esitajate Liidu hinnangul nende poolt kogutavad tasud üle viie korra väiksemad võrreldes Eesti Autorite Ühinguga. EFÜ poolt koguti fonogrammitootjatele 2011. aastal tasusid ca 0,4 mln eurot, millest Eesti fonogrammitootjatele jaotati ca 0,1 mln eurot.

Kolme organisatsiooni (EAÜ, EFÜ ja EEL) poolt kokku muusika valdkonda tagasi suunatud rahasumma ulatus 2011. aastal hinnanguliselt ca 1,6 mln €

13.1.3.2. Tuumik tegevusalad

Heliloojad ja interpreetid

Eesti Heliloojate Liit (EHL) on Eesti professionaalseid heliloojaid ja muusikateadlasi ühendav loomeliit. EHL on üks vanimaid eesti loomeliite, mille eesmärgiks on professionaalsete heliloojate ja muusikateadlaste huvide eest seismine, eesti heliloomingu ja muusikateaduse vaba arengu soodustamine, loominguvabaduse kaitsmine ja oma liikmete loominguliste huvide esindamine. Hetkel on liidus 119 liiget.

Eesti Interpreetide Liit (EIL) on professionaalsete muusikute vabatahtlikkusel põhinev mittetulunduslik organisatsioon, mis on asutatud 1998. aastal. EIL eesmärgiks on eesti klassikalise interpretatsioonikunsti arendamine ja väärtustamine, eesti interpreetide loominguliste huvide kaitsmine, sidemete tugevdamine eesti interpreetide vahel ja rahvusvahelise koostöö arendamine. EIL liikmed võivad olla kõik Eestis ja väljaspool Eestit tegutsevad professionaalsed interpreetid

– solistid, kammermuusikud, orkestrandid ja dirigendid. Eesti Interpreetide Liidu liikmeid oli 2013. aasta märtsis 243 (2009. a 181). Kuna liikmelisus on vabatahtlik, on tegelik interpreetide arv suurem. Liit pakub liikmetele loominguulisi väljundeid korraldades regulaarselt kammermuusikakontserte juba 11 hooaega, igal hooajal pakkudes esinemisvõimalust ca 100 interpreedile, kujunedes sellega arvestatavaks kontserdikorraldajaks Eestis. Liidu liikmed esinevad lisaks väljaspool Eestit. Põhiliselt toimuvad need esinemised isiklike kontaktide kaudu, kuid on liikmed, kelle esinemisi vahendavad välisagentuurid. Liidu liikmetest hinnanguliselt 40% oli 2012. aastal tasustatud esinemine solisti, kammermuusiku või siis läbi mõnes teises projektis osalemise. 2011. aastal korraldas EIL koostöös Eesti Kontserdi, Eesti Rahvusringhäälingu, Tallinna Filharmonia ja Tallinna Muusikakeskkooliga kokku 31 muusikaüritust, mille 58-l esituskorral oli kuulajaid kokku 3003, st keskmiselt 52 kuulajat ühel kontserdil.

Kokkuvõttev statistika autorite ja interpreetide loomingu mahu kohta Eestis puudub, ei ole teada kontsertide arv, loodud teoste arv, esituste arv, kuulajate arv ega interpreetide esinemistasud. Enamus Eesti interpreetide väliskontserte toimub isiklike kontaktide pinnal. Liidu hinnangul käivad interpreetid välismaal esinemas rohkem kui 5 aastat tagasi ja Eesti klassikalist muusikat hinnatakse välismaal kõrgelt, kuid pole teada välisesinemiste arv, millises riigis esineti ja kui suurele kuulajaskonnale.

Helisalvestiste ja muusika kirjastajad ja fonogrammitootjad

Muusika või helisalvestiste kirjastajad ja peamised fonogrammitootjad on Äriregistris registreeritud koodi 59201 (helisalvestiste ja muusika kirjastamine) alla, kuid mitmed tegelevad lisaks muusikalise loometegevuse ja kontserdikorraldusega (kood 90012) või salvestiste paljundamisega (kood 18201). Näiteks ERP OÜ tegeleb festivalide korraldamise ja heliloominguga. Mitmel tegevusalal tegutsevate firmade müügitulusid ei ole võimalik kitsamalt tegevusalade vahel jaotada ja ühe ettevõtte või ühingu müügitulu läheb kirja vaid ühe alamvaldkonna alla.

Äriregistri andmetel tegeles helisalvestiste ja muusika kirjastamisega (kood 59201, sisaldab helisalvestusstuudioid ja noodikirjastajaid) Eestis 2011. aastal 151 äri- või mittetulundusühingut, hõivatute arv oli sektoris 157 inimest. Helisalvestiste kirjastamine hõlmab heliplaatide ja -lintide, CD-de, DVD-de ja nootide kirjastamist. Helisalvestiste ja muusika kirjastamise müügitulu oli 2011. aastal 4,9 mln € (2007. aastal 3,2 mln €). 61% müügitulust ehk 3 mln € andsid kümme suurima müügituluga äriühingut (2007. aastal 70% ehk 2,2 mln €) (vt tabel 13.6). Helisalvestiste ja muusika kirjastamise müügitulu tõusis võrreldes 2007. aastaga 34% .

Uuringutevahelisel perioodil on toimunud oluline muutus – kirjastajate arv on suurenenud. Üha enam muusikaettevõtjaid teeb ise fonogramme vältides nii vahendustasusid suurtele firmadele.

Eesti Muusikanõukogu andmetel on süvamuusika osas peamisteks Eesti noodikirjastajateks Edition 49 OÜ, SP Muusikaprojekt OÜ, Estonian Classics OÜ ja FIE Rene Eespere Edition Eisenberg. Uuesti hakanud noote kirjastama SA Muusikafond. Muusikatrükistega tegelevad veel Klaveripoe OÜ, Eesti Kooriühing, Eesti Muusika Infokeskus, K-Music OÜ, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, EELK Kirikumuusika Liit jt. Kaks korda viie aasta jooksul on Eesti üheks suu-

rimaks noodikirjastajaks Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus, mis ei tegutse regulaarselt kirjastajana ja on seetõttu kajastatud festivalide alapeatükis. Noodikirjastajate (v.a ERP OÜ, Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA) müügitulu oli 2011. aastal 111,5 tuh € Müügitulu on vähenenud võrreldes 2007. aastaga 38%.

Tabel 13.6. Peamised helisalvestiste ja muusika kirjastamisega tegelevad äriühingud 2011. aastal (kood 59201)

Ettevõte	Müügitulu 2011, tuh €	Müügitulu 2007, tuh €	Muutus 2011/2007 +/- %	Asukoht
ERP OÜ	702,0	169,1	+315%	Tallinn
Orbital Vox Stuudiod OÜ	590,7	596,5	-1%	Tallinn
Hitivabrik OÜ	417,1	636,2	-34%	Tallinn
Downtown OÜ	253,5	206,1	+23%	Tallinn
Digibox Plus OÜ	123,6	Tallinn
Hüperpromootori OÜ	111,2	217,4	-49%	Tallinn
Prandi Studio OÜ	97,4	149,8	-35%	Tallinn
Audio Maja OÜ	93,2	17,7	+427%	Tallinn
Seashore Production OÜ	86,4	Harjumaa
Kokku TOP 10	2 963,1	2 212,8*	+34%	

* TOP 2007-is olnud ettevõtted ei kattu TOP 2011 ettevõtetega

Allikas: Äriregister

Suurimad helisalvestiste tootjad on ühtlasi Eesti Fonogrammitootjate Ühingu liikmed, kes neid esindab. EFÜ liikmeteks on ka Eestis kahe suure muusikafirma, Universal Music Group ja Sony Music Entertainment esindused, kes välisfirmade filiaalidena on välismaa residendid ega ole kohustatud esitama majandusaasta aruandeid Äriregistrile. Sageli on firmad tegevad mitmel alal, kuid müügitulu ei ole võimalik Äriregistrile esitatud aruannete põhjal kitsamalt eristada.

Mahult suurimaks salvestajaks on Eestis Eesti Rahvusringhääling. Näiteks Klassikaraadio kontsertsalvestusi toimus 2011. aastal 200, millele lisandus veel 18 tundi fondisalvestusi⁵.

EFÜ poolt esindatavate suuremate ettevõtete müügitulu oli 2011. aastal rohkem kui 2,7 mln € Suurimate tootjate müügitulu on vähenenud 21%, kuna esitajad eelistavad ise fonogramme toota.

⁵ ERR majandusaasta aruanne 2011, http://err.ee/files/ERR_aastaruanne2011_kinnitatud.pdf, ERR-i tegevus on käsitletud aruande ringhäälingu osas.

Suurimad Eesti fonogrammitootjad on EFÜ andmetel:

- Alar Aigro
- Alar Kotkas
- BG Muusik OÜ
- Boneyard Records OÜ
- Bulldozer OÜ
- Credo TR OÜ
- Crunch Industry OÜ
- Downtown OÜ
- Elwood Music OÜ
- Enjoy Entertainment OÜ
- Eesti Rahvusringhääling
- Estonian Artist Agency OÜ
- Head Read OÜ
- Hendrik Sal-Saller
- Hiiealuse OÜ
- Hitivabrik OÜ
- Hüperpromootori OÜ
- Karker OÜ
- KL Consult Õigusbüroo OÜ
- KT Music OÜ
- Lea Liitmaa
- Little Music OÜ
- LP Publishing OÜ
- Mare Kaljuste
- Marju Länik
- MIG Music OÜ
- Mindnote OÜ
- Moonwalk OÜ
- Mortimer Snerd OÜ
- MTH Publishing OÜ
- Multimeediakeskus OÜ
- Music Maker OÜ
- Opus Est OÜ
- Popcorn Productions OÜ
- Promotsiooni- ja Meelelahutusteenuste OÜ
- Protrade OÜ
- Seekrank OÜ
- Songbird OÜ
- Star Management OÜ
- Terminaator Music OÜ
- Varnja Maja OÜ

2011. aastal ilmus Eestis 268 helisalvestist, mis on vähem võrreldes 2007. aastaga, mil ilmus 335 helisalvestist. Eesti tootjad ei anna välja salvestisi välismaal, kuid Eesti heliloojate või interpreetide osalusel ilmus välismaal 2011. aastal 47 nimetust helisalvestisi (2007. a 32). Välismaal väljaantud helisalvestiste arv oli kõrgeim 2010. aastal, kui ilmus 61 helisalvestist. Aastatel 2005-2009 anti Eestis igal aastal välja enam kui 300 helisalvestist, alates 2010. aastast on helisalvestiste arv vähenenud jäädes alla 250 ja 300 vahele (tabel 13.7). Andmed Eestis väljaantud helisalvestiste müügi- ja levimise kohta puuduvad.

Tabel 13.7. Helisalvestiste ilmumise statistika 2007–2012

Aasta	Helisalvestiste nimetuste üldarv	sh välismaal	sh dubleerival kandjal	sh Eestis
2007	369	32	2	335
2008	340	20	2	318
2009	437	52	-	385
2010	347	61	-	286
2011	321	47	6	268
2012*	249	38	12	199

* Andmed 2012 kohta ei ole täielikud, ei sisalda veel kõiki helisalvestisi

Allikas: Eesti Rahvusraamatukogu kunstide teabekeskus

Elav esitus, kontserdikorraldajad ja agentuurid

Mitteriiklikud kontserdikorraldajad

Mitteriiklikke kontserdikorraldajaid, kontsertide lavastamise, esitamise ja muusikalise loometegevusega tegelevaid äriühinguid oli Äriregistrist väljavõtu põhjal 2011. aastal 1120, neist 569 OÜ, 523 MTÜ, 11 SA ja 17 muud juriidilist vormi kandvat ühingut (välisühingu filiaal, tulundus-, usaldusühing). Siin on arvestatud kõiki EMTAK-i koodide 90012, 90021 (lavakunsti abitegevused), 90031 (kunstialane loometegevus), 90041 (teatri ja kontserdihoonete käitlus), 92399 (meelelahutus jm vaba aja tegevused) all registreeritud kontserdikorraldajaid ja esitajaid, nii äri- ja kuid mittetulundusühinguid. Lisaks tegutsevad veel 585 füüsilisest isikust ettevõtjat.

Mitteriiklike kontserdikorraldajate ja esitajate müügitulu oli 2011. aastal kokku 29,8 mln € millest äriühingute (OÜ, TÜ, UÜ) müügitulu 23,2 mln €, mittetulundusühingute ettevõtlustulu 0,9 mln € ja sihtasutuse tulu 2,9 mln € ning füüsilisest isikust ettevõtjate müügitulu 2,8 mln €. Kokku ulatus töötajate arv ca 900 töötajani, kellest 585 olid füüsilisest isikust ettevõtjad ja kellest müügitulu avaldas 511.

2007. aastal ei olnud võimalik määratleda mittetulundusühingute ja füüsilisest isikust ettevõtjate müügi- või ettevõtlustulu. Kolme koodi alla (90012, 90021, 90031) registreeritud muusika valdkonna äriühingute müügitulu oli 2007. aastal ca 10,1 mln €

Suurima müügituluga mitteriiklikud kontserdikorraldajad on toodud tabelis 13.8. Kaksikümmend viis suurima müügi- või ettevõtlustuluga kontserdikorraldajat andsid sektori müügitulust 61%.

Suurimaks mitteriiklikuks kontserdikorraldajaks oli 2011. aastal artistide vahendamise tegelev ettevõtte – Tallinki laevadel muusikutele, ansamblitele ja teistele artistide tööd andev HT Meelelahutus OÜ. Muusikud esinevad iga päev viiel erineval laeval: Baltic Princess, Baltic Queen, Victoria I, Romantika ja Silja Festival, kusjuures iga päev esitatakse muusikat elavas esituses. Kokku on laevadel 37 erinevat showproduksiooni, millele lisanduvad 16 Eesti ansamblit, 5 akustilist kvartetti, 6 akustilist triot, 3 akustilist duot, 18 pianisti, 44 trubaduuri, 23 diskorit ja 112 rahvusvahelist ansamblit või esinejat⁶. Firma müügitulu oli 2011. aastal 7,8 mln €

Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus korraldas 2011. aastal laste ja noorte laulu- ja tantsupeo “Maa ja Ilm”. Sihtasutuse 2011. aasta tulud olid 2,9 mln €, ettevõtlustulu piletimüügist jm teenustest 594,2 tuh € (vt muusikafestivalid).

BDG Music OÜ, mis on tegutsenud kaheksa aastat, tegeleb kontsertide ja etenduste korraldamise, teistele kontserdikorraldajatele produktsiooniteenuse müümise ja artistide vahendamise Balti riikides. BDG Music OÜ tegutseb seitsmes riigis – USA-s, Lätis, Leedus, Suurbritannias, Soomes, Ungaris ja Šveitsis, kusjuures edukad oldi eriti Lätis, Eestis ja USA-s. 2011. aasta müügitulu oli 2,4 mln € 2012. aasta müügitulu oli 2011. aasta omast 1,4 mln € suurem ehk üle 3 mln €. Välismaalt saadi tulu 338,5 tuh € Müügitulust 75% moodustas piletitulu ja 23% produktsioonitulu.

⁶ HT Meelelahutus OÜ

⁷ Jaakson, M. Rebane: eestlased on edukad igas maailma paigas. Äripäev, 11.03.2013

Tabel 13.8. Peamised kontsertide lavastamise ja esitamise ning muusikalise loometegevusega tegelevad äri- ja mittetulundusühingud 2011. aastal – TOP 25
(koodid 90012, 90021, 90031, 90041, 92399)

Ettevõtte	Müügi (ettevõtlus) tulu 2011, tuh €	Müügi (ettevõtlus) tulu 2007, tuh €	Muutus 2011/2007 +/- %	Asukoht
HT Meelelahutus OÜ	7 851,2	Tallinn
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	2 863,3	Tallinn
BDG Music OÜ	2 347,1	3 503,9	-3	Tallinn
Worex Media Group OÜ	435,1	31,1	+1300	Tallinn
New Line Agency OÜ	383,3	Tallinn
Star Management OÜ	329,7	144,1	+129	Tallinn
Makarov Muusik Production OÜ	324,2	43,8	+640	Tallinn
ArtMusic Kontserdiagentuur OÜ	314,5	579,1	-46	Tallinn
Elex Music Group OÜ	276,6	50,1	+452	Kohtla-Järve
KB Management MTÜ	274,6	Tallinn
Eesti Rockfestival OÜ	268,4	292,6	-8	Tallinn
Crunch Industry OÜ	258,7	311,1	-17	Tallinn
EUM Events OÜ	241,3	Tartu
Propeller Productions OÜ	239,9	133,5	+80	Tallinn
Jazzkaare Sõprade Ühing MTÜ	236,4	Tallinn
Royal Promotions OÜ	216,9	Tallinn
Olari Elts OÜ	183,7	188,7	-3	Tallinn
Akordion Centrum OÜ	170,2	110,6	+54	Harjumaa
Konkurent OÜ	168,2	Harjumaa
Live Agency Group OÜ	157,3	190,6	-17	Tallinn
Musiccase OÜ	154,5	26,4	485	Tallinn
Plektrum OÜ	153,5	Tallinn
Fookus-Pookus OÜ	147,6	86,5	+71	Tallinn
Arsis OÜ	146,3	154,4	-5	Tallinn
KT Music OÜ	129,0	111,3	+16	Tallinn
Kokku TOP 25	1 8271,5			

Allikas: väljavõtte Äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes, ... andmed puuduvad

Kontserdikorraldajate TOP 25 hulgas oli lisaks laulupeole veel kolm festivali: Rabarock (Eesti Rockfestival OÜ), Jazzkaar (Jazzkaare Sõprade Ühing MTÜ) ja Tallinn Music Week (Musiccase OÜ), mille müügitulu kokku ulatus 0,7 mln € Eestis korraldatavatest muusikafestivalidest antakse ülevaade uuringu festivalide alajaotuses.

Eesti Muusikanõukogu ja Eesti Muusika Infokeskuse andmetel on peamised kontserdikorraldajad süvamuusika valdkonnas: Eesti Interpreetide Liit MTÜ, Eesti Jazzliit, Eesti Kontsert, Tallinna Filharmoonia, Corelli Music OÜ ja Pille Lille Muusikute Fond (Muusikute täiendõppe kes-

kus). Lisaks neile tegutseb aktiivselt kontsertide korraldamisega Jazzkaare Sõprade Ühing. Väga paljud Eesti kontserdikorraldajad on valinud tegutsemiseks mittetulundusühingute vormi.

Muusika esitajatele, ansamblitele, orkestritele ja interpretidele annavad tööd mitmed üritusturundusfirmad, kontserdimajad, suurte meelelahutusürituste korraldajad, klubid ja toitlustusasutused. Üritusturundusest, klubidest ja toitlustusasutustest muusika valdkonda tulevad summad ei ole teada. Osaliselt tegelevad kontserdikorraldusega Eestis õllefestivalide läbiviijad (nt Meediaekspress OÜ) ja toitlustusasutused – klubid (Rock Cafe, rokiklubi Tapper, restoran Clazz, baar-klubi Juuksur jt). Muusika valdkonna tulud kajastuvad asutuste müügituludes, mida ei ole Äriregistri andmetel võimalik eraldi välja tuua.

Riiklikud ja kohalike omavalitsuste kontserdikorraldajad

Eestis on kolm riiklikku ja kolm kohalike omavalitsuste alluvuses olevat kontserdiorganisatsiooni. Riiklikud kontserdiorganisatsioonid on Eesti Kontsert, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester (ERSO) ja Eesti Filharmoonia Kammerkoor. Kohalike omavalitsuste eelarvetest finantseeritakse Tallinna linna kontserdiorganisatsiooni Tallinna Filharmooniat, Pärnu Linnaorkestrit ja Narva Linna Sümfooniaorkestrit. Riiklike ja kohalike omavalitsuste kontserdikorraldajate kohta on statistika⁸ esitatud tabelis 13.9.

Riiklike ja kohalike omavalitsuste finantseeritavate kontserdiorganisatsioonide tulu oli 2011. aastal vähemalt 13 mln € millest 67% andis Eesti Kontsert (2007. a 12,1 mln € millest Eesti Kontsert 61%). Tegelik tulu oli suurem, sest puuduvad täielikud andmed Tallinna Filharmoonia, Pärnu ja Narva Linnaorkestri kohta. Suurima riikliku kontserdiorganisatsiooni, Eesti Kontserdi tuludest moodustasid 2011. aastal 74% riigi toetused ja 26% omatulu.

2011. aastal andsid riiklikud ja kohalike omavalitsuste kontserdiorganisatsioonid kokku vähemalt 1062 kontserti enam kui 256 tuhandele kuulajale (2007. a 1312 kontserti ca 312 tuhandele kuulajale). Välismaal anti 2011. aastal kokku 123 kontserti, millest 76 olid Eesti Kontserdi poolt korraldatud St. Peterburgi Jaani kirikus Venemaal. 2007. aastal anti välismaal (ilma Jaani kirikuta) 45 kontserti.

Suurim riiklik kontserdikorraldaja, Eesti Kontsert, korraldas 2011. aastal 891 kontserti 180 tuhandele kuulajale (2007. a 1017 kontserti 224 tuhandele kuulajale). Valdav osa kontsertidest olid kammermuusika- (46%) ja loengkontserdid (27%). Eesti Kontserdi jaoks oli 2011. aasta tähtsündmuseks Jaani kiriku taasavamine St. Peterburgis 2011. aasta veebruaris. Kirik on sellest alates toimunud olulise kontserdipaigana Venemaal. Eestis kasvas maakondades toimunud kontsertide arv, alustati uue kontserdisarjaga “Eesti metsa lugu” ja projektiga “Muusika maale” 2011. aasta IV kvartalis osalesid selles viis maakonda (Võrumaa, Põlvamaa, Valgamaa, Viljandimaa ja Järvamaa) 11 omavalitsuse kultuurikeskusega (Antsla, Haanja, Rõuge, Vastseliina, Mooste, Põlva, Valga, Tõrva, Karksi, Abja, Türi)⁹. Eesti Kontserdi alla kuuluvad kollektiivid andsid 2011. aastal välismaal 88 kontserti 16,2 tuhandele kuulajale (2007. a 12 kontserti 4,4 tuhandele kuula-

⁸ Riiklike kontserdiorganisatsioonide kohta Eestis andmeid ei koguta.

⁹ Eesti Kontserdi Aastaraamat 2011

jale) (tabel 13.11). St. Peterburgi Jaani kirikus anti 76 kontserti 6,3 tuhandele kuulajale. Eesti Kontserdi alla kuuluv Hortus Musicus andis 2011. aastal 70 kontserti, neist välismaal 13 ligi 5,5 tuhandele kuulajale. Välisreisid viisid Mehhikosse, Venemaale, Londonisse, Kreekasse, Itaaliasse, Belgiasse ja Makedooniasse.

Eesti Filharmoonia Kammerkoor andis 2011. aastal 65 kontserti 44,7 tuhandele kuulajale, neist 35 kontserti toimus välismaal 36,6 tuhandele kuulajale.

Tallinna Filharmoonia korraldas 2011. aastal 61 kontserti (2007. a 90 kontserti), mida külastas 20,4 tuh inimest (2007. a 40 tuh) ning osales 10 koostööprojektis. Alates 2011. aastast asub Tallinna Filharmoonia Mustpeade Majas, kus jätkati Tallinna kammerorkestri sarjaga „Salong“. Toimused ürituste sarjad „Kohtumised kamina juures“, „Viva oratorio“, kontserdisari „Talendid kodus“ ja barokikontsertide sari „Püha Mauritiuse barokiõhtud“. Koostöös SA Tallinn 2011 toimus Tallinna missa „Elutants“ maailmaesiettekandele Jaani kirikus ja kolm Pargimuusika kontserti erinevates Tallinna parkides. Tallinna Filharmoonia korraldas 7. korda Birgitta festivali. Koostöös festivaliga Promfest etendati 8 korral Verdi „Attila“-t kokku ca 8000 kuulajale.

Tabel 13.9. Riiklikud ja kohalike omavalitsuste poolt finantseeritavad kontserdiorganisatsioonid 2004–2012

Organisatsioon ja asukoht	Tulu kokku, tuh €	sealhulgas			Kontsertide arv	Kuulajate arv
		riigilt, tuh €	omavalitsuselt ¹⁾ , tuh €	omatulu ²⁾ , tuh €		
Kokku 2004	7 940,3	4 834,1	850,7	1 263,3	1314	ca 292 000
Kokku 2007	12 096,8	6 924,0	1 400,9	3 041,2	1312	ca 312 356
Kokku 2008	14 383,6	9 237,4	1 509,7	3 605,1	1459	ca 308 482
Kokku 2009*	12 833,2	9 029,2	1 301,7	2 475,3	1017	ca 208 900
Kokku 2010*	11 342,9	7 921,6	1 149,6	2 250,5	926	ca 199 638
Kokku 2011*	12 954,0	9 239,1	1 003,4	2 694,0	1062	ca 256 424
Eesti Kontsert – Tallinn						
2004	4807,2	2997,8	166,2	671,5	1091	226 300
2007	7359,2	4325,3	...	2333,7	1017	223 848
2008	8715,9	5980,0	...	2735,8	1112	212 407
2009	8382,6	6297,6	...	2084,9	836	167 198
2010	6836,0	4892,4	...	1943,5	738	175 372
2011	8692,0	6453,5	...	2238,5	891	179 614
ERSO – Tallinn						
2004	1374,1	1271,7	...	102,5	63	10 200
2007	1885,1	1751,7	24,0	85,4	61 (18 ⁴⁾)	6 268 ⁴⁾
2008	2249,1	2063,5	3,8	172,2	59 (19 ⁴⁾)	6 845 ⁴⁾
2009	2107,2	1880,7	0	207,3	66 (43 ⁴⁾)	25 202 ⁴⁾
2010	2398,7	2259,5	0	118,1	49 (22 ⁴⁾)	8 492 ⁴⁾
2011	2155,9	2003,0	0	142,6	45 (25 ⁴⁾)	11 700 ⁴⁾

Tabel 13.9. järg

Organisatsioon ja asukoht	Tulu kokku, tuh €	sealhulgas			Kontsertide arv	Kuulajate arv
		riigilt, tuh €	omavalitsuselt ¹⁾ , tuh €	omatulu ²⁾ , tuh €		
Eesti Filharmoonia Kammerkoor – Tallinn						
2004	772,7	544,7	...	228,0	41	11 277
2007	984,1	766,9	0	210,7	67	20 340
2008	1121,8	891,5	0	208,9	78	26 730
2009	1007,1	816,3	0	183,1	55	1 500 ⁴⁾
2010	927,2	738,3	0	188,9	66	2 200 ⁴⁾
2011	1071,3	751,2	0	312,9	65	44 710
Tallinna Filharmoonia – Tallinn						
2004	715,5	-	443,8	250,8	90	35 570
2007	1389,6	38,4	963,7	387,6	90	ca 40 000
2008	1719,5	200,4	1052,4	466,8	84	ca 40 000
2009*	1301,7	...	1301,7	...	60	ca 15 000
2010*	1149,6	...	1149,6	...	73	13 574
2011*	1003,4	...	1003,4	...	61	204 00
Narva Linna Sümfooniaorkester – Narva						
2004	66,5	9,0	50,2	1,6	17	1 235
2007	93,8	19,2	71,8	2,9	16	...
2008	120,5	18,5	100,4	1,6	19	...
2009*	17,3	17,3
2010*	15,7	15,7
2011*	15,7	15,7
Pärnu Filharmoonia (sh Pärnu Linnaorkester) – Pärnu						
2004 ³⁾	204,3	10,9	190,5	9,0	33	11 000
2007	384,9	22,5	341,4	21,0	61 (38 ³⁾)	ca 21 900
2008	456,7	83,5	353,1	19,8	111 (42 ³⁾)	ca 22 500
2009*	17,3	17,3
2010* Pärnu Linnaorkester	15,7	15,7
2011*	15,7	15,7

... Andmed puuduvad

* Osalised andmed: Tallinna Filharmoonia – ainult Tallinna linna toetus Tallinna Filharmooniale ja Birgitta Festivalile; ainult Kultuuriministeeriumi eelarve eraldised 2009-2011 Pärnu Linnaorkestrile ja Narva Sümfooniaorkestrile

¹⁾ V.a. mitteriiklik finantseerimine; Eesti Kontserdi summas sisaldub finantseerimine sponsoritelt, mitteriiklikelt fondidelt jm toetajatelt

²⁾ Omatulus sisalduvad piletitulud, tulud plaadimüügist jms; Tallinna Filharmoonia piletitulu – Eestis müüdnud piletid ja kontsertteenus (orkestri teenus nii Eestis kui välismaal)

³⁾ Pärnu Linnaorkester

⁴⁾ Omakorraldatud kontserdid

Allikad: Eesti Kontserdi aastaraamatud, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Tallinna Filharmoonia, ERSO, Narva Linna Sümfooniaorkester, Pärnu Linnaorkester, organisatsioonide kodulehed

Tabel 13.10. Eesti Kontserdi, Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja ERSO kontserdid välismaal

Organisatsioon	2007	2008	2009	2010	2011
Eesti Kontsert					
Kontsertide arv	12	20	8	14	88*
Kuulajate arv (tuh)	4,4	11,0	4,2	11,3	16,2
Eesti Filharmoonia Kammerkoor					
Kontsertide arv	20	31	18	29	35
Kuulajate arv (tuh)	11,3	15,1	36,6
ERSO					
Kontsertide arv	...	3	18
Kuulajate arv (tuh)*

... Andmed välismaal toimunud kontsertide kuulajate arvu kohta puuduvad

* sh St. Peterburgi Jaani kirikus 76 kontserti 6284 kuulajale.

Allikad: Eesti Kontserdi aastaraamatud, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, ERSO

Muusikafestivalid

Eestis toimub aastas ligi sada regulaarset süva-, jazz-, levi- või pärimusmuusika festivali (tabel 13.11). Muusikafestivale korraldavad nii äriühingud, riiklikud kontserdikorraldajad kui mittetulundusühingud ja liidud. Muusikafestivalide huve esindab alates 2002. aastast Mittetulundusühing Eesti Muusikafestivalid, kuhu kuulus 2013. aasta algul 53 festivali¹⁰. Ühingu liikmed on tegevad peamiselt süvamuusika, aga ka jazz-, etno- ja maailmamuusika valdkonnas. Festivalid on olulised rahvuslike kultuuriväärtuste kandjad ning maailmakultuuri tutvustajad, teostatakse eriprojekte ja põimitakse eri kunstiliike. Festivalid on olulised kultuuri- ja majanduselu elavdajad väiksemates keskustes ja soodustavad turismi arengut. Muusikafestivalidel on pikaajalised traditsioonid, nt Eesti Heliloojate Liit korraldab Eesti Muusika Päevi alates 1979. aastast.

Tabel 13.11. Peamised muusikafestivalid Eestis

Festival	Korraldaja	Algus
Eesti Muusikafestivalide MTÜ liikmed		
1. Aavo Otsa Trompeti Suveakadeemia	MTÜ Aavo Otsa Muusikastudio, Suure-Jaani	2002
2. Birgitta Festival	Tallinna Filharmoonia	2005
3. Eesti Muusika Päevad	Eesti Heliloojate Liit	1979
4. Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia Sügisfestival	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	1999
5. Eesti Rahvamuusikatöötluste Festival "Moisekatsi Elohelü"	MTÜ Folgisellide Selts, Mooste Vallavalitsus	1999
6. Festival "Klaaspärlimäng"	ERP OÜ, Eesti Kontsert	1994
7. Festival Maailmatrumm	Tallinna Filharmoonia	2010

¹⁰ Mittetulundusühing Eesti Muusikafestivalid, www.festivals.ee

Tabel 13.11. järg

Festival	Korraldaja	Algus
8. Festival TriaLogos	Ühing Hereditas	1998
9. Festival Tallinna Tornid	Corelli Music OÜ	2011
10. Haapsalu Keelpillimuusikafestival "Viulimängud"	Haapsalu Kontserdiühing	1994
11. Haapsalu Vanamuusikafestival	kontserdiagentuur Concerto Grosso	1994
12. Hiiumaa Kammermuusikapäevad	ühing Hiiumaa Kammermuusika	1999
13. Ida muusika festival Orient	ERP OÜ	1992
14. IdeeJazz: Tartu Jazz- ja Rütmimuusika Festival	MTÜ Rajamuusika	2012
15. Jazzkaar	Jazzkaare Sõprade Ühing, Jazzkaar OÜ	1990
16. Juudi Süvakultuurifestival "Ariel"	Juudi Kultuuri Festival MTÜ	2004
17. Jõulumuusika festival "Kirikupühad Maarjamaal"	Corelli Music OÜ	2010
18. Rahvusvaheline festival Jõulujazz	Jazzkaare Sõprade Ühing, Jazzkaar OÜ	1996
19. Klavessiinifestival	Eesti Klavessiinisõprade Tsunft	1996
20. Kuressaare Kammermuusika Päevad	MTÜ Kuressaare KammerFest	1995
21. Leigo Järvemuusika	Leigo Kontserdid MTÜ	2004
22. Maarjalaulude Festival Narvas	MTÜ Narva Kontsert	2007
23. MustonenFest (end "OpenBaroque")	Eesti Kontsert	1989
24. Pärnu Laste- ja Noorte Muusikafestival "Muusikamoos"	Pärnu Kontserdibüroo ja Pärnu Linnaorkester	2002
25. Pärnu Muusikafestival ja Järvi Akadeemia	MTÜ Järvi Festival	
26. Pärnu Nüüdismuusika Päevad	Eesti Arnold Schönbergi Ühing	1988
27. Pärnu Ooperipäevad	Eesti Kontsert	2007
28. Pärnu Rahvusvaheline Koorifestival	MTÜ Pärnu Rahvusvaheline Koorifestival	1998
29. Rahvusvaheline J. Mravinski nimeline muusikafestival Narvas	Narva linna kultuuriosakond	1995
30. Rahvusvaheline Muhu Tulevikumuusika Festival "Juu Jääb"	MTÜ Eesti Saarte Kultuuriühendus	1997
31. Rahvusvaheline Pianistide Festival "Klaver"	Eesti Kontsert	1998
32. Pärnu Rahvusvaheline Ooperimuusika Festival (PromFest)	PromFest MTÜ	1996
33. Pühalepa Muusikafestival	MTÜ Keremakultuurikoda	2012
34. Rahvusvaheline uue muusika festival NYVD	Eesti Kontsert	1991
35. Rahvusvaheline Õigeusu Vaimuliku Muusika Festival Credo	MTÜ Viivo Muusika	1994
36. Rapla Kirikumuusika Festival	Pille Lille Muusikute Fond ja MTÜ Rapla Kirikumuusika Festival	1993
37. Saaremaa Ooperipäevad	Saaremaa Muusikahariduse SA, alates 2008. a Eesti Kontsert	1999
38. Seitsme Linna Muusika Suvefestival	Eesti Kontsert	1998
39. Suure-Jaani Muusikafestival	Eesti Kontsert, Suure-Jaani vald ja Rahvusvaheline Artur Kapi Ühing	1998

Tabel 13.11. järg

Festival	Korraldaja	Algus
40. Tallinna Bachi nimeline muusikafestival	Ars Musica Estonica, Tallinna Linnavalitsus, Eesti Kunstimuseum	2012
41. Tallinna Kammermuusika Festival	Pille Lille Muusikute Fond (Muusikute täiendõppe keskus)	2005
42. Tallinna Rahvusvaheline Kitarrifestival	Tallinna Kitarrifestival MTÜ	2005
43. Tallinna Puhkpillifestival	MTÜ Aavo Otsa Muusikastudio	2011
44. Tallinna Rahvusvaheline Orelifestival	Eesti Kontsert	1987
45. Tallinna Talvefestival	PL Muusikute Toetusfond MTÜ	2006
46. Rahvusvahelised Trompetipäevad	MTÜ Aavo Otsa Muusikastudio, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	1989
47. Tartu Vanamuusika Festival Orient et Occident	MTÜ Festivitas Artium	1996
48. Türi Kevadfestival	Lõuna-Järvamaa Arendusühing	2007
49. Viljandi Vanamuusika Festival	MTÜ Viljandi Vanamuusika Festival	1982
50. Viljandi Kitarrifestival	MTÜ Viljandi Kitarrifestival	2008
51. Väike-Maarja Muusikafestival	Pille Lille Muusikute Fond (Muusikute täiendõppe keskus)	2009
Muud festivalid (valik)		
52. Laulu- ja Tantsupidu	Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus	1869
53. Alo Matiisenile pühendatud muusikapäevad	Jõgeva Gümnaasium	2005
54. Autorilaulufestival Mailaul	Tartu Muusikafestival SA	2003
55. Cyrillus Kreegi Muusikapäevad	Haapsalu Linnavalitsus	2006
56. Green Christmas Festival	BEM Agency OÜ	1996
57. Hugo Lepnurme Muusikapäevad	Hugo Lepnurme Muusikaühing	2004
58. Eesti Noorte Heliloojate Festival	MTÜ Tartu Jaani Kiriku Kultuuriprojekt	2002
59. Festival Augustibluus	Haapsalu Kultuurikeskus	2004
60. Festival "Eclectica"	ID Salong MTÜ	2004
61. Festival "Hea Uus Heli"	Hea Uus Heli MTÜ	2005
62. Festival Improvizz	U.L.A. Jazz TÜ	2000
63. Festival Maailmaküla	Maailmaküla MTÜ	2006
64. Festival "Schilling – Ilusa Muusika Festival"	Rampade Org MTÜ	2007
65. Festival "Tudengijazz"	Noorte ja Tudengite Rütmimuusika Organisatsioon MTÜ	1983
66. Kõige lühemate ööde festival "Helisev öö"	Jõgeva Kultuurikeskus	1985
67. Laste Muusikafestival "Narva Jazz"	Narva Linnavalitsuse Kultuuriosakond	1995
68. Muusikafestival "Plink Plonk"	Tartu Sõltumatu Muusika Festival MTÜ	2005
69. Nargen Festival	SA Lootsi Koda	2006
70. Orelisuvi Juurus	Juuru Mihkli Kiriku Oreli Fond SA	2007
71. Pärnu David Oistrahhi Festival	MTÜ Pärnu David Oistrahhi Festival	1978
72. Pärnu Rahvusvaheline Suupillifestival Baltic-Nordic-Harmonica	Suupilliklubi Piccolo	2001
73. Rabarock (Järvakandi)	Eesti Rockfestival MTÜ	2005

Tabel 13.11. järg

Festival	Korraldaja	Algus
74. Rahvusvaheline Festival "Nõmme Jazz"	Nõmme Jazz MTÜ	2000
75. Rahvusvaheline Pärnu Kandlefestival	Eesti Kandleliit MTÜ	1996
76. Rock Ramp (Viljandi)	Rock Ramp MTÜ	2007
77. Tabasalu JazzFest	Tabasalu Kultuuriselts MTÜ	1999
78. Tallinn Music Week	Musiccase OÜ	2009
79. Viljandi Pärimusmuusika Festival	Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ	1993
80. Viru Folk (Käsmu)	Viru Folk MTÜ	2008
81. Võru Folkloorifestival	Võru Folkloorifestival	1995
82. Võru Muusikapäevad (Võru Suvesümfoonia)	Võru Sümfoonilise Muusika Ühing	2007
83. Võsu Muusikapäevad	Vihula Vallavalitsus	1992
84. Võru Vaskpillipäevad	MTÜ Aavo Otsa Muusikastudio, Võru Muusikakool, Võru linn, Võru Sümfoonilise Muusika Ühing	1996

Allikad: Eesti Muusikafestivalid, festivalide kodulehed, Internet

Eestis toimuvate muusikafestivalide eelarvetest, kuulajate ja kontsertide arvust pole täpset ülevaadet. Eelarvete summa väljatoomine on raskendatud ka seetõttu, et kontserdiorganisatsioonidele eraldatud riiklikku tegevustoetust näidatakse aasta peale kokku, mitte eraldi ürituste lõikes (näiteks Eesti Kontserdi festivalid kokku). 2011. aastal Kultuuriministeeriumi tellimisel ja Euroopa Sotsiaalfondi toetusel Eesti Konjunkturiinstituudi poolt läbiviidud uuringus "Kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju hindamine ja analüüs" selgitati 20-ne kultuurisündmuse hulgas järgmiste muusikafestivalide regionaalset majanduslikku mõju: Punk Laulupidu, Rabarock, Suure-Jaani Muusikafestival, Sõru Jazz, Muhu Tulevikumuusika Festival "Juu Jääb", Saaremaa Ooperipäevad, Viljandi Pärimusmuusika Festival, Leigo Järve muusika, Viru Folk ja Augustiblius. Uuringu tulemuste järgi käis ühel muusikafestivalil keskmiselt 7753 külastajat ja 400 osalejat (tabel 13.12). Korraldusmeeskonna suurus oli keskmiselt 175 inimest, neist keskmiselt 16 olid aktiivselt hõivatud festivali korraldamisega (vt tabel 13.13).

Ülaltoodud festivalide eelarvete kogusumma oli 1,7 mln € seega keskmiselt ühe muusikafestivali kohta 172,6 tuhat € Omatulud moodustasid festivalide tuludest keskmiselt 58%, 21% olid tulud erasektorilt, 16% riigilt, 4% kohalikest omavalitsustelt ning 1% muud tulud (tabel 13.14). Festivaliti erinesid eelarvete tuluallikad oluliselt, suurematel muusikafestivalidel (Viljandi Pärimusmuusika Festival, Rabarock, Saaremaa Ooperipäevad) ulatus eelarve ca 400 tuh € millest ca 80% moodustasid omatulud. Klassikalise muusika festivali puhul olid valdavaks tulud riigilt ja kohalikest omavalitsuselt, omatulu osakaal jäi 24% piiresse.

Eesti Laulu- ja Tantsupeo eelarve oli 2011. aastal 1,7 mln € millest riigi toetus moodustas 1,2 mln € ehk 70% ja 527,8 tuh € eelmiste perioodide omatulude arvelt. Sihtasutus sai 2011. aastal tulu ettevõtlusest 594,2 tuh € Laulupeol osales ja esines kokku 37 394 inimest, kellest 86 olid kunstilises toimkonnas, 36 korraldustoimkonnas ning 33 834 lapsed ja noored (lauljad, tantsijad, pillimängijad, võimlejad).

Tabel 13.12. Muusikafestivalide külastajad, osalejad ja esinejad 2011. aastal

Ürituste valim	Kokku külastajad, osalejad, esinejad	Külastajad	Osalejad, esinejad
Punk Laulupidu	7 631	5 760	1 871
Rabarock	10 428	10 128	300
Suure-Jaani Muusikafestival	2 750	2 450	300
Sõru Jazz	1 150	1 100	50
Muhu Tulevikumuusika Festival "Juu Jääh"	2 459	2 318	141
Saaremaa Ooperipäevad	11 627	11 250	377
Viljandi Pärimusmuusika Festival	21 385	21 020	365
Leigo Järvemuusika	3 760	3 500	260
Viru Folk	12 200	12 000	200
Augustibluus	8 140	8 000	140
KESKMISELT MUUSIKAFESTIVALIL	8 153	7 753	400

Allikas: Kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju uuring, EKI, 2012

Tabel 13.13. Muusikasündmuse korraldaja ja korraldusmeeskonna suurus 2011. aastal

Üritus	Korraldaja	Korraldusmeeskonna suurus ürituse ajal	... sh aktiivsemalt seotud
Punk Laulupidu	MTÜ Punk Laulupidu	ca 849*	5
Rabarock	OÜ Eesti Rockifestival, MTÜ Elava Muusika Ühing	57	7
Suure-Jaani Muusikafestival	Eesti Kontsert, Suure-Jaani vallavalitsus	38	38
Sõru Jazz	OÜ Kuslap, MTÜ Kauni Muusika, MTÜ Sõru Jazz	...	3
MTF "Juu Jääh"	MTÜ Eesti Saarte Kultuuriühendus	16	4
Saaremaa Ooperipäevad	Eesti Kontsert	30	30
Viljandi Pärimusmuusika Festival	MTÜ Eesti Pärimusmuusika Keskus	ca 280	30
Leigo Järvemuusika	MTÜ Leigo Kontserdid	ca 40	4
Viru Folk	MTÜ Viru Folk, OÜ Berit Grupp	...	23
Augustibluus	OÜ Live Agency Grupp, Haapsalu Kultuurikeskus	30	5
Saaremaa Ralli	MTÜ Saaremaa Rally	88	8
KESKMISELT MUUSIKAFESTIVALIL		172	16

* Sealhulgas korraldajad, teenindajad, vabatahtlikud, ajakirjanikud, kutsetega külastajad, sponsorid ja televisioon

Allikas: Kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju uuring, EKI, 2012

Kuna kõikide Eesti muusikafestivalide eelarved ja tuluallikad ei ole teada, siis saab muusikafestivalide turu mahtu hinnata vaid ligikaudselt. **84 muusikafestivali turu maht võib arvestuslikult olla 8,4 mln €, millest omatulude osa 4,5 mln € ehk 53%. Ilma laulupeota oleks 83 fes-**

tivali turu maht arvestuslikult 6,7 mln € millest omatulude osakaal 3,9 mln € (2007. a 74 festivali arvestuslik tulu ilma laulupeota 3,2 mln €). Laulu- ja tantsupidu annab festivalituru mahust ca 21%.

Tabel 13.14. Muusikafestivalide eelarvete tuluallikad 2011. aastal

Festival	Eelarve, tuh €	Omatulud, %	Erasektor, %	Riigi tasand, %	Kohalik omavalit- sus%	Muud tulud, %
Rabarock	426	82	11	6	...*	<1
Punk Laulupidu	100
Suure-Jaani Muusikafestival	44	24	4	55	15	2
Sõru Jazz	25	26	52	22
MTF "Juu Jääb"	73	48	30	20	1	1
Saaremaa Ooperipäevad	374	82	6	5	5	2
Viljandi Pärimusmuusika Festival	424	70	8	15	6	<1
Leigo Järvemuusika	87	78	14	8
Viru Folk	88	55	34	10	...	1
Augustiblius	85	57	34	2	7	...
KESKMISELT MUUSIKAFESTIVALIL	172	58	21	16	4	1

* ... Suurus ei ole teada, oli null või ei olnud otseselt rahaliselt mõõdetud (keskmise arvutuses null)

Allikas: *Kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju uuring, EKI, 2012*

Riiklik kontserdiorganisatsioon Eesti Kontsert korraldas 2011. aastal 7 muusikafestivali, mille raames anti 101 kontserti 25,3 tuhandele kuulajale (2007. a 9 muusikafestivali, 104 kontserti 22,7 tuh kuulajale). Kontsertide arv oli 2011. aastal samal tasemel 2007. aastaga, kuid festivalipublikut oli veidi rohkem. Saaremaa Ooperipäevad on aastaid olnud Eesti Kontserdi suurima publikuarvuga festivaliks (tabel 13.15). Eesti Kontsert korraldab veel Jõhvi Balletifestivali, mis on kajastatud loomemajanduse kaardistuse etendus kunstide osas.

Viimastel aastatel on muusikafestivalid enam organiseerunud ja on lisandunud uusi, nt Tallinn Music Week (Musiccase OÜ), festival "Tallinna Tornid" (Corelli Music OÜ), Maailmatrumm (Tallinna Filharmoonia), Pühalepa Muusikafestival (MTÜ Keremakultuurikoda), IdeeJazz (MTÜ Rajamuusika) jt. Uusimatest festivalidest on suurim Tallinn Music Week (TMW), mille raames esitletakse Eesti talente, peetakse muusikatööstuse konverentsi ja luuakse kontakte lähisvälismaa muusikaettevõtjatega Lätist, Leedust, Poolast, Venemaalt, Soomest ja Põhjamaadest. Kodulehe andmetel esines 2012. aasta festivalil 183 artisti 13 riigist (sh 150 Eesti artisti) kokku 11 200 inimesele ning osa võttis 589 muusikaettevõtjat ja -organisatsiooni (sh 306 välismaalt). TMW koordineerib ka turundustegevusi ja Eesti esinejate programmi 9 välisriigis ja -festivalil.

Tabel 13.15. Eesti Kontserdi korraldatavad muusikafestivalid 2007–2012

Festival	2007	2008	2009	2010	2011
Barokkmuusika festival openBaroque					
Kontsertide arv	18	16	12	10	10
Kuulajate arv (tuh)	2,9	3,2	2,6	1,8	2,1
Suure-Jaani Muusikafestival					
Kontsertide arv	20	24	21	27	22
Kuulajate arv (tuh)	7,0	4,1	4,6	6,0	2,6
Tallinna Rahvusvaheline Orelifestival					
Kontsertide arv	10	2	28	32	25
Kuulajate arv (tuh)	0,8	0,2	3,7	3,9	3,6
Festival Klaaspärlimäng					
Kontsertide arv	10	2
Kuulajate arv (tuh)	0,8	0,2
Seitsme Linna Muusika Suvefestival					
Kontsertide arv	12	11	12	15	14
Kuulajate arv (tuh)	3,0	1,9	2,2	2,4	3,8
Rahvusvaheline Pianistide Festival Klaver					
Kontsertide arv	...	13	...	15	...
Kuulajate arv (tuh)	...	2,3	...	4,7	...
Rahvusvaheline uue muusika festival NYJD					
Kontsertide arv	11	...	9	...	9
Kuulajate arv (tuh)	2,1	...	0,9	...	1,5
Saaremaa Ooperipäevad					
Kontsertide arv	...	12	13	16	19
Kuulajate arv (tuh)	...	7,8	8,7	8,9	11,0
Pärnu Ooperipäevad					
Kontsertide arv	2	2	2	2	2
Kuulajate arv (tuh)	1,2	1,2	1,0	0,7	1,1
KOKKU KONTSERTE	104	114	97	117	101
KOKKU KUULAJAID	22,7	28,5	23,7	28,8	25,3

Allikas: Eesti Kontserdi aastaraamatud

13.1.3.3. Seotud tegevusalad

Muusikakoolid (erakoolid)

Eestis on võimalik omandada muusikaharidust nii riiklikes kui erakoolides, nii huviharidusena, kesk-, keskeri-, kui kõrghariduse ja kraadiõppeni välja. Kui huvikoolis on esindatud valdavalt muusika huvialad, siis enamasti nimetavad nad end muusikakoolideks. Kuid muusikaharidust võivad anda ka näiteks huvi- ja noortekeskused, juhul kui nad on märkinud oma õppekavad Haridus- ja Teadusministeeriumis muusika- ja kunsti valdkonna alla. Huvi- ehk munitsipaalkoole, kus antakse muusikaalaseid teadmisi ja oskusi lastele, oli 2011. aastal Eesti Muusikakoolide Liidu andmetel 82, koos kunstikoolidega 130 (Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusalas).

Muusikakoolitusega tegelevad erakoolid on Äriregistris kirjas ühe koodi all kunstikoolidega (kood 85521). Väljavõtu alusel Äriregistrist oli 2011. aastal muusikakoolitusega tegelevaid erakooli, füüsilisest isikust ettevõtjaid ja mittetulundusühinguid 52. Neist müügitulu on teada vaid 14-ne kohta. Äriregistri andmetel oli kümne suurema eramuusikakooli müügitulu 2011. aastal 294 tuh € (2007. a oli 6 eramuusikakooli müügitulu 262,3 tuh €) (tabel 13.16).

Kitarrikool OÜ tegeleb lisaks kitarrimängu õpetamisele kitarride ehituse ja müügi ning kontserdikorraldusega. Musamari Laulustuudio loodi 1997. aastal, kooridena tuldi kokku 2001. aastal. Musamari Koorikooli nime all tegutsetakse 2007. aasta sügisest. Huviharidusena saab muusikat õppida mitmetes erakoolides ja -stuudiotēs: Avasta Anded, Kaari Sillamaa Laste Kaunite Kunstide Kool, Lasteekraani Muusikastuudio, eramuusikakool Gamme jt.

Tabel 13.16. Suurimad eramuusikakoolituse äriühingud 2011. aastal (kood 85521)

Ettevõtte	Müügitulu 2011, tuh €	Müügitulu 2007, tuh €	Muutus 2011/2007 +/- %	Asukoht
Kitarrikool OÜ	111,9	17,5	+542%	Tallinn
Musamari OÜ	38,0	99,3	-62%	Tallinn
Kõlakliinik OÜ	23,6	Tallinn
Eleus OÜ	22,9	Tartu
Muusikakool Rajaots OÜ	18,5	21,5	-14%	Rakvere
Magneetik Grupp OÜ	17,6	Tallinn
Virgatus OÜ	14,4	Tallinn
Olimarit OÜ	13,7	Tartu
Studio Melos OÜ	11,	Tallinn
Liina Lille Klaveristuudio OÜ	8,8	Tallinn
Kokku TOP 10	294,0	262,3*	+12%	

*TOP 2007-is olnud ettevõtted ei kattu TOP 2011 ettevõtetelega

Allikas: väljavõtte Äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes

Muusikariistade valmistajad

Eestis on olemas pikaajaline muusikariistade valmistamise traditsioon. Estonia Klaverivabrikus (endises Tallinna Klaverivabrikus) valmistatakse klavereid käsitööna alates 1893. aastast. Estonia klaveritel mängitakse mitmel pool maailmas, näiteks Ameerika Ühendriikides, Belgias, Kanadas, Mehhikos, Soomes, Lätis, Leedus, Venemaal ja Saksamaal. Muusikariistade tootmise (kood 32201) ja restaureerimisega (kood 33191) tegeles 2011. aastal 44 äriühingut, füüsilisest isikust ettevõtjat või mittetulundusühingut (2007. a 4). Töötajaid oli Äriregistri andmetel kokku 63 (2007. a 90). Muusikariistade valmistajate müügitulu oli 2011. aastal kokku 2,2 mln € (2007. a 3 mln €), millest 90% andis Estonia Klaverivabrik (tabel 13.17). Võrreldes 2007. aastaga on muusikariistade valmistajate müügitulu vähenenud veerandi võrra.

Tabel 13.17. Suurimad muusikariistade valmistajad 2011. aastal (kood 32201 ja 33191)

Ettevõtte	Müügitulu 2011, tuh €	Müügitulu 2007, tuh €	Muutus 2011/2007 +/- %	Asukoht
Estonia Klaverivabrik AS	1 976,6	2 763,2	-29%	Tallinn
Mäeväli Orelitöökoda OÜ	111,7	52,6	+112%	Harjumaa
Olev Kentsi Orelitöökoda OÜ	52,3	56,7	-8%	Virumaa
Kriisa Oreliehitus OÜ	20,4	142,5	-86%	Rakvere
Ugandi Violins OÜ	13,9	Tallinn
Estorel OÜ	13,4	Tallinn
KT Musical Instruments OÜ	7,2	Tallinn
Kitarriklüinik OÜ	7,1	14,7	-52%	Harjumaa
Kitannel OÜ	2,4	Tartumaa
Okkam OÜ	1,4	Harjumaa
Kokku TOP 10	2 206,3	2 977,1*	-26%	

Allikas: väljavõte Äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes, ... müügitulu ei ole teada

* 4 ettevõtte müügitulu, ei kattu täielikult TOP 10 ettevõtetega 2011. aastal

Helisalvestiste paljundajad

Salvestiste paljundus on Äriregistris registreeritud koodi 18201 all, kuid mitmed firmad tegelevad lisaks kirjastamisega. Salvestiste paljundusega (kood 18201) tegeles Äriregistri andmetel 2007. aastal 19 äriühingut (2007.a. 13), kus töötas 50 inimest (2007. a 67 inimest). Salvestiste paljundamise müügitulu oli 2011. aastal 5,1 mln € (2007. a 6 mln €). Võrreldes 2007. aastaga on müügitulu vähenenud 15%. Kümme suurima müügituluga äriühingut annavad pea kogu haru müügitulu. Juhtivad ettevõtted on Baltic Disc AS ja Digibox OÜ, mille müügitulu moodustas 89% kogu haru müügitulust (tabel 13.18).

Tabel 13.18. Peamised helisalvestiste paljundamisega tegelevad äriühingud 2011. aastal
(kood 18201)

Ettevõte	Müügitulu 2011, tuh €	Müügitulu 2007, tuh €	Muutus 2011/2007 +/- %	Asukoht
Baltic Disc AS	3 313,4	3 234,9	+2%	Harjumaa
Digibox OÜ	1 217,2	1 300,6	-6%	Tartu
CD-kaart OÜ	263,2	221,0	+19%	Tallinn
CD Lahendused OÜ	204,4	351,9	-42%	Tallinn
RTA GRUPP OÜ (end He- lialv OÜ)	55,4	711,6	-92%	Tallinn
ACTIVE CDPrint OÜ	40,3	Paide
PK Multimeedia OÜ	10,3	Tallinn
Rahumeel OÜ	6,2	Tallinn
Revalto OÜ	5,4	Tallinn
Skarp OÜ	5,2	Tartu
Kokku TOP 10	5 120,9	6 005,8*	-15%	

*TOP 2007-is olnud ettevõtted ei kattu TOP 2011 ettevõtetega

Allikas: Äriregister

Helisalvestiste jae- ja hulгимüüjad

Hulgi- ja jaemüügifirmade müügitulu eraldi väljatoomine on raskendatud, sest firmad tegelevad mitmel alal. Salvastusega heli- ja videolintide, CD-de ja DVD-de hulгимüüjad on kodeeritud Äriregistris ühe koodi alla elektriliste kodumasinat hulгимüüjatega (kood 46431), eraldi on kodeeritud muusika- ja videosalvestiste jaemüük spetsialiseeritud kauplustes (kood 47631).

Tabelis 13.19 on toodud 2011. aastal suurimad helisalvestiste hulгимüügiga tegelenud firmad võrdluses 2007. aastaga. Suurimaks hulгимüügifirmaks on tõusnud Pedrobeat AS. Pedrobeat AS müügitulu oli 2,9 mln ja kasum oli 98,7 tuh € ja see on võrreldes 2010. aastaga tõusnud 23%. Ettevõtte annab tööd 12 inimesele. Eelmise kaardistuse suurim, Home Entertainment Group OÜ, on pankrotis ja kustutatud Äriregistrist 2012. aastal. Valdav osa hulгимüügifirmasid on koondunud Tallinna ja selle lähiümbrusesse. Kõigi helisalvestiste hulгимüüjate müügitulu oli 2011. aastal 6,3 mln € ja firmade müügitulu on võrreldes 2007. aastaga tõusnud 17%.

Muusika ja videosalvestiste jaemüük toimub nii spetsiaalsetes kauplustes (kood 47631) kui üha enam suurtes kaubanduskettides. Viimaste müügitulu Äriregistri andmetes eraldi tootegruppide lõikes ei kajastu, mistõttu tegelik jaemüügitulu võib olla suurem. Viimaste aastate jooksul on kaubamajad vähendanud helisalvestiste müüki või selle hoopis lõpetanud, samas näiteks Apollo raamatupood kaupleb helisalvestistega üha edukamalt. Muusikasalvestiste jaemüügiturгу on oluliselt mõjutanud muusika allalaadimine ja ostmine Interneti vahendusel.

Tabel 13.19. Suurimad helisalvestiste hulgemüügifirmad 2011. aastal

Ettevõte	Müügitulu 2011, tuh €	Müügitulu 2007, tuh €	Muutus 2011/2007 +/- %	Asukoht
Pedrobeat AS	2 917,1	3 630,7	-20%	Tallinn
Mojo Holding OÜ	2 399,9	199,2	+1 105%	Tallinn
Muusika Ladu OÜ/Elvis	444,9	1 153,4	-61%	Tallinn
CD Market AS	318,6	325,4	-2%	Tartu
Art of Music OÜ	118,2	68,1	+74%	Tallinn
Easy-Living Music OÜ	81,8	170,6	-52%	Tallinn
Playground Music Estonia OÜ	63,8	41,1	+55%	Tallinn
Kokku TOP 7	6 344,3	5 403,6*	+17%	

* 2011. aasta suurimate ettevõtete osas on toodud võrdlus 2007. aastaga

Allikas: Äriregister, ... müügitulu ei ole teada

Helisalvestiste kümne suurema jaemüügifirma müügitulu oli 2011. aastal 1,9 mln € (2007. aastal 9,7 mln €) (tabel 13.20). Siinkohal tuleks teada, et mitmed suured muusikariistade jae- ja hulgemüügiga tegelevad firmad, nt Liivamäe Grupp OÜ, IS Music Team OÜ jt tegelevad samuti salvestiste jaemüügiga, kuid Äriregistri andmebaas ei võimalda tulude eristamist. Müük on kandunud üha enam veebipoodidesse, kaupluste müügitulu on vähenenud 80%. Muusikahuvilised eelistavad muusikat üha enam alla laadida otse välismaa *on-line* keskkondadest. Suurimaks helisalvestiste jaemüüjaks oli 2011. aastal Lasering OÜ, mis alustas tegevust 1994. aasta märtsis, veebipood loodi 2002. aastal. Hetkel on ettevõtte 4-st kauplusest järel vaid 1 kauplus Tallinnas ja veebipood. Ekspertide sõnul jääb plaadimüük alles ja müüginumbrid pole Eestis viimasel kahel aastal enam vähenenud. Arvuliselt antakse plaate välja vähem, singleid seevastu rohkem.

Tabel 13.20. Peamised muusika- ja videosalvestiste jaemüüjad spetsialiseeritud kauplustes 2007. aastal (kood 47631)

Ettevõte	Müügitulu 2011, tuh €	Müügitulu 2007, tuh €	Muutus 2011/2007 +/- %	Asukoht
Lasering OÜ	1 194,3	1 747,4	-32%	Tallinn
TX Baltic OÜ	176,5	Tallinn
ProBrand OÜ	126,0	Tallinn
Lefkan OÜ	97,4	Tallinn
JanaGer OÜ	67,5	Viljandi
Daydream Baltic OÜ (kustutatud)	65,2	Tallinn
Dubra OÜ	58,8	Tallinn
Virksal OÜ	55,0	Tallinn
Muz-Muz OÜ	47,3	Tallinn
Aenigma OÜ	46,5	Harjumaa
Kokku TOP 10	1 934,4	9 700,0*	-80%	

*TOP 2007-is olnud ettevõtted ei kattu TOP 2011 ettevõtetega

Allikas: Äriregister, ... müügitulu ei ole teada

Muusikariistade jae- ja hulgimüüjatel pole Äriregistris eraldi tegevusala koodi. Muusikariistade ja nootide hulgimüüjate väljavõte on tehtud mujal liigitamata kodutarvete jaemüügi alt (kood 47599) ja muusikariistade hulgimüüjate väljavõtt mujal liigitamata kodutarvete hulgimüügi alt (kood 46499). Peamiste muusikariistade ja helitehnika jae- ja hulgimüüjate müügitulu oli 2011. aastal 5,9 mln € (2007. a 5,3 mln €). Muusikariistade jae- ja hulgimüük on suurenenud 10% võrreldes 2007. aastaga (tabel 13.21). IS Music Trading OÜ-l on poed Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Narvas. Ettevõtet on 2012. aastal tunnustatud muusikakultuuri toetamise eest kahel korral: Eesti Kooriühingu poolt kui “Aasta toetaja 2012” ja kultuuriministri poolt kui “Kultuurisõbralik ettevõte”.

Tabel 13.21. Peamised muusikariistade ja helitehnika jae- ja hulgimüüjad 2011. aastal

Ettevõtte	Müügitulu 2011, tuh €	Müügitulu 2007, tuh €	Muutus 2011/2007 +/- %	Asukoht
Digisound OÜ	1 595,5	Tallinn
IS Music Trading OÜ	1 056,5	1 556,2	-32%	Tallinn
Stanford Music OÜ	960,3	1 409,8	-32%	Tallinn
EW Sound & Light OÜ	607,5	Tallinn
Music Center Pro OÜ	442,2	709,3	-38%	Tallinn
R Music OÜ	369,1	586,1	-8%	Tallinn
Premier Sound OÜ	272,2	Tallinn
Pillipood OÜ	258,4	Tallinn
Vaarmann OÜ	155,0	381,7	-59%	Tallinn
Liivamäe Grupp OÜ	142,4	222,1	-36%	Tartu
Kokku TOP 10	5 859,1	5 336,0*	+10%	

Allikas: väljavõtte Äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes, ... müügitulu ei ole teada

* Peamised ettevõtted 2007. aastal ei kattu täielikult TOP 10 ettevõtetega 2011. aastal

13.1.4. Eesti muusika eksport

Arvulist ülevaadet muusika autorite ja interpreetide ekspordivõimest, -mahust ja -turgudest (toodetest ja teenustest) ei ole. Muusikaesituste ja heliloomingu kohta eraldi väliskaubandusstatistikat ei koguta. Üldine visioon Eesti muusika ekspordist on kirjas Eesti Muusika Arenduskeskuse poolt koostatud ekspordiplaanis aastateks 2012-2013. Dokumendis tõdetakse, et klassikalise ja levimuusika ekspordipotentsiaal on suur, kuid see on suuresti kasutamata. Mõlemas valdkonnas soovitakse ekspordi suurendada, sest Eesti turg on liiga väike ja arenemisvõimalused piiratud. Eestis ei ole ekspordiga tegelevat institutsiooni, mis kataks kogu muusika valdkonna, kontakte luuakse pigem isiklike võrgustike kaudu. Näiteks klassikalise muusika puhul on Euroopas olemas sajanditevanused agentuurid, millega kohalikud *managerid* või agentuurid ei suuda konkureerida. Eesti muusikaekspordi jätkusuutliku struktuurina määratleb Eesti Muusika Arenduskeskus professionaalsete ettevõtjate ja *manageride* olemasolu, muusika ekspordiorganisatsiooni olemasolu ning tugiteenuste olemasolu ettevõtjaile ja loovisikutele. Muusika ekspordi nä-

hakse ekspordiplaanis ette kolmes valdkonnas: tooted (muusikainstrumendid, helitehnika, tehnoloogia, seadmed, salvestised, trükised), teenused (produtseerimine, salvestamine, programmeerimine, kontserdi honorarid) ja autoritasud (intellektuaalse omandiga seotud tulud, st autoritasud ja kirjastuslepingud).

Hetkel on Eesti muusika eksport ekspertide sõnul vähene ja tähendab eelkõige plaadilepinguid välismaaga, vähest plaadimüüki ja välismaalt laekuvaid autoritasusid, mis 2011. aastal olid 100,1 tuh € (2007. a 71,1 tuh €). Helikandjate müügist saadavad tulud on seni olnud väikesed ja need on vähenenud veelgi seoses ostmise kandumisega veebipoodidesse. Klassikalise muusika ekspordipotentsiaali kujundavad tuntud dirigendid, heliloojad, koorid ja interpreedid, levimuusika osas üksikud ansamblid või solistid. Klassikalise muusika poolelt näiteks Arvo Pärt, Erki-Sven Tüür, Andres Mustonen, Eesti Filharmoonia Kammerkoor jt. Rahvusvaheliselt tunnustatud klassikalise muusika heliloojaid ja interpreete esindavad välisagentuurid, kes sellest tulu saavad. Eesti autorite puhul laekuvad autoritasud Eestisse, kuid fonogrammitulud lähevad välismaa plaadifirmadele. Eesti artistide välisprojektide taga on praegu pigem välisriigid.

Ekspordi toetamise ja ekspordivõimaluste loomisega tegelevad suuremad riiklikud kontserdikorraldajad (nt Eesti Kontsert, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Tallinna Filharmoonia), liidud (Eesti Interpreetide Liit, Eesti Jazzliit, Eesti Pärimusmuusika Keskus) ja mitmed ühingud (nt Eesti Muusika Arenduskeskus, Eesti Muusika Infokeskus, Eesti Autorite Ühing, Pille Lille Muusikute Fond (Muusikute täiendõppe keskus), Eesti Kooriühing) ja festivalid (nt Tallinn Music Week). Tegutsetakse välismessidel ja kontaktvõrgustike kaudu.

Eesti Autorite Ühing toetab muusika ekspordit läbi MTÜ Eesti Muusika Eksport, kuid otseselt muusika ekspordimisega ei tegele kumbki.

Eesti Muusika Arenduskeskuse üheks eesmärgiks on arendada muusikaettevõtlust nii sise- kui välisurul. Keskuse üheks strateegiliseks ja põhikirjaliseks eesmärgiks on Eesti muusika ekspordistruktuuri loomine ja ekspordi strateegilise planeerimise koordineerimine. Ei tegeleta otseselt muusika ekspordiga, vaid luuakse pigem ekspordit soodustavat keskkonda läbi muusikamanageride koolitamise, loomemajanduse õpetamise mooduli loomise Estonian Business School-is (EBS) ning koostöö muusikavaldkonna teiste organisatsioonide ja festivalidega. Lisaks välismessidel ja festivalidel osalemisele on keskusel kavas luua Eesti klassikalisele muusikale uus ekspordiformaat. Selleks plaanitakse kaardistada Eesti muusikaturul tegutsevad ettevõtted, sh ekspordivad ettevõtted ja viia läbi mitmeid ekspordiüritusi (rahvusvahelised infopäevad, kontaktüritused, teavitus- ja tutvustuskampaaniad, sh internetis jms). Levimuusika sihturgudeks on keskuse hinnangul eelkõige Põhjamaad ja Läänemere regioon, klassikalise muusika osas aga Saksamaa, Venemaa ja Holland. Klassikalise muusika valdkonnas on plaanis välja töötada digitooted 10 artisti, interpreedi või helilooja kohta. Ekspordit plaanitakse hinnata järgmiste indikaatorite abil: kontakt- ja turundusürituste arv, autoritasud välismaalt, helikandjate müügist saadud tulud, tellimused kirjastustele ja Eesti Muusika Infokeskuse noodipoele, uute lepingute arv välismaiste fonogrammitootjatega, välismaal väljaantud Eesti heliloojate ja interpreetide osalusega helisalvestiste arv (aastas üle 50), kontsertide arv, ekspordivõimeliste heliloojate ja interpreetide arv, uute kontaktide ja koostööpartnerite arv jms. Läbiviidud eksporditegevuste mõjude

hindamine eeldab aga algandmete olemasolu ning pidevat infokogumist ja valdkonnasisest koostööd, millega loodetakse alustada lähiaastatel. Hetkel puudub ülevaade näiteks ekspordivõimelistest ettevõtetest, väliskontsertide arvust, ekspordivõimelistest heliloojatest ja interpretidest, saadud kontaktidest, ekspordikäivetest jms, täpsustatakse statistika kogumise lähteülesannet ja andmete kogumiseks napib keskusel tööjõudu.

Eesti muusikute ja heliloojate loomingu tutvustamisega eksporditurgudel tegelevad ka Eesti Instituut, kultuuriesindajad Eesti Vabariigi Suursaatkondade juures Londonis, Pariisis, Berliinis, Helsingis, Moskvast ja Brüsselis, Eesti Vabariigi Alalise Esinduse juures Euroopa Liidus.

Suurima töö teevad ära siiski interpreedid, ansamblid, orkestrid ja muusikakollektiivid ise. Näiteks Ewert & The Two Dragons on andnud välismaal 2012. aastal üle 100 kontserdi, sõlminud lepinguid Euroopa ja Ameerika agentuuridega ning kokkuleppeid kirjastamiseks ja rahvusvaheliseks plaadileviks. Eestis esindab ansamblit agentuur Made in Baltics OÜ, mis saab välismaa kirjastajailt vahendustasu. Levimuusika poolelt on rahvusvaheliselt edukas Eesti autor Kerli Kõiv, kes artisti ja laululoojana on andnud välja mitmeid plaate ja singleid Ameerikas rahvusvaheliste kirjastajate kaudu. Tema kontserttegevus toimub ainult välismaiste agentuuride kaudu. Näiteks iTunes-i veebipoes on tema singel "Walking on Air" püstitanud rekordi, seda on nädalas alla laaditud enam kui 500 tuhat korda. Ansambel Metsatöll on näiteks Soome plaadifirma artist, mis andis 2010. aastal 63 kontserti ja käis 3 välisturneel. Riigi toetust pole ansambel peale 2008. aastal küsinud, mil neile ära öeldi¹¹.

Ekspertide sõnul hakkab Eestis tegutsevatel muusikaettevõtetel tekkima esialgne rahvusvaheline kontaktibaas, rahvusvaheliste kontsertide osakaal on hinnanguliselt suurenenud ja Eesti artistidega arvestatakse rahvusvaheliste talendifestivalide programmipoliitikates. Eesti muusika ekspordi toetajad soovivad toetada artiste, kes on valmis ise panustama oma ekspordiplaani elluviimisesse, kuid kes vajavad tugiteenuste osas abi (turundus, raamatupidamine, stuudioteenused, kontserttegevus, turnee, tegevustoetus vms).

Eesti muusika ja ühtlasi turismi ekspordiks, mis toimub küll kohapeal, võib lugeda tulu välismaalaste poolt ostetud kontserdipiletitest. Suurima eraõigusliku kontserdikorraldaja, Peeter Rebase sõnul tähendab pileti müümine ühele Soome inimesele enam kui 200 € tulekut Eestisse, mis näiteks keskmiselt 35 000 pileti ja ühe öö ööbimise puhul tähendaks 6-8 mln € jäämist Eesti teenusepakkujatele.¹² Sama roll on muusikafestivalidel, näiteks Saaremaa Ooperipäeval, kus välisturistide osakaal pealtvaatajatest moodustas 2011. aastal 60%¹³. Eestis toimuvate muusikafestivalide ekspordipotentsiaal on kõrge, kuid väljaarendamata, eriti kui need toimuvad väljaspool Tallinna linna ja sagedasemaks põhjuseks on siin puudulik infrastruktuur.

Muusikaga seotud valdkondadest on teada andmed muusikariistade, nende osade ja koos kasutatavate abivahendite ekspordi-impordi kohta, mida kogub Statistikaamet. Muusikariistade ekspordi maht oli 2011. aastal 2,1 mln € ja import 3,4 mln € (2007. a vastavalt ekspordile 2,7 mln € ja import 5,1 mln €). Muusikariistade netoeksport on olnud negatiivne alates 2004. aastast, kuigi Es-

¹¹ Niineste, M. Eesti muusika välismaal – kas äri või mainekujundus? Eesti Päevaleht, 14.05.2011.

¹² Koch, T. Läti napsab Eestilt kontserte ja tulu. Postimees, 3.01.2013.

¹³ Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju hindamine ja analüüs. EKI, 2012.

tonia klaverid on välismaal hinnatud. Madalseis oli aastatel 2009-2010, sellest järgneval perioodil on muusikariistade eksport kasvanud (tabel 13.22). Peamisteks eksporditurgudeks on Ameerika Ühendriigid, Rootsi ja Venemaa, muusikariistu imporditakse enim Saksamaalt, Ameerika Ühendriikidest, Belgiast ja Rootsist.

Tabel 13.22. Muusikariistade, nende osade ja koos kasutatavate abivahendite eksport-import 2004–2012, tuh €

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Eksport	3 477,5	3 649,2	2 949,5	2 665,3	2 015,0	984,4	1 793,1	2 047,5	2 272,2
Import	3 701,2	4 226,3	4 126,6	5 125,5	4 404,5	2 669,2	2 736,4	3 403,2	3 405,4

Allikas: Statistikaamet

13.2. NÕUDLUS

13.2.1. Siseturu tarbimismaht

Siseturu tarbimismahtu ei saa määratleda tegelike kontserdikülastuste ega piletiga kuulajate arvu järgi, sest neid andmed ei ole teada. Mahu määratlemine saab seega olla arvestuslik ja põhineda elanike uuringutel.

2007. aasta Eurobaromeetri uuringu järgi käis viimase 12 kuu jooksul vähemalt ühe korra kontserdil 62% Eesti 15-aastastest ja vanematest elanikest, st 708 tuhat elanikku ja tüüpiliselt 1-2 korda aastas, mis on võrreldes Lõuna-Euroopa riikidega tunduvalt sagedasem. Hilisemaid täpselt võrreldavaid uuringuid pole hiljem tehtud ei Euroopas ega Eestis.

Statistikaameti 2010. aasta uuring kultuuriasutuste külastamise sageduse kohta hõlmab vanusekaalat üle 10-aastased Eesti elanikud. Muuhulgas on eraldi välja toodud viimase 12 kuu jooksul kontsertide külastamise sagedus erinevates elanike gruppides¹⁴. Uuringu tulemuste järgi käis viimase 12 kuu jooksul kontserdil 652,1 tuhat Eesti elanikku, kes olid vanemad kui 10 aastat, st 55% üle 10-aastasest elanikest (tabel 13.23).

Kontserdikülastuste arvestuslik koguarv võib 2009–2010. aasta elanike uuringu andmete põhjal olla üle kahe miljoni (tabel 13.24).

Tüüpiliselt käiakse kontserdil 1-3 korda aastas, v.a 65-aastased ja vanemad elanikud, kes ei käi aasta jooksul ühelgi kontserdil. Mitte-eestlastel on võrreldes eestlastega kontserdikülastuste sagedus väiksem. Kuigi kõigist kontserdikülastajatest moodustavad 10-17-aastased ja 18-24-aastased noored vähemuse, käivad noored kontserdil sagedamini kui vanemad inimesed (joonis 13.2). Vähemalt ühel kontserdil aastas käis 74% 10-17-aastastest noortest, 71% 18-24-aastastest, 63% 25-44-aastastest, 51% 45-64-aastastest, 37% 65-74-aastastest ja 22% vähemalt 75-aastastest Eesti elanikest. Maakonniti oli kontserdikülastajate osakaal suurim Viljandimaal ja Tallinnas (67% ja 63% küsitletud elanikest käis aastas vähemalt ühel kontserdil) ja väikseim Lääne-Viru- ja Valgemaal (vastavalt 36% ja 38%).

Kontserdikülastajate profiili järgi olid 43% neist mehed ja 57% naised, 73% eestlased ja 27% muudest rahvustest. Vanuse lõikes oli kontserdikülastajate profiil järgmine: 11% olid 10-17-aastased, 15% 18-24-aastased, 36% 25-44-aastased, 27% 45-64-aastased, 7% 65-74-aastased ja 4% vähemalt 75-aastased. Kontserdikülastajate vanuseline jaotus näitab, et suurim muusikahuviliste sihtrühm on vanuses 25-64 aastat (63%), seejärel tulevad 18-24-aastased noored (15%) ning 10-17-aastased lapsed (11%) ja eakad (11%).

Sissetulek on samuti oluline kontserdikülastuste mõjutaja, mida väiksem see on, seda harvem avaneb võimalusi kontserte külastada. Kõigist kontserdikülastajatest oli 19% madalaima sissetulekuga, 19% teises sissetuleku kvintilis, 15% kolmandas, 23% neljandas ja 24% kõrgeimas sissetuleku kvintilis. Veel mõjutab kontserdil käimist laste olemasolu. Kuigi vähemalt ühel kontserdil viimase 12 kuu jooksul käis 63% ühe lapsega peredest ja 63% vähemalt kahe lapsega peredest,

¹⁴ Statistikaamet, 12 kuu jooksul kultuuriasutustes käimise sagedus.

Tabel 13.23. Kontserdikülastuste sagedus viimase 12 kuu jooksul 2010. aastal
(üle 10-aastased elanikud, tuh)

Elanikkonna rühm	Ei ole käinud	Vähemalt korra	1-3 korda	4-6 korda	7-12 korda	Üle 12 korra
Mehed	262.9	278.2	205.7	52.2	12	8.3
Naised	276.7	373.9	269.9	74.6	20.9	8.5
Eestlased	343.2	476.3	334.5	99.4	27.1	15.3
Mitte-eestlased	196.5	175.8	141.1	27.4
10-17-aastased	25.9	73.9	55.2	15.4
18-24-aastased	41.3	100.2	67.8	27	3.6	..
25-44-aastased	137.2	232.1	168.5	41.2	14.6	7.9
45-64-aastased	170.5	176.1	132.4	31.4	7.8	4.6
65-74-aastased	80.4	46.7	34.9	8.5
Vähemalt 75-aastased	84.3	23.1	16.9	3.3
I taseme või madalama haridusega isikud	180.7	138.4	106	27.3	4	..
II taseme haridusega isikud	268.6	289.5	225.1	46.8	10.8	6.8
III taseme haridusega isikud	89.7	224.2	144.5	52.6	18.1	9
Madalaima sissetuleku- kvintiliiga töötajad	155.7	121.4	97.8	18.5
II sissetulekukvintiiil	127.8	127.1	98.6	21.1	6.4	..
III sissetulekukvintiiil	115.9	99	73.2	20	4.1	..
IV sissetulekukvintiiil	89.2	150.3	107.6	30.4	7.4	..
Kõrgeim sissetulekukvintiiil	51.1	154.4	98.4	36.7	12	7.3
Täisajaga töötajad	182.2	336.8	238.2	68	19.2	11.4
Osaajaga töötajad	22.1	37.2	24.6	8.9
Töötud	56.2	49.9	42.2	5
Pensionärid	220.6	83	65.9	10.9	4.3	..
Õpilased	35.4	116.8	80.9	29.9	4.6	..
Muud mitteaktiivsed	23.2	28.5	23.9
Valgekraed	63.3	226.9	143.1	54.6	18.2	11
Sinikraed	138.9	144	117.1	21.9	3	..
Ühe sõltuva lapsega leibkonna liikmed	104.1	180.5	128.3	39.9	7.5	..
Vähemalt kahe sõltuva lapsega leibkonna liikmed	102.6	173.7	134.5	31	5.4	2.8
Sõltuvate lasteta leibkonna liikmed	332.9	297.9	212.8	55.9	19.9	9.3
Harju maakond	183.8	279.5	199.1	52.4	18.4	9.7
... sh Tallinn	129.8	222.6	154.1	43.9	15.5	9.1
... Harju maakond (v.a Tallinn)	48.7	51.3	40.5	7.7
Hiiu maakond	3.9	5.3	3.8	1

Tabel 13.23. järg

Elanikkonna rühm	Ei ole käinud	Vähemalt korra	1-3 korda	4-6 korda	7-12 korda	Üle 12 korra
Ida- Viru maakond	86.0	66.8	56.1	9.4
Jõgeva maakond	18.4	14.6	10.9	3.4
Järva maakond	12.5	19.7	15.4	3.8
Lääne maakond	11.4	13.4	10.3	2.2
Lääne-Viru maakond	38.1	21.7	18.4
Põlva maakond	13.5	14.4	11.8	2.2
Pärnu maakond	37.3	41.7	30.4	9.4
Rapla maakond	16.2	16.5	12	3
Saare maakond	14.5	16.7	12.4	3.6
Tartu maakond	55.1	76.3	50.7	19
Valga maakond	18.8	11.6	9.7
Viljandi maakond	16.3	33.6	20.5	8.3	2.9	..
Võru maakond	13.8	20.2	14.2	4.9
KOKKU	539.6	652.1	475.6	126.8	32.9	16.8

Allikas: Statistikaamet

näitab kontserdikülastaja üldprofiil, et kontserte külastas 46% ilma lasteta peredest, 28% ühe lapsega peredest ja 27% vähemalt kahe lapsega peredest. Suur erinevus on ka nn sinikraede ja valgekraede vahel ehk töölised ja teenistujad käivad oluliselt harvem kontserdil.

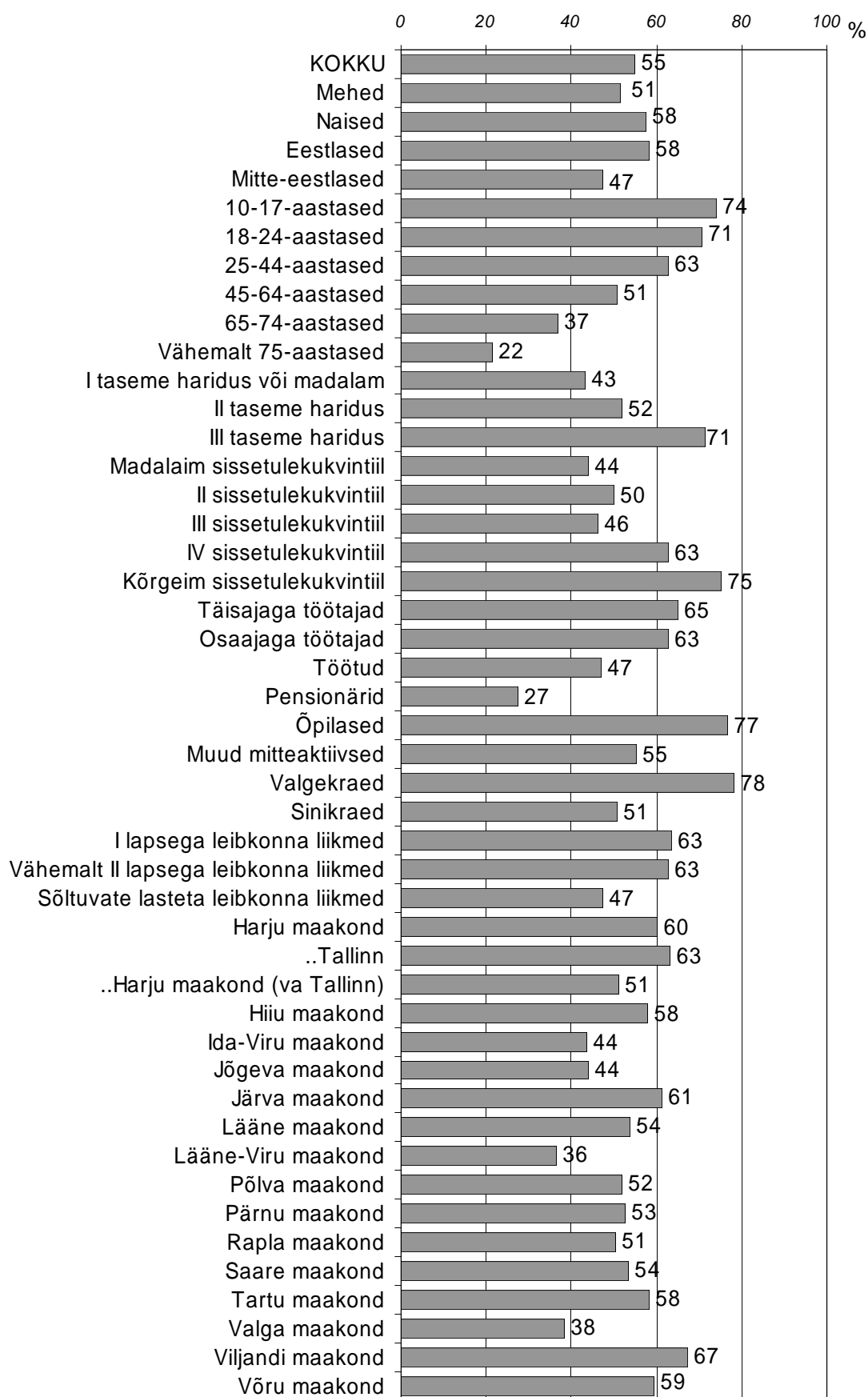
Suvekontsertide ja muusikafestivalide nõudluse kohta saab üldise ülevaate alates 2005. aastast EAS Turismiarenduskeskuse poolt tellitavatest elanike suviste sisereiside uuringutest¹⁵.

Ühepäevasel reisil mõne kultuuri- või meelelahutusürituse külastamiseks käis 2011. aastal 38% Eesti 15-74-aastastest elanikest (2007. a 51%) (tabel 13.24). Kokku tehti 2011. aastal Eestis kolmel suvekuul kultuuri- või meelelahutusürituse külastamiseks 1,6 mln reisi (2007. a 1,7 mln). Kontsertide ja muusikafestivalide külastamissagedus on veidi tõusnud. Kui 2007. aasta kolmel suvekuul külastas kontserte või mõnda muusikafestivali 14% 15-74-aastasest elanikkonnast, siis 2011. aastal 16%. Tulemuste laiendamisel kogu elanikkonnale (1.01.2011 seisuga oli 15-74-aastasi elanikke Eestis 1 029 761), võis 2011. aastal suvekuudel kontserte ja muusikafestivalile külastanud elanike arv ulatuda ca 165 tuhandeni.

Ühepäevase reisi teise maakonda kontserdile või muusikafestivalile võtsid ette peamiselt alla 30-aastased noored, kelle osakaal moodustas 53% kõigist kontserdile või muusikafestivalile sõitnutest. Kontsertide külastajaid oli elukohatüübist lähtuvalt enim maa-asulate elanike hulgas. Ka selles uuringus ilmnis lineaarne seos kontserdi külastamise ja sissetulekute vahel, mida väiksem oli sissetulek, seda vähem sõideti kontserdile või muusikafestivalile.

¹⁵ 2011. aasta suviste sisereiside uuring (vaba aja reisid). Eesti Uuringukeskus, 2011.
[http://www.puhkaeestis.ee/et/eesti-turismiarenduskeskus/spetsialistile/turismistatistika]. 2.04.2013.

Joonis 13.2. Viimase 12 kuu jooksul vähemalt ühel korral kontserdil käinud elanike osakaal 2010. aastal (% üle 10-aastastest elanikest)

Allikas: Statistikaamet

Tabel 13.24. Ühepäevaste kultuuri- ja meelelahutusreiside arv suvekuudel Eestis

		2001	2002	2003	2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2011
Ühepäevaseid reise kultuuri või meelelahutusürituse külastamiseks teinud elanikud	arv, tuh in	293	361	370	479	531	459	535	542	503	389
	osakaal elanikkonnast, %	28%	35%	35%	46%	51%	44%	51%	52%	48%	38%
Ühepäevaste kultuuri- või meelelahutusürituste külastamiseks tehtud sisereiside arv kokku kolmel suvekuul, tuh		712	1061	1039	1320	1593	1215	1742	1372	1433	1600
Kontsertide, festivalide külastamine, % elanikkonnast		-	16%	17%	17%	15%	18%	14%	27%	24%	16%

* Kuni 2004. aastani küsiti ainult kultuuriürituste, 2004. aastast aga kultuuri- ja meelelahutusürituste kohta.

Allikad: EAS Turismiarenduskeskus, Saar Poll OÜ, alates 2011. aastast Uuringukeskus OÜ

Ööbimisega reiside peamiseks eesmärgiks oli uuringu järgi sugulaste ja tuttavate külastamine. Kuid selle kõrval olid olulised ka muud tegevused. Näiteks kontserdi ja festivalikülastus oli 2011. aastal 15% ööbimisega sisereiside üheks tegevuseks (2007. a 14%) ja 6% reiside peamiseks eesmärgiks. Kontserdikülastamise eesmärgil käidi enim Tallinnas (19%), seda ilmselt tänu koolinoorte laulu- ja tantsupeole “Maa ja ilm” ning Eesti Vabariigi 20. taasiseseisvumispäeva kontserdile “Vabaduse laul”.

Peamisteks piirkondadeks, kus suve jooksul kontserte ja muusikafestivalide külastati, olid peale Tallinna veel Pärnu (12% reisidest) ja Tartu (12%).

Interneti kaudu kitsalt muusika tarbimise kohta ei ole uuemaid andmeid peale 2007. aasta Eurobaromeetri uuringu, kust selgus, et veebi kaudu kuulab Eestis raadiot või muusikat 41% 15-aastastest ja vanematest interneti kasutajatest ning 30% on laadinud tasuta alla muusikat.

Statistikaameti 2009-2010. aasta uuringu andmetel kasutab internetti kultuuri- ja meediatarbimiseks 555,6 tuhat ehk 47% vähemalt 10-aastastest Eesti elanikest. Eesti elanikkonna 2011. aasta meediatarbimise arvamusuuringu järgi¹⁶ kasutab internetti kolmveerand elanikkonnast ja sellest põhiosa (64%) igapäevaselt. Interneti kaudu reaalsajas raadio kuulajaid oli ligi pool internetikasutajatest (49%), kusjuures neist üle kolmandiku kuulavad sageli – iga nädal (37%). Reaalsajas interneti kaudu raadio kuulamise alla võib suuresti liigitada muusika kuulamise. Uued lood, plaadid ja suunad muusikas huvitavad 71% elanikest, neist 25% väga, 27% elanikest muusikateemad ei huvita ja 2% ei osanud öelda.

Statistikaameti 2009-2010. aasta uuringust saab ülevaate ka kultuuriharrastajatest kultuurivaldkonna järgi. Laulmisega tegeles 11% ja pillimänguga 8% Eesti 15-74-aastastest elanikest¹⁷. Sama uuringu järgi olid peamisteks takistavateks põhjusteks, miks ei käida teatris, kinos või kont-

¹⁶ Eesti elanikkonna meediatarbimise arvamusuuring 2011, Turu-uuringute AS.

¹⁷ Statistikaamet

serdil, huvi puudus (17%), kehv tervislik seisund või puue (16%) ning kallis pileti hind (11%). Maaelanikud tõdesid linnaelanikest enam huvi puudust ja kultuuriasutuse puudumist lähipiirkonnas.

Elanike kulutused kultuurile on tõusnud. Statistikaameti leibkonna eelarve uuringute andmetel¹⁸ moodustasid kultuurikulutused 2010. aastal keskmiselt 230 € ehk 3,2% leibkonna kuludest, mis tähendab kogusummat üle 140 mln € (1% Eesti aastasest SKT-st). Audiovisuaalsele kunstile ja muusikale tehtud kulutused moodustasid 16,1% leibkonna kultuurikulutustest ehk keskmiselt 37 € aastas. Kultuurikulutusi ei pea elanikud tegema, nende realiseerumist mõjutavad uuringu teostajate hinnangul rahaliste vahendite olemasolu, kultuuriteenuste ja -toodete kättesaadavus ning huvi kulutusi teha, mida omakorda mõjutavad haridus, kultuuritarbimise harjumused, eriala jms. Kontsertidel käimine on otseselt seotud leibkonna toimetulekuga, mida paremini tullaakse toime, seda meelsamini kulutatakse raha kontsertidele.

Muusikafestivalide küllastajate taustast saab väikese ülevaate kultuuri- ja spordisündmuste majandusliku mõju uuringu¹⁹ raames läbiviidud küllastajate ja osalejate küsitluste põhjal.

Keskmine muusikafestivali küllastaja oli 38 aastat vana, 69% neist olid naised ja 31% mehed. Alla 30-aastaste küllastajate osakaal oli muusikafestivalidest suurim Rabarockil (71%), Muhu Tulevikumuusika Festivalil “Juu Jääb” (54%), Viru Folgil (48%), Viljandi Pärimusmuusika Festivalil (43%). 30-49-aastaste osakaal oli suurim Sõru Jazzil (61%), Punk Laulupeol (56%), Augustibluusil (51%). 50-aastaste ja vanemate küllastajate osakaal ületas keskmist Saaremaa Ooperipäevadel (71% vastanutest), Suure-Jaani Muusikafestivalil (66%).

Muusikafestivalid on kui magnetid, mis tõmbavad küllastajaid maakonda, keskmiselt 75% küllastajatest saabus piirkonda väljastpoolt ürituse maakonda, kuid see varieerus suuresti sõltuvalt festivalist. Näiteks saabus väljastpoolt ürituse maakonda festivalile 92% Rabarocki küllastajatest, Suure-Jaani Muusikafestivali publik koosnes enamasti kohalikest elanikest, väljastpoolt maakonda tuli festivalile 25% küllastajaid. Uuringu põhjal oli suurimaks välisküllastajate, -osalejate osakaaluga festivaliks Saaremaa Ooperipäevad, kus pealtvaatajatest 60% moodustasid välismaalased.

Keskmiselt kulutas üks muusikafestivali küllastaja ürituse perioodil piirkonnas 102 € (kulutused varieerusid 37 €–400 €). Küllastajate kulutused varieerusid sõltuvalt üritusel viibitud ajast, mida kauem üritusel viibiti, seda suuremaid kulutusi tehti. Küllastajaile kõige kulukamateks muusikafestivalideks osutusid Saaremaa Ooperipäevad ja Muhu Tulevikumuusika Festival “Juu Jääb”. Saaremaalt oli keerulisem õhtuks koju jõuda, lisaks mõjus Saaremaa kuvand ja keskkond, sealse te suurürituste küllastamine omandas seega puhkusereisi mõõtmel.

Kõik muusikafestivalid olid ainulaadsed ja omapärased, kõigil oli oma sihtrühm, sest küllastajad osalejad olid pakutavaga väga rahul, rahulolevate inimeste osakaal oli muusikafestivalide puhul keskmiselt 93%.

¹⁸ Kommel, K. Leibkonna kulutused kultuurile. Eesti Statistika kvartalikirjeldus 3/11. Statistikaamet 2011, http://www.stat.ee/publication-download-pdf?publication_id=25599.

¹⁹ Kultuuri- ja spordisündmuste regionaalne majandusliku mõju hindamine ja analüüs. EKI 2012

13.2.2. Avaliku sektori huvid

Avaliku sektori huvide all mõistetakse alljärgnevalt riigi ja kohalike omavalitsuste huve, mis on kokkuvõtvalt väljendatud kultuuripoliitika arengusuundades²⁰. Riigi huviks on elujõulise, avatud, mitmekesise kultuuriruumi areng, mis väärtustab loovust ja selleks soodsate tingimuste loomine.

Riik soodustab Eesti muusikaelu mitmekesisust, tagab elanikele võimalused muusikat luua ja sellest osa saada, k.a lapsed ja noored. Soodustatakse Eesti heliloojate ja interpretide jõudmist rahvusvahelisele areenile. Jätkuvalt on aktuaalne kontserdielu elavdamine Eesti eri piirkondades. Muusikute järelkasvu tagamiseks on oluline rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise muusikaalase hariduse andmine ning muusikaõpetamisega alustamine varases eas. Seega on tähtis tervikliku muusikahariduse süsteemi säilimine ning kohalike omavalitsuste toetused muusikakoolidele ja harrastustegevusele.

Riigi huvides on tagada muusikakultuuri aluseks olevate institutsioonide ja tippkollektiivide töö- ja arengutingimused, toetada eraõiguslike muusikakollektiivide ja kontserdikorraldajate tegevust ning mitmekülgsed ja kõrgetasemelised muusikafestivalide läbiviimist, kontserdipaikade ehitust ja renoveerimist, loomeettevõtlike tugevdamist, teadmispõhiseid otsuseid muusikakultuuri valdkonnas ning nende eelduseks oleva statistika süsteemset kogumist, uuringuid ja teadustööd. Muusikakultuuri rahastatakse otse riigieelarvest Kultuuriministeeriumi kaudu (riigieelarveliste asutuste põhitegevus, kultuuripoliitiliselt olulised pikaajalised tegevused, toetused loomeliitudele) ning Eesti Kultuurkapitali helikunsti, rahvakultuuri ja maakondlike sihtkapitalide kaudu (loovisikud ja projektipõhised muusikasündmused). Rahastamisel peetakse oluliseks lähtumist muusikasündmuse sisust, mitte omandivormist ja pika ajaloo muusikasündmuste järjekestvuse tagamist (kuni kolmeaastaste raamlepingute sõlmimise plaan).

Avalikes huvides on arendada infotehnoloogilisi teenuseid muusika valdkonnas, lõimumist teiste majandus- ja kultuurivaldkondadega, erasektori kaasamine muusikakultuuri toetamisse. Oluline on Eesti muusikakultuuri rahvusvahelistumine, mistõttu panustatakse muusika ekspordile ja koostöö arendamisse, kontaktvõrgustikesse ning muusikainstrumentidesse. Muusika tähtsat rolli näha ja toetatakse Eesti riigi mainekujunduses ja välissuhtluses.

Avalik huvi on Eesti heliloojatelt heliloomingu tellimine ja loomingu tutvustamine nii Eestis kui välismaal, samuti Eesti heliloojate ja interpretide loomingulise pärandi kogumine, dokumenteerimine, kirjastamine ja tutvustamine.

Oluliseks peetakse muusikaautorite, esitajate ja fonogrammitootjate õiguste kaitset, mida teostatakse Eesti Autorite Ühingu, Eesti Esitajate Liidu ja Eesti Fonogrammitootjate Ühingu kaudu. Kui autoriõigus kuulub riigile ja kui teoste tutvustamisel või kasutamisel saadakse tulu, siis on riigi huvi suunata see tulu teoste levitamisse ja stipendiumideks.

Kohalikud omavalitsused toetavad oma eelarvetest muusikasündmuste, kontsertide, festivalide, muusika- ja laulukonkursside korraldamist, muusikariistade ostmist, kirjastamistegevust, muusi-

²⁰ Kultuuripoliitika arengusuund aastani 2020 tööversioon 08.02.13, http://www.kultuuripoliitika.ee/files/130208_Kultuur2020_ETTEPANEKUTE_ESITAMISEKS.pdf

kakoole, kontserdipaikade ehitamist ja renoveerimist, laululavasid, turvalisuse tagamist, heakorda, harrastustegevust jms. Mitmed linna- ja vallavalitsused on kohaliku kultuurielu eestvedajateks koos aktiivsemate seltside ja kultuuriinimestega. Kohalike omavalitsuste huvides on elavdada kohalikku kultuuri- ja majanduselu, mistõttu ollakse huvitatud Eesti eri piirkondades toimuvatest kontsertidest ja muusikafestivalidest. Jätkuvalt piirab elanike kontsertide külastamise võimalusi rahanappuse kõrval transpordiprobleem, seda eriti maapiirkondades, kuid ka suuremate linnade lähedal ja Tallinnas, kus ühistransport lõpetab töö enne kontserdi lõppu või käivad bussid nii harva, et neid pole võimalik kasutada. Eratranspordifirmad teevad lisareise või muudavad sõidugraafikuid, kui Eestisse on seoses muusikasündmusega oodata hulgaliselt kultuurituriste välismaalt.

13.3. ORGANISATSIOON JA POLIITIKA

13.3.1. Finantseerimine

Peamised valdkonna finantseerimisallikad on riik (Kultuuriministeerium, Kultuurkapital, Haasartmängumaksu Nõukogu, Ettevõtlike Arendamise Sihtasutus) ja kohalikud omavalitsused, millele lisanduvad heategevuslikud fondid (nt Eesti Rahvuskultuuri Fond, Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu) ja sponsorid ettevõtte näol.

Kultuuriministeeriumi finantseraldised

Kultuuriministeeriumi erinevate programmide kaudu toetatakse loovisikute ja loovuse arendamist, laste ja noorte loominguga tegelemist ning heliloomingu tutvustamist Eesti avalikkusele, tagatakse võimalikult paljude inimeste juurdepääs professionaalsetele muusikasündmustele, tutvustatakse Eesti loovisikute ja muusikakollektiivide loomingut maailmas, talletatakse rahvuskultuuriliselt olulisi heliteoseid ja muusikaalaseid tekste ning tehakse need elanikkonnale kättesaadavaks. Toetatakse muusikavaldkonnale oluliste teatmeteoste, kultuuriuurimuste ja monograafiate ilmumist.

Kultuuriministeeriumi eelarve oli 2011. aastal 173,1 mln €, millest muusika valdkonnale eraldatud rahasumma oli koos investeeringutoetuste ja riigi kultuuristipendiumidega oli 10,6 mln € (vt lisa 13.2). Kogusumma ei sisalda Rahvusooper Estoniale ega Estonia kontserdimajale eraldatud summasid²¹, kuid sisse on arvestatud investeeringutoetused Türi Muusikakooli ja Eesti Pärimusmuusika Keskusesse Viljandis (kokku 0,29 mln €) ning toetused Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA-le, folkloorifestivalidele ja Eesti Pärimusmuusika Keskusele (kokku 1,26 mln €), mis liigitatakse ministeeriumi haldusalas rahvakultuuri valdkonda. Võrdluseks, 2007. aastal eraldati muusikavaldkonnale 11,2 mln € (ümberarvestatud eurodesse), sh 0,55 mln € investeeringuteks (Türi, Kärkla ja Loka Muusikakool, Kirsimäe hoone) ning 0,32 mln € Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA-le, folkloorifestivalidele ja Eesti Pärimusmuusika Keskusele.

2011. aastal jätkas Kultuuriministeerium muusikavaldkonnas nii tegevustoetuste, projektipõhiste toetuste kui investeeringutoetustega. Näiteks toetati muusikakoole, Eesti muusika tutvustamist välismaal, muusikafestivale, heliloomingu tellimist, süvamuusika tugistruktuure, loomeliite ja ühinguid, riiklikke ja eraõiguslikke kontserdiorganisatsioone, muusikakollektiive, orkestreid ja osalemist rahvusvahelistes muusikakollektiivides. Riik toetas rahaliselt Eesti Muusika Arenduskeskust, mis on valdkonna uuemaks katusorganisatsiooniks. 2011. aasta uute oluliste projektide na toetati Arvo Pärdi arhiivi loomist 0,26 mln € ning Eesti Kontserdi juurde kontsertkoori loomist filharmooniliste suurvormide esitamiseks 0,68 mln € ulatuses.

Riiklikke kontserdiorganisatsioone, Eesti Kontserti, ERSO-t ja Eesti Filharmoonia Kammerkoori toetati 2011. aastal kokku 7,64 mln € (2007. a 8,62 mln €, 2004. a 4,66 mln €). Süvamuusika tugistruktuurid (Eesti Muusika Infokeskus, Eesti Muusikafestivalid, Eesti Muusikanõukogu) said

²¹ Vt Etenduskuunstid

toetust 0,8 mln € (2007. a 0,09 mln €). Valdkonna üht katusorganisatsiooni, Eesti Muusika Arenduskeskust, toetati 0,13 mln € Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA-t toetati 0,99 mln € mis oli abiks Laste ja Noorte Laulu- ja Tantsupeo “Maa ja ilm” korraldamisel 2011. aastal.

Kui 2007. aastal jagati projektipõhist toetust 7 muusikavaldkonna programmi raames, siis 2011. aastal 6 programmi raames:

1. Eesti muusika rahvusvahelisel areenil	0,07 mln €
2. Muusikafestivalid ja konkursid	0,14 mln €
3. Eraõiguslikud kontserdikorraldajad	0,06 mln €
4. Eraõiguslikud muusikakollektiivid	0,03 mln €
5. Filharmooniline tegevus	0,68 mln €
6. Toetus heliloomingu tellimiseks	0,16 mln €

Kokku jagati 2011. aastal muusika valdkonna toetusprogrammide raames projektitoetust 1,13 mln € (2007. a 0,53 mln € vt tabel 13.25). 2012. aastal jagati toetusi 5 programmi raames: “Eesti muusika rahvusvahelisel areenil”, “Muusikafestivalid”, “Heliloomingu tellimine”, “Eraõiguslikud kontserdikorraldajad ja muusikakollektiivid” (ühendatud) ning “Filharmooniline tegevus”, 2013. aastal programmide “Heliloomingu tellimine” ja “Muusikavaldkonna toetusprogramm” raames. Programmid on avatud kõikidele muusikastiilidele ja igas omandivormis muusikasündmuste korraldajatele.

Tabel 13.25. Kultuuriministeeriumi poolt muusika toetusprogrammide raames eraldatud projektitoetuste suurus 2007–2012, tuh €

Projekt	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Eesti muusika rahvusvahelisel areenil	102,3	102,3	67,3	65,0	65,0	133,0
Eesti heliplaat rahvusvahelisel areenil	22,4	22,4	-	-	-	-
Süvamuusika Eestis (sh alamprogramm Noor Muusik)	154,7	203,9	-	-	-	-
Süvamuusika- ja muusikaalaste trükiste väljaandmine	63,9	63,9	-	-	-	-
Eraõiguslikud kontserdikorraldajad	70,3	70,3	57,8	57,9	57,9	372,6
Eraõiguslikud muusikakollektiivid	-	-	22,4	29,2	29,2	-
Noortekoorid rahvusvahelisel areenil	16,6	16,6	-	-	-	-
Heliloomingu tellimine	95,9	95,9	54,0	54,2	159,8	173,2
Muusikafestivalid	-	-	89,5	102,9	138,1	252,3
Filharmooniline tegevus	-	-	-	262,0	677,5	300,0
KOKKU	526,0	575,2	290,9	571,2	1 127,4	1 231,1

Allikas: Kultuuriministeeriumi eelarved 2007-2012, aastatel 2007-2010 eraldatud toetussummad on arvatatud kroonidest eurodesse

Alates 2012. aastast jagab programmide “Muusikakonkursid ja noor muusik” ning “Muusikatriikised” vahendeid Eesti Muusikanõukogu ning Kultuuriministeeriumi rahvakultuuri valdkonna alla kuulunud “Folkloori- ja pärimusmuusikafestivalide” programmi vahendeid Rahvakultuuri Keskus. 2012. aastal jagas Eesti Muusikanõukogu programmi “Muusikakonkursid ja noor muusik” raames toetusi 29 tuh € programmi “Muusikatriikised” raames 47,5 tuh € Aastatel 2009-2011 nimetatud programmide raames toetusi vahendite puudusel välja ei antud.

Lisaks said muusika valdkonnas tegutsejad toetusi programmidest “Eesti kultuur maailmas” 24,3 tuh € “Tallinn – Euroopa Kultuuripealinn 2011” 76,7 tuh € “Loomemajanduse arendamine” 10 tuh € Rahvuskultuurile oluliste tähtpäevade tähistamine 25,2 tuh € “Riikidevaheliste kultuuri-koostöölepingute täitmine” 6,7 tuh € ja “EL kultuuriprogrammis osalevate Eesti projektide kaasrahastamine” 1,4 tuh €

Loovisikute seaduse kohaselt võivad loovisikud taotleda riigilt loometegevuseks stipendiume. Kultuuriministeerium eraldab loovisikute ja loomeliitude seaduse kohaselt toetusi loomeliitudele. Muusika valdkonnas saavad toetusi Eesti Heliloojate Liit, Eesti Esitajate Liit ja Eesti Interpreetide Liit. 2011. aastal oli kolmele loomeliidule eraldatud toetussumma 136,5 tuh € (2007. a 67 tuh €), millest Eesti Esitajate Liidu kaudu jagati 67%, Eesti Interpreetide Liidu kaudu 22% ja Eesti Heliloojate Liidu kaudu 11%. Aastatel 2007-2012 on toetused muusikavaldkonna loomeliitudele suurenenud enam kui kaks korda (vt tabel 13.26).

Tabel 13.26. Kultuuriministeeriumi poolt muusikavaldkonna loomeliitudele eraldatud toetuste suurus 2007–2012, tuh €

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Eesti Heliloojate Liit	11,4	12,3	12,6	13,9	15,5	17,1
Eesti Esitajate Liit	36,8	42,2	51,6	56,9	91,2	107,6
Eesti Interpreetide Liit	18,8	22,0	24,8	27,4	29,8	33,1
KOKKU	67,0	76,5	89,0	98,2	136,5	157,8

Allikas: Kultuuriministeeriumi dokumendiregister 2007-2012

Eesti Kultuurkapital

2011. aastal toetati muusika valdkonda kokku 2 mln € millest 1,5 mln € jagati Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali kaudu, 0,4 mln € rahvakultuuri sihtkapitali kaudu ja 14,8 tuh € preemiadena (Kultuurkapitali aastapreemia, maakondlikud kultuuripreemiad ja sihtkapitalide aastapreemiad (vt tabel 13.27).

Toetused valdkonnale on suurenenud võrreldes 2007. aastaga, kuid siis kajastati uuringus vaid helikunsti sihtkapitali kaudu jagatud toetusi. Helikunsti sihtkapitalist jaotati 2007. aastal toetusi 973-le taotlejale kogusummas 1,46 mln € 2011. aastal 923-le taotlejale kogusummas 1,50 mln € Helikunsti sihtkapitali poolt jaotatud rahasumma moodustas 2007. aastal 15,3% kogu Kultuurkapitali poolt jaotatud rahast, 2011. aastal 16,8%.

Tabel 13.27. Eesti Kultuurkapitali helikunsti ja rahvakultuuri sihtkapitali toetused muusika valdkonnale 2007–2012 (tuh €)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
HELIKUNSTI SIHTKAPITAL	1 455,0	1 665,5	1 209,8	1 477,1	1 498,4	3 128,9
Rahuldatud taotluste arv	973	947	1 493	970	923	1 093
Rahuldatud taotluse suurus keskmiselt	1,5	1,8	0,8	1,5	1,6	2,9
RAHVAKULTUURI SIHTKAPITAL	476,3	567,2	436,3	507,0	442,8	527,2
Rahuldatud taotluste arv	360	464	488	452	423	466
Rahuldatud taotluse suurus keskmiselt	1,3	1,2	0,9	1,1	1,1	1,1
KULTUURKAPITALI AASTA- PREEMIA, MAAKONDLIKUD JA SIHTKAPITALIDE PREEMIAID MUUSIKALE KOKKU	47,9	49,9	19,2	35,9	14,8	...
KOKKU	1 979,2	2 282,6	1 665,3	2 020,0	1 956,0	3 656,1

Allikas: Eesti Kultuurkapitali aastaaruanded ja taotluste andmebaas(väljavõte)

Hasartmängumaksu Nõukogu

Muusikavaldkonnast esitati taotlusi kõige rohkem aastatel 2007-2008, taotlemine vähenes aastatel 2009-2010, kuid alates 2011. aastast on taotluste arv jälle hüppeliselt suurenenud. 2011. aastal eraldas Hasartmängumaksu Nõukogu valdkonnale kokku 77 tuhat € mis jagunes 71 taotleja vahel. Keskmise eraldatud toetuse suurus oli 1084 €(minimaalselt 200 ja maksimaalselt 11 185 €). Esitatud taotlustest rahuldati 28%. Võrreldes 2007. aastaga on valdkonna toetuste üldmaht oluliselt vähenenud (vt tabel 13.28). 2007. aastal esitati seoses muusika valdkonnaga nõukogule 305 taotlust, millest rahuldati 101 kogusummas 109,3 tuhat €

Tabel 13.28. Hasartmängumaksu Nõukogu toetused muusika valdkonnale 2007–2012 (tuh €)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Esitatud taotluste arv	305	278	185	174	258	261
Rahuldatud taotluste arv	101	65	54	64	71	70
Rahuldatud taotluste osakaal esitatud taotlustest (%)	33	23	29	37	28	27
Rahuldatud taotluse suurus keskmiselt	7,0	1,0	1,4	1,2	1,1	1,1
Eraldatud toetuse osakaal soovitud toetuse summast keskmiselt (%)	67	66	59	...*
MUUSIKA VALDKOND KOKKU	109,3	67,2	76,8	73,9	77,0	77,4

* ... Andmed puuduvad

Allikas: väljavõte Hasartmängumaksu Nõukogu taotluste andmebaasist ja koosoleku protokollidest

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

Loomemajanduse arendamiseks on Euroopa Liidu struktuurifondidest aastatel 2007-2013 ette nähtud 6,3 mln € Kultuuri panustavate meetmete rakendusüksuseks on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS). Muusika valdkond ja muusikaga seotud tegevusalad on saanud toetusi järgmistest programmidest: alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus, innovatsiooniosakute toetusmeede, piirkondade konkurentsivõime tugevdamine: külastuskeskkond, rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine, teadmiste ja oskuste arendamise toetus – koolitusosak, ühisturunduse toetus, eksporditurunduse toetus, teadus- ja arendustegevuse projektide toetus, välismessitoetus, turismi turundustoetus, turismitoodete arendamise väikeprojektide toetus ja loomemajanduse tugistruktuuride toetus.

Aastatel 2007-2012 on avalikule ja mittetulundussektorile suunatud programmidest muusika valdkonnas koos seotud tegevusaladega saanud toetust 40 projekti kogusummas 1,85 mln €, sealhulgas 6 korral muusikariistade tootja, 3 korral muusikahariduse valdkonnas tegutsev asutus ja 2 korral kontserdipaik (vt tabel 13.29). Taotlejatest 70% on olnud ettevõtjad (osäühingud, aktsiaseltsid ja füüsilisest isikust ettevõtjad), 23% mittetulundussektor (mittetulundusühingud ja sihtasutused) ning 7% riigi- või kohalike omavalitsuste asutused. Toetuste kogusummast 74% on läinud otseselt muusika valdkonda ja 26% muusikaga seotud valdkondadele nagu muusikariistade tootmine (5%), muusikaharidus (2%) ja kontserdipaigad (19%).

Toetusvõimalused EAS-i kaudu on ekspertide sõnul väga vajalikud, oodatakse loome- ja muusikavaldkonna kultuurilise, maine-tuntuse ja majandusliku potentsiaali suuremat mõistmist ja suuremas mahus toetamist. Samas on toetamisotsuste põhjendamiseks vaja valdkonna enda poolt argumenteeritust ja statistikat, mida praegu napib.

Tabel 13.29. EAS-i toetused muusika valdkonna ettevõtetele aastatel 2008–2012
(väljamakstud toetuste summad, tuh €)

	2008	2009	2010	2011	2012
MUUSIKA (TUUMIK)	705,1	44,8	281,0	341,6	4,0
TOETUSTE ARV	2	9	12	5	1
Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus: starditoetus	3,2	34,1	24,8	6,7	-
Innovatsiooniosakute toetusmeede	-	-	-	-	4,0
Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine: külastuskeskkond	701,9	-	-	-	-
Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine	-	-	219,7	110,3	-
Teadmiste ja oskuste arendamise toetus - koolitusosak	-	1,9	1,0	-	-
Ühisturunduse toetus	-	8,9	35,5	-	-
Loomemajanduse tugistruktuuride toetus	-	-	-	224,6	-

Tabel 13.29. järg

	2008	2009	2010	2011	2012
MUUSIKARIISTADE TOOTMINE (SEOTUD)	18,0	50,6	-	27,1	-
TOETUSTE ARV	1	3	-	2	-
Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus: starditoetus	-	9,6	-	-	-
Eksporditurunduse toetus	18,0	-	-	-	-
Innovatsiooniosakute toetusmeede	-	-	-	3,0	-
Teadus- ja arendustegevuse projektide toetus, rakendusuuring	-	41,0	-	24,1	-
MUUSIKAKOOLITUS (SEOTUD)	-	8,2	-	30,0	-
TOETUSTE ARV	-	2	-	1	-
Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus: starditoetus	-	6,2	-	-	-
Välismessitoetus	-	1,9	-	30,0	-
KONTSERDIPAIGAD (SEOTUD)	-	345,3	-	-	-
TOETUSTE ARV	-	2	-	-	-
Turismi turundustoetus	-	25,7	-	-	-
Turismitoodete arendamise väikeprojektide toetamine	-	319,6	-	-	-
KOKKU	723,1	448,9	281,0	398,8	4,0
TOETUSI SAANUTE ARV	3	16	12	8	1

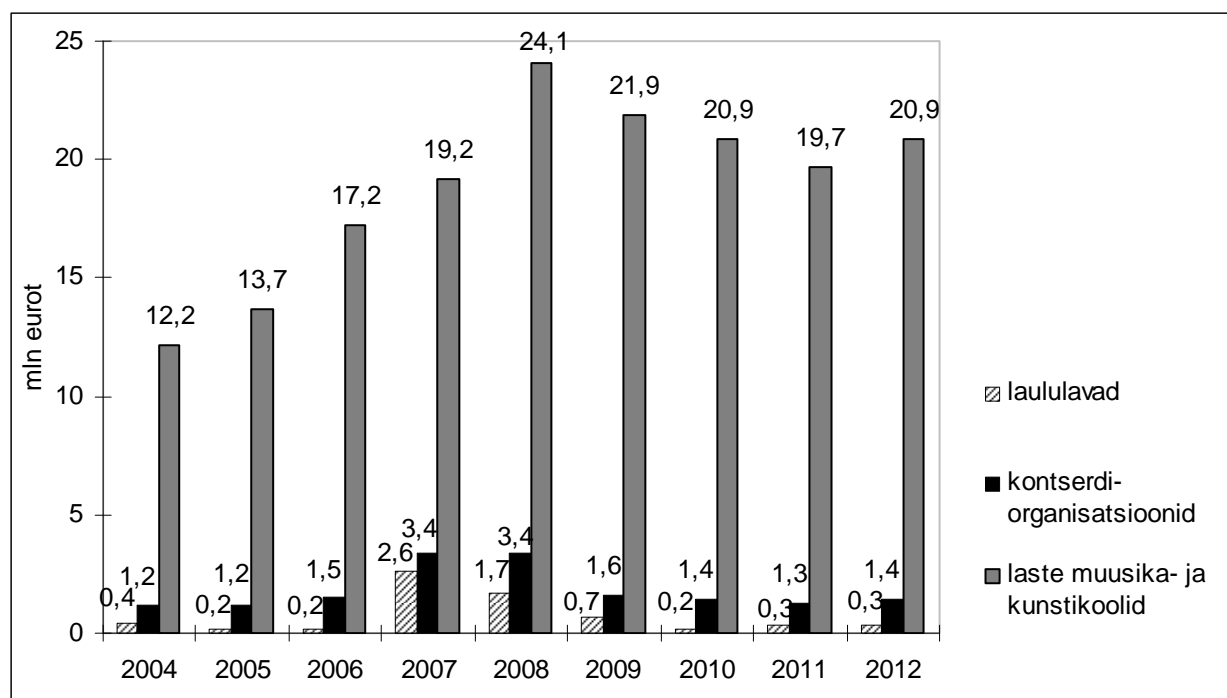
Allikas: Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

Omavalitsuste finantseraldised

Kohalikud omavalitsused toetavad kontserdiorganisatsioone, laste muusikakoole, mitmeid muusikafestivale, laululavade rekonstrueerimist, kultuuriseltside ja -ühingute muusikaüritusi ning mittetulundusühingute tegevust. Rahandusministeeriumi kohalike omavalitsuste kuueelarvete täitmise aruannetes kajastuvad eraldi eelarveridadel toetused kontserdiorganisatsioonidele, muusika- ja kunstikoolidele ning laululavadele, millele lisanduvad toetused erinevate eelarveridade alt (nt kultuuri- ja vabaaja üritused, seltsitegevus, toetused mittetulundusühingutele, linnaosavalitsuste toetused jms).

2011. aasta eraldasid kohalikud omavalitsused kontserdiorganisatsioonidele kokku 1,3 mln € Toetuste maht on püsinud läbi aastate 1,2-1,6 mln € vahel, erandiks olid 2007. ja 2008. aasta, mil kontserdiorganisatsioonidele toetati mõlemal aastal 3,4 mln € Piirkondlikult jagati 2011. aastal toetusi kontserdiorganisatsioonidele 6 maakonnas ja Tallinnas, 10-s maakonnas aga üldse mitte. Enim toetasid kohalikud omavalitsused kontserdiorganisatsioone Tallinnas, Pärnumaal ja Ida-Virumaal (vastavalt 0,7; 0,4 ja 0,1 mln €) (vt joonis 13.3, tabel 13.30).

Joonis 13.3. Kohalike omavalitsuste toetused laululavadele, kontserdiorganisatsioonidele ning laste muusika- ja kunstikoolidele 2004–2012, mln €

Allikas: Rahandusministeerium, kohalike omavalitsuste eelarvete kuuaruanded

Tabel 13.30. Kohalike omavalitsuste toetused kontserdiorganisatsioonidele maakonniti 2004–2012, tuh €

Maakond	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tallinn	718,0	692,6	777,6	890,0	1 146,5	874,2	792,8	726,9	844,0
Harjumaa (v.a Tallinn)	-	-	6,4	-	-	-	-	-	-
Hiiumaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ida-Virumaa	126,7	134,2	146,1	180,7	216,2	182,9	149,4	143,1	159,8
Jõgevamaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Järvamaa	0,3	0,6	1,3	1,8	1,6	-	-	-	3,2
Läänemaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lääne-Virumaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Põlvamaa	3,2	3,4	4,5	5,0	5,5	4,9	5,4	5,6	5,3
Pärnumaa	332,1	371,7	402,2	514,3	565,8	446,5	435,7	384,0	366,1
Saaremaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Raplamaa	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3	-	-	-	-
Tartumaa	38,3	38,3	38,3	38,3	-	34,5	30,7	30,7	22,5
Valgamaa	2,9	3,5	3,8	3,8	4,6	4,2	4,2	4,2	4,2
Viljandimaa	-	-	117,7	1 712,7	1 452,6	-	-	-	-
Võrumaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
KOKKU	1 221,6	1 244,4	1 498,3	3 346,8	3 393,1	1 547,2	1 418,2	1 294,5	1 405,1

Allikas: Rahandusministeerium, kohalike omavalitsuste eelarvete kuuaruanded

Laste muusika- ja kunstikoole toetati 2011. aastal kõikides maakondades kokku 19,7 mln € (2007. a 19,2 mln €). Toetused olid suurimad 2008. aastal (24,1 mln €), seejärel on need igal aastal veidi langenud, kuid 2012. aastal suurenesid summad jälle (20,9 mln €) (vt tabel 13.31). Laululavasad toetati 2011. aastal 8 maakonna ja Tallinna linna poolt kokku 0,3 mln € (2007. a 2,6 mln €). Suuremateks toetajateks olid Tallinna linn (0,2 mln €) ja Viljandimaa (0,1 mln €) (vt tabel 13.32). Kohalikud omavalitsused toetasid 2011. aastal kultuuri ja vabaaja üritusi kokku 161,3 mln € (2007. a 185,4 mln €), mille hulgas on toetused muusikasündmustele (vt tabel 13.33).

Tabel 13.31. Kohalike omavalitsuste toetused laste muusika- ja kunstikoolidele maakonniti 2004-2012, tuh €

Maakond	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tallinn	1 496,7	1 712,9	2 875,8	2 782,7	3 599,8	3 325,9	2 924,7	2 239,4	2 407,5
Harjumaa (v.a Tallinn)	1 790,4	1 981,2	2 353,9	2 954,6	3 285,8	3 137,3	2 985,8	3 073,2	3 366,6
Hiiumaa	127,1	140,3	149,9	170,3	186,1	123,0	77,2	75,3	78,2
Ida-Virumaa	2 329,7	2 654,3	3 039,9	3 622,9	5 252,9	4 435,5	3 785,5	3 798,3	4 018,4
Jõgevamaa	466,1	509,8	604,8	720,1	815,5	786,8	673,2	641,3	677,3
Järvamaa	321,9	364,5	474,8	525,2	831,1	560,8	463,9	484,7	513,2
Läänemaa	329,3	340,7	404,4	461,4	557,9	521,1	486,8	504,7	544,1
Lääne-Virumaa	670,2	688,6	742,6	876,9	1 006,8	1 437,1	927,8	903,4	910,7
Põlvamaa	346,9	386,1	440,2	496,8	589,8	578,1	569,4	624,1	574,9
Pärnumaa	753,7	795,3	919,3	1 038,1	1 335,7	1 229,8	1 254,5	1 273,1	1 392,1
Saaremaa	417,5	491,7	567,4	588,8	680,3	663,8	1 575,4	655,7	580,3
Raplamaa	498,7	541,7	588,2	781,7	994,7	780,0	992,8	1 047,1	790,3
Tartumaa	1 409,3	1 637,7	2 355,2	1 956,9	2 245,4	2 133,4	2 115,3	2 228,7	2 918,1
Valgamaa	346,2	427,2	426,1	504,4	681,0	585,1	556,0	574,7	615,5
Viljandimaa	445,3	542,3	693,5	1 123,2	1 299,8	883,0	839,2	852,4	827,2
Võrumaa	432,3	500,3	607,9	640,2	760,4	707,7	707,7	701,3	683,8
KOKKU	12 181,3	13 714,7	17 243,9	19 244,2	24 123,0	21 888,4	20 935,2	19 677,4	20 898,2

Allikas: Rahandusministeerium, kohalike omavalitsuste eelarvete kuuaruanded

Tabel 13.32. Kohalike omavalitsuste toetused laululavadele maakonniti 2004-2012, tuh €

Maakond	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tallinn	319,1	136,8	127,8	2 408,4	1 408,0	698,1	166,6	185,3	190,0
Harjumaa (v.a Tallinn)	-	-	1,9	9,4	116,4	-	-	-	5,4
Hiiumaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ida-Virumaa	-	9,9	32,8	54,7	34,7	0,4	1,6	0,1	3,0
Jõgevamaa	0,5	1,4	0,2	0,9	9,9	15,6	0,4	0,1	-
Järvamaa	-	-	5,0	1,9	-	-	-	-	-

Tabel 13.32. järg

Maakond	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Läänemaa	25,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Lääne-Virumaa	0,6	1,0	5,0	0,1	0,4	0,1	-	-	2,3
Põlvamaa	-	20,1	-	18,2	42,5	5,0	-	-	-
Pärnumaa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saaremaa	-	-	4,2	6,4	4,0	0,1	1,5	0,6	2,6
Raplamaa	0,1	0,2	-	13,0	-	1,3	-	17,5	1,9
Tartumaa	0,3	2,6	-	-	-	-	-	-	-
Valgamaa	0,8	-	-	-	-	-	4,3	2,9	-
Viljandimaa	0,7	0,2	5,8	51,1	15,3	3,4	5,9	107,4	52,9
Võrumaa	2,3	3,2	-	74,1	26,2	2,3	14,4	16,4	3,0
KOKKU	349,6	175,4	182,7	2 638,2	1 657,4	726,3	194,7	330,3	261,1

Allikas: Rahandusministeerium, kohalike omavalitsuste eelarvete kuuaruanded

 Tabel 13.33. Kohalike omavalitsuste toetused vabaajale, kultuurile ja religioonile 2004–2012
(sh muusika valdkonnale), tuh €

Toetused	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kokku toetused vabaajale, kultuurile ja religioonile	110 656,7	136 757,6	162 362,5	185 367,9	216 259,0	173 651,4	163 328,7	161 282,3	165 926,4
sh kontserdiorganisatsioonidele	1 221,6	1 244,4	1 498,3	3 346,8	3 393,1	1 547,2	1 418,2	1 294,5	1 405,1
muusika- ja kunstikoolidele	12 181,3	13 714,7	17 243,9	19 244,2	24 123,0	21 888,4	20 935,2	19 677,4	20 898,2
laululavadele	349,6	175,4	182,7	2 638,2	1 657,4	726,3	194,7	330,3	261,1
toetused kultuuriüritustele	3 898,7	5 108,7	5 816,4	6 705,2	8 435,2	6 075,1	5 155,0	5 504,1	5 515,1
toetused vaba aja üritustele	2 560,7	2 291,9	2 620,0	4 283,8	4 609,2	2 718,1	2 363,5	2 364,7	2 596,6

Allikas: Rahandusministeerium, kohalike omavalitsuste eelarvete kuuaruanded

Kohalikest omavalitsustest toetas muusikavaldkonda enim Tallinna linn. 2011. aastal toetati valdkonda 1,2 mln € millest suurim osa läks linna ainsale kontserdiorganisatsioonile, Tallinna Filharmooniale (607,2 tuh €) ja tema poolt korraldatud Birgitta Festivalile (396,3 tuh €). Üksikutele muusikaprojektidele eraldati toetust 153,2 tuh € ning laulupeoprotsessis osalevatele kooridele ja orkestritele 51,2 tuh € (vt tabel 13.34). Võrreldes 2007. aastaga on toetus muusikavaldkonnale ja Tallinna Filharmooniale jäänud ligikaudu samale tasemele, vastavalt 1,2 mln € 2007. aastal ja 1 mln € 2011. aastal.

Tallinna linna suuremad muusikavaldkonna projektitoetused (summas 142,9 tuh €) jagunesid seitsme festivali: Jazzkaar, Credo, Bachi Muusikafestival, Kammermuusika Festival, Orelifestival, Kitarrifestival, Festival Noor Muusik; ansambli Orthodox Singers, kontserdikorraldaja

Corelli Music ning regulaarselt toimuvate kontserdisarjade Ooper Raekojas ja Keskpäevakontserdid Kesklinnas vahel.

Kõik taotlused ei saa Tallinna linnalt positiivset rahastamisotsust soovitud mahus, näiteks mittetulundusühingutele eraldatud toetussummad moodustasid 2011. aastal muusikasündmuse eelarvest keskmiselt 24%. Keskmise eraldatud toetuse summa oli 1524 € (minimaalselt 150 € kuni maksimaalselt 57519 €). Keskmiselt moodustas eraldatud toetus 70% soovitud, kusjuures osakaal varieerus 9%-100%-ni.

Tabel 13.34. Tallinna linna toetused muusikaprojektidele 2008–2012, tuh €

	2008	2009	2010	2011	2012
Tallinna Filharmoonia	953,6	886,5	766,1	607,2	803,6
Birgitta Festival	489,0	415,2	383,5	396,3	482,7
Projektide toetus	111,2	218,1	126,2	153,2	113,2
Kooride ja orkestrite toetus (laulupeoprotsessis osalevad kollektiivid)	120,8	138,8	51,8	51,2	36,5
KOKKU	1 674,6	1 658,5	1 327,6	1 207,8	1 436,0

Allikas: Tallinna Kultuuriväärtuste Amet

Eesti Rahvuskultuuri Fond

1991. aastast tegutsev heategevuslik Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond jagab stipendiume ja toetusi üksikisikutele õppe- ja teadustöök ning loomingu- ja sporditegevuseks. Ei toetata kirjastamist, CD-de väljaandmist, tehnika ja seadmete ostmist. Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste puhul toetatakse nende poolt algatatud kultuuriprojekte. Fond ei saa eraldi riigieelarvest ega riigimaksudest, vaid toimib annetuste ja investeeringute põhiselt.

Alates 1991. aastast kuni 2013. aastani on toetusi jagatud 3,9 mln €, sellest muusika valdkonnale 0,8 mln €, mis moodustas 20,1% kogu sel perioodil jaotatud rahast. 2011. aastal toetati muusikat 19,3 tuh € mis moodustas kogu jaotatavast summast 16%. Viimastel aastatel on vähenenud toetusteks jagatava raha hulk nii tervikuna kui muusikavaldkonnas (vt tabel 13.35).

Tabel 13.35. Eesti Rahvuskultuuri Fondi stipendiumid ja toetused muusika valdkonnale 2004–2012, tuh €

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Muusika	32,5	31,8	39,6	58,2	28,5	30,1	29,1	19,3	14,4
Osakaal eraldatud toetustest (%)	16,2	12,1	17,23	18,62	18,35	21,38	17,43	16,0	15,4
KOKKU	200,9	261,6	230,1	312,5	155,5	140,9	166,8	121,0	95,4

Allikas: Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond, stipendiumid ja toetused 2004-2012

Muud toetajad, sponsorlus

Alates 2002. aastast on muusikavaldkonda toetanud Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu Noore Kultuuritegelase preemiaga (5000 €). Noore kultuuritegelase preemia asutas aastal 2002 kultuurirahastu nõukogu liige Toomas Luman, kes ka preemiat aastatel 2002-2011 rahastas. Alates 2012. aastast rahastab noore kultuuritegelase preemiat Indrek Neivelt.

2002. aastal said preemia helilooja Tõnu Kõrvits ja rahvamuusik Krista Sildoja, 2004. aastal dirigent Anu Tali, 2006. aastal helilooja Helena Tulve ja 2011. aastal dirigent Risto Joost.

Eesti muusikaelu, traditsioonilisi muusikafestivale, -kollektiive ja kontserdikorraldajaid toetavad mitmed Eesti eraettevõtted, instituudid ja riikide välisesindused. Muusikavaldkonna sponsorluse maht Eestis ei ole teada.

13.3.2. Organiseeritus

Muusika valdkonnas on väga palju aktiivseid ühinguid ja seltse. Neist mitmed on valdkonna katusorganisatsioonideks või keskliitudeks, nt Eesti Muusikanõukogu, Eesti Muusika Arenduskeskus, Eesti Kooriühing, Eesti Muusikafestivalid jt. Erinevaid ühinguid ja seltse on muusika valdkonnas ligi 100.

Eesti Muusikanõukogu on muusikainstitutsioone ja professionaalseid muusikuid ühendav mittetulundusühing, mille liikmed on 50 Eestis tegutsevat muusikainstitutsiooni. Muusikute esinduskogu eesmärgiks on sidemete tugevdamine Eestis tegutsevate muusikainstitutsioonide ja professionaalsete muusikute vahel, samuti International Music Council (UNESCO) liikmena rahvusvahelise koostöö arendamine.

Eesti Muusika Arenduskeskus on uusim valdkonna katusorganisatsioonide hulgas, kus on 9 liiget. Keskus koondab nii riiklikke, era- kui kolmanda sektori organisatsioone. Arenduskeskuse eesmärkideks on Eesti muusika erinevate valdkondade ühiseesmärkide kaardistamine ja tegevussuundade määratlemine nii sise- kui välisturul, muusikavaldkonna erinevate alade ja liikmesorganisatsioonide professionaalse kompetentsi koondamine ning muusikaettevõtluse süstemaatiline arendamine nii sise- kui välisturul, st keskus algatab ja koordineerib muusikavaldkonna arendus- ja ekspordiprojekte.

Eesti Kooriühing on koori- ja puhkpillimuusika harrastajate vabatahtlike ühenduste - seltside, liitude ja sektsioonide liit ehk katusorganisatsioon, mis hõlmab koore, puhkpilliorkestreid, dirigente ja muusikaõpetajaid, kes on ühinguga seotud läbi seitsme alaliidu: Eesti Meestelaulu Selts (EMLS), Eesti Naislaulu Selts (ENLS), Eesti Segakooride Liit (ESL), Eesti Kammerkooride Liit (EKKL), Eesti Puhkpillimuusika Ühing (EPÜ), Eesti Muusikaõpetajate Liit (EMÕL), Eesti Koorijuhtide Liit (EKL). Kooriühing on kõige massilisema liikmeskonnaga organisatsioon (37 000 liiget), sest ainuüksi 41 619 inimest Eestis harrastab koorilaulu ja Eestis on 1052 koorijuhti.

Ühingusse *Eesti Muusikafestivalid* kuulub viimastel andmetel 53 festivali. 2002. aasta sügisest kuulub Eesti Muusikafestivalid MTÜ Euroopa Festivalide Assotsiatsiooni (European Festivals Association). Ühingu eesmärkideks on ühendada Eestis toimuvaid muusikafestivale, saavutamaks nende kõrget kunstilist kvaliteeti; esindada liikmesfestivalide huve riigi kultuuripoliitikas; koordineerida festivalikalendrit; koguda ja levitada teavet festivalidest nii Eestis kui rahvusvaheliselt, ühiselt läbi viia marketingiüritusi ning toetada festivalide koostööd ja ühisproduksioone.

Valdkonna tunnustatud loomeliitudeks on Eesti Heliloojate Liit (liikmeid 119), Eesti Interpreetide Liit (liikmeid 243) ja Eesti Esitajate Liit (liikmeid 867). Autorite-esitajate õigusi teostavad valdkonnas Eesti Autorite Ühing, Eesti Esitajate Liit ja Eesti Autoriõiguste Kaitse Organisatsioon. Helisalvestiste tootjate õigusi kaitseb Eesti Fonogrammitootjate Ühing.

Olulisemad ühingud ja liidud Eesti Muusika Infokeskuse ja Eesti Muusikanõukogu andmetel ning nende liikmete arv²²:

– EELK Kirikumuusika Liit (ca 100)	– Eesti Muusika Arenduskeskus (9)
– Eesti Akordioniliit (10+)	– Eesti Muusika Infokeskus
– Eesti Arnold Schönbergi Ühing (19)	– Eesti Muusikafestivalid (53)
– Eesti Autorite Ühing (4768)	– Eesti Muusikafond (noodikogu)
– Eesti Autoriõiguste Kaitse Organisatsioon	– Eesti Muusikakogude Ühendus (13)
– Eesti Esitajate Liit (867)	– Eesti Muusikakoolide Liit (81)
– Eesti Fonogrammitootjate Ühing (177)	– Eesti Muusikanõukogu (50)
– Eesti Gregoriaani Ühing	– Eesti Muusikateaduse Selts (81)
– Eesti Heliloojate Liit (119)	– Eesti Muusikaõpetajate Liit (196)
– Eesti Interpreetide Liit (243)	– Eesti Orelisõprade Ühing (34)
– Eesti Jazzliit (7+)	– Eesti Richard Wagneri Ühing
– Eesti Kandleliit	– Lepo Sumera Ühing
– Eesti Keelpilliõpetajate Ühing (87)	– Music Export Estonia
– Eesti Kitarriselts (42)	– Pille Lille Muusikute Fond (Muusikute täiendõppe keskus)
– Eesti Klaveriõpetajate Ühing (400)	– Rahvusvaheline Artur Kapp'i Ühing
– Eesti Klavessiinisõprade Tsunft (6)	– Rahvusvaheline Eduard Tubina Ühing (126)
– Eesti Kooriühing (37 000)	

Lisaks tegutsevad veel Eesti Klubimuusika Liit, Eesti Kutseliste Pärimusmuusikute Liit, Eesti Meestelaulu Selts, Eesti Naislaulu Selts, Eesti Puhkpillimuusika Ühing jt.

Liidud ja ühingud pole ainult muusikute esindusorganisatsioonideks, vaid korraldavad aktiivselt kontserte, festivale, annavad välja trükiseid ja plaate, seisavad liikmete huvide eest, korraldavad koolitusi, õpet, edendavad muusikaharidust ja muusikakultuuri nii Eestis kui välismaal. Mitmete ühingute all tegutsevad interpreetid, ansamblid ja koorid.

Näiteks Pille Lille Muusikute Fond (Muusikute täiendõppe keskus (PLMF))²³ loodi 2003. aastal eesmärgiga toetada Eesti andekaid muusikuid nende professionaalsete oskuste edasiarendamisel. Ühing korraldab üle-eestilisi kammermuusika kontserdisarju “Meistrite Akadeemia”, “Hinge-

²² Allikas: Ühingute ja seltside kodulehed Internetis

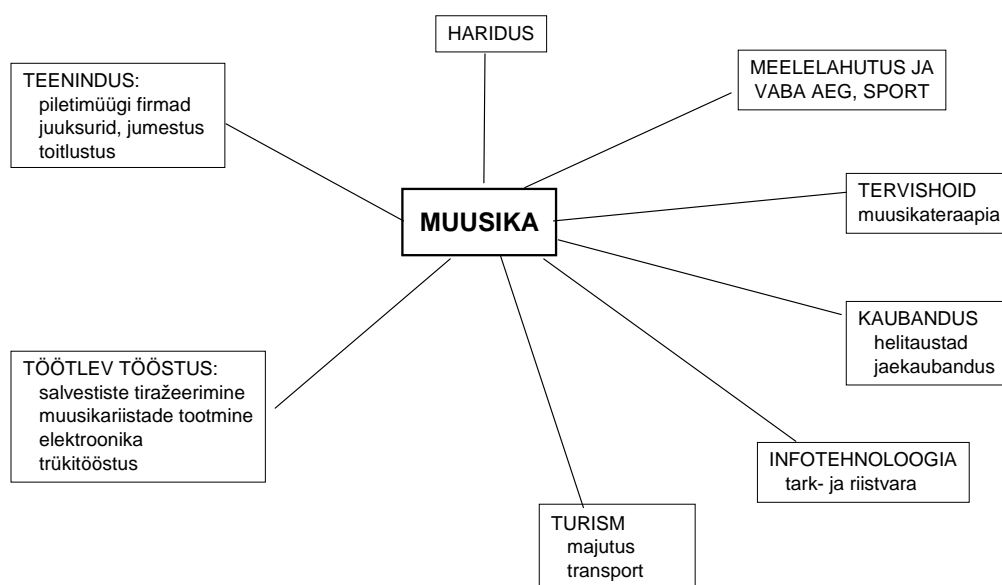
²³ Andmed ühingu kodulehelt, <http://www.plmf.ee/>

muusika” ja "Noorte Meistrite Akadeemia" (2010. a üle 60 kontserdi), Tallinna Talvefestivali ja Tallinna Kammermuusika Festivali, Väike-Maarja Muusikafestivali ning Rapla Kirikumuusika Festivali. Alates 2007. aastast tegeleb PLMF muusikutele esinemisvõimaluste leidmisega välismaal. Vahetuskontserte- ja koostööprojekte on ühingul mitmete partneritega üle maailma: Soomes, Norras, Suurbritannias, Lätis, Leedus, Tšehhis, Horvaatias ja Itaalias. Tulevikuplaanides on koostöö festivalidega Rootsis, Šveitsis, Suurbritannias, Poolas, Saksamaal, Lätis jm. Euroopa kultuuriprogrammi raames on PLMF algatanud projekti “Emerging classical talent in the EU”, mille raames korraldatakse 15 kontserti 37 muusiku osavõtul. Muusikud võivad taotleda Muusikute täiendõppe keskuselt stipendiume kontserttegevuse- ja pedagoogiliste oskuste arendamiseks. 2011. aastal anti välja 189 stipendiumi.

13.3.3. Seosed teiste majandusharudega

Muusika valdkond on oluliselt seotud turismi, toitlustuse, teeninduse, kaubanduse, töötleva tööstuse, hariduse, meelelahutuse ja vaba aja ning paljude muude valdkondadega (vt joonis 13.4). Valdkonnavahelist koostööd ja kokkupuutepunkte saab kirjeldada vaid kvalitatiivselt, sest arvulised näitajad puuduvad.

Joonis 13.4. Muusika seosed teiste majandusharudega

Enim on majandusharudest analüüsitud muusikavaldkonna seoseid turismiga, seda tänu EAS-i Turismiarenduskeskuse ja Tallinna Ettevõtlusameti turismiosakonna poolt tellitud uuringutele (vt Elanikkonna suviste sisereiside uuring, ptk. Nõudlus, siseturu tarbimismaht). Tallinna Ettevõtlusameti hinnangul on kultuurisündmused (kontserdid, festivalid, spordivõistlused jms) mõjutanud viimasel kolmel aastal Tallinna välituristide arvu varasemast rohkem. 2011. aastal läbi vii-

dud Tallinna väliskülastajate uuringust selgus, et 58% väliskülastajatest olid vähemalt korra kultuuritarbija rollis, enam kui kolmandikku (36%) võis pidada kultuurihuviliseks linnakülastajaks ning ligi kümnendiku reis (8%) oli ajendatud Tallinnas toimuvatest kultuuriüritusest (laulu- ja tantsupidu, kontserdid, spordivõistlused).

2011. aastal külastas Tallinnas festivali või kultuuriüritust 10% Tallinna väliskülastajatest (1522 tavaturistist, v.a kruisituristid), teatrit või kontserti külastas 6% välisüritustest 2008.a käis kontserdil 5% Tallinna külastanud tavaturistidest. Muusikahuviliste turistide osakaal ei ole võrreldav metoodika muutmise tõttu, 2011. aastal vaadeldi koos kontserdi- ja teatrikülastusi. Riikide lõikes oli välismaa muusikahuviliste osakaal varieeruv, nagu ka küsitatud turistide arv (vt tabel 13.36). Ligikaudsete arvestuste järgi külastas Tallinnas mõnda festivali või kultuuriüritust 228 tuhat välisüritust, 137 tuhat välisüritust aga mõnda kontserti või teatrietendust.

Tabel 13.36. Välisürituste festivalide/kultuuriürituste ja teatri/kontserdikülastused Eestis 2005, 2009 ja 2011 (% antud riigi turistidest)

Riik	Teatri/kontserdikülastajaid			Festivalide/ kultuuriürituste külastajaid	Küsitatud vä- listuristide arv (ilma kruisita)	Välis- külastajate üldarv (ilma kruisita)
	2005	2008	2011			
Venemaa	14	14	9	4	209	299 146
Soome	1	3	2	2	399	1 131 570
Läti	...	16	11	38	99	76 025
Saksamaa	12	14	14	18	143	92 524
Suurbritannia	6	9	5	15	144	79 888
Rootsi	3	1	3	12	209	107 982
Norra	14	9	5	16	131	53 066
Muud riigid	0	441 226
KOKKU		5*	6	10	1334	2 281 427

* Ainult kontserdikülastajad

Allikad: Tallinna Ettevõtlusameti turismiosakond

Muusika valdkonna seos turismiga on oluline. Eesti turismifirmad pakuvad siseturismi raames kontserdi- ja festivalikülastuspakette ning organiseerivad kontserdireise välismaal toimuvatele muusikasündmustele.

Seos majutuse ja toitlustusega on samuti väga oluline. Näiteks suurendavad muusikasündmused kohalike majutus- ja toitlustusettevõtete külastajate arvu, tõstes müügitulu. Kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju uuring²⁴ näitas 2011. aastal, et iga eelarvesse panustatud euro toob piirkonda raha tagasi, keskmiselt 4 € Peale majandusliku mõju muudavad muusikasündmused piirkondi atraktiivsemaks, parandavad elukeskkonda, annavad praktikavõimalust vabatahtlikena kaasa löövatele noortele, edendavad kohalikku kultuurielu. Heaks näiteks on res-

²⁴ Kultuuri- ja spordiürituste regionaalse majandusliku mõju hindamine ning analüüs. Tallinn, EKI 2012.

toranid, kohvikud, klubid, mis korraldavad üha enam kontserte (nt Rock Café, Teatri Puhvet, klubi Tapper, jt). Ei ole teada, kui suur osa toitlustus- ja majutusasutuste müügitulust on saadud tänu muusikaesitustele, selle üle ei peeta arvestust. Samuti ei ole täpselt teada üritusturundusest, meelelahutus ja vaba aja sektorist muusika valdkonda liikuvad summad, kuid firmade juhid ise tõdevad, et pea igas ürituses on muusikal oma koht.

Teeninduse valdkonnast on muusika tihedalt seotud transpordifirmadega (aparatuuri, tehnika, lava, esinejate jms transport), raamatupidamise, piletimüügi, valve-, turva- ja puhastusteenuste, muusikariistade paranduse jms. Suuremate muusikasündmustega kaasnevad kontserdilavade ehitus, helitehnika ja valguspargi ülesseadmine ja mahavõtmine jms tehnilised abiteenused, kus on Eestis olemas arvestatavad teenusepakkujad. Tööstuse valdkonnast on seos salvestiste tiražeerimise, tehnika elektroonika, arvutitega jms. Tulu helisalvestiste ja muusikariistade ning nende varuosade jae- ja hulgimüügist laekub tänu kaubandusele. Taustmuusika kasutamine kaubanduskeskustes on Eestis üha enam levinud, sest muusika kaudu on võimalik alateadlikult suunata tarbijate käitumist ja luua soodsat ostukeskkonda. Kui suur see majanduslik mõju on, pole Eesti inimeste puhul teada.

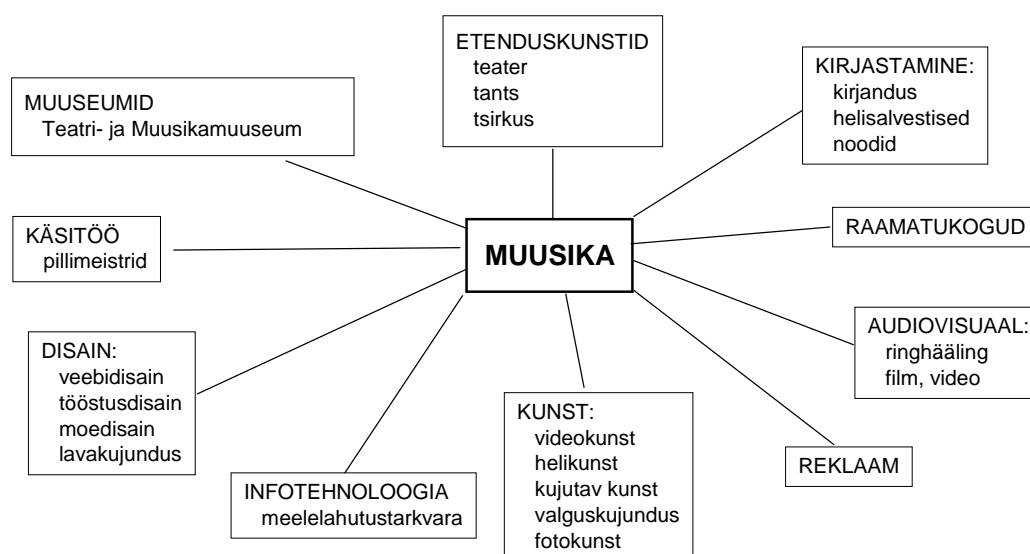
Infotehnoloogia mõjutab kogu valdkonna toimimist pakkudes uusi lahendusi, programme jm vahendeid, mille abil muusikat luua, töödelda, esitada, salvestada, edastada, turundada, müüa. Trükitööstuseta ja kirjastamiseta poleks noote, muusikahariduseta tänaseid heliloojaid, interpreete, esitajaid, ansambleid ega lauljaid. Meditsiini valdkonnas aitab muusikateraapia ja muusika teraapiate taustal taastada tervist, arendada vaimseid võimeid, lõõgastuda, hoida stressi kontrolli all jms.

13.3.4. Seosed teiste loomemajanduse valdkondadega

Seosed teiste loomemajanduse valdkondadega on esitatud kokkuvõtvalt joonisel 13.5.

Audiovisuaalsektori abil jõuab muusika sihtrühmani ja sektori erialane kompetents aitab kaasa esituste vormistamisele salvestistena. Muusikat edastatakse televisiooni ja raadio (helisalvestised, muusikavideod, kontserdiülekanDED) ning veebi vahendusel. Eesti Rahvusringhääling on arvestatav stuudio ja helisalvestiste tootja, mille kaudu edastatakse kontsertide otseülekandeid Euroopa ringhäälinguvõrku. Eesti raadiojaamadel on ringhäälingulubades sätestatud kohustus mängida eesti autorite loomingut 20% ulatuses, kuid hetkel läheb Esitajale Liidu hinnangul keskmiselt 80% esitustasudest välismaale. Kohalikule muusikatööstusele oleks kasulik, kui meediateenuste seaduses suurendataks kohustusliku eesti repertuaari osakaalu. Eestis tegutseb üks klassikalisele muusikale spetsialiseerunud raadiojaam – Eesti Rahvusringhäälingu Klassikaraadio. Muusika on kino- ja videofilmide lahutamatuks koostisosaks, mis annab tööd heliloojatele taustmuusika loomisel ja esitajatele selle sissemängimisel ja esitamisel. Muusikavideote ja DVD-de tootmine on omaette tööstusharu.

Joonis 13.5. Seosed teiste loomemajanduse valdkondadega

Trükimeediast on valdkonnaga seotud kõik meediakanalid: päevalehed, nädalalehed, ajakirjad. Kirjastamise sektoriga on muusikal ühisosa muusikaalase kirjanduse, ajakirjanduse, nootide ja helisalvestiste väljaandmisel. Luuletajate, kirjanike ja muusika autorite ühistöö tulemuseks on laulud, ooperid ja operetid. Nii muusika kui kirjanike ja luuletajate looming on vastastikku inspireeriv.

Muusikakogudega tegelevad Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum, Eesti Rahvusraamatukogu heligrupp, Eesti Muusika Infokeskus, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia raamatukogu ning Eesti Heliloojate Liidu juures asuv Eesti Muusikafond. Näiteks saab Eesti Rahvusraamatukogu kõiki-dest Eestis ilmunud helisalvestistest sundeksemplari, mistõttu on informatsioon Eestis ilmunud või välismaal kodumaiste heliloojate või esitajate osalusega salvestistest täpsem. Raamatukogude andmekogude digiteerimine jätkub, mis võimaldab neid pikemaajaks kasutada ja säilitada. Rahvakunsti alla liigitatakse Eestis pärimusmuusika ja etno sugemetega muusika: rahvalaulud, seto leelo, regilaulud, pillimäng, puhkpilliorkestrid jms. Samuti kuulub siia laulupeo traditsioon. Eesti laulukultuur koos laulupeoga on elanikele väga südamelähedane, see on rahvusliku identiteedi üks osa, mis kujundab riigi mainet ja tuntust välismaal. Rahvamuusika inspireerib klassikalise muusika heliloojaid. Eestis on tugev pärimusmuusikafestivalide traditsioon, nt Viljandi Pärimusmuusika Festivali, Viru Folgi, Võru Folklooripäevade näol. Käsitööna valmistatakse Eestis mitmeid muusikariistu: klavereid, kandleid, viiuleid jms.

Disainerid aitavad muusikasündmuste ettevalmistamisel (lavakujundus) ja kontserdipaikade kujundamisel, kus tuleb arvestada helide, materjalide, saalide suuruse jm ebatüüpiliste projektla- hendustega, samuti esitajate välise kuvandi ja esitlusmaterjalide loomisel. IT areng koos veebidi- sainiga mõjutab muusika valdkonna arengut, sest IT lahendusi kasutatakse järjest rohkem nii he- liteose loomisel, salvestamisel ja esitamisel. IT on taustaks kogu valdkonna toimimisele alates artistidest, ansamblistest, plaaditootjatest, agentuuridest, stuudiost, helisalvestiste ja muusika- riistade müüjatest, piletimüügiagentuuridest kuni muusikatarbija koduarvutini välja. Kuna veebi-

keskkonnad on üha suuremal määral asendamas tavapärasest muusika kuulamist ja ostmist, asetab see veebimeistritele üha kõrgemaid nõudmisi, samuti esitab see väljakutseid helisalvestiste müüjatele. Üheks muusika alamvaldkonnaks on elektronmuusika, mille seadmete, riist- ja tarkvara osas tehakse koostööd infotehnoloogiafirmadega. Arvutimängude helitausta loomisel tehakse koostööd muusikavaldkonnaga.

Loomevaldkondadest on muusika ehk enim seotud teatrikunsti, kirjanduse, kunsti ja audiovisuaalsektoriga. Muusikateatriks on Eestis Rahvusoper Estonia, kuid muusikalisi lavastusi etendavad ka Teater Vanemuine ning Eesti Nuku- ja Noorsooteater ja Tallinna Linnateater. Muusika on loomingu koostisosa ooperi-, opereti-, balleti-, jm tantsuetendustel. Muusikat kasutatakse vaatajate meeleolu ja emotsionaalsete rõhuasetuste võimendajana, mis võib teadlikult või alateadlikult mõjutada inimeste käitumist. Seda muusika funktsiooni kasutatakse teadlikult ära kaubanduses, hotellides, restoranides ning teistes vabaaja- ja meelelahutusasutustes. Eesti teatrites töötavad loomemeeskonnas muusikaala juhatajad ja muusikaala spetsialistid, kes tegelevad etenduste muusikalise kujundusega ning helidisainerid. Teatrid maksavad autoriõiguste organisatsioonidele muusika kasutamise eest tasu. Tantsuetendused toimuvad nii elavas esituses kui salvestatud muusika saatel.

Reklaamifirmadele on muusikaürituste korraldajad tööandjateks, luues tutvustavaid trükiseid, plakateid, reklaamklippe ning turundusplaane. Reklaamiagentuurid omakorda annavad tööd muusikutele originaalmeloodiate, signatuuride jms loomisel.

Kunsti valdkonnast seostub muusikaga eriti kujutav kunst, nt plaadiümbrised, trükiste kujundused, posterid ja printreklaamid. Muusika ja teiste loomevaldkondade piirid on järjest enam kattuvad, uus looming tekib mitme valdkonna kombinatsioonis (muusika ja sõna, muusika ja kunst, muusika ja tants). Elav esitus läheb suurkontsertide kõrval tarbijale lähemale, nt *streaming* veebis, kontserdid kaubanduskeskustes jms.

13.4. HARIDUS JA KOOLIDE LÕPETANUTE ARV

Professionaalse väljundiga muusikaharidus on Eestis jagatud 4 etappi: koolieelne õpe, algaste (1.-9. klassi), kesk- ja kutseharidus ning kõrgharidus. Huvi- ehk munitsipaalkoole, kus antakse muusikaalaseid teadmisi ja oskusi lastele, oli 2011. aastal Eesti Muusikakoolide Liidu andmetel 82, koos kunstikoolidega 130. Lisaks õpetatakse muusikat mitmetes eramuusikakoolides ja -studiotes, näiteks Musamari Laulustuudios, eramuusikakoolides Rajaots, Eleegia ja Gamme, Lasteakraani Muusikastuudios, Kaari Sillamaa Laste Kaunite Kunstide Koolis, Liina Lille Klaveristuudios, Laste Muusikastuudios Gamma, Gustav Adolphi Muusikakoolis, Maimu Hindi ja Kadri Keskküla Laulustuudiotest jm. Haridus- ja Teadusministeeriumi hinnangul on tõusnud nii huvikoolide kui õppurite arv Eestis ja tõuseb jätkuvalt – viimase kolme aasta võrdluses on lisandunud 7 muusika- ja kunstikooli ning 1586 õppurit nende valdkondade huvikoolides²⁵. Kultuuriministeeriumi muusikanõuniku andmetel õpib muusika huvikoolides algastmes (nii kohalike omavalitsuste kui eraõiguslikes koolides) kokku ca 12 000 last.

Tallinna Muusikakeskkool on ainus õpilasi muusikalisele kõrgharidusele ettevalmistav riiklik kool Eestis, kus antakse nii alg- kui keskastme muusikalist haridust. Muusikakeskkoolis on võimalik õppida klaverit, klavessiini, viiulit, altviulit, tšellot, kontrabassi, harfi, flööti, oboed, klarinetit, fagotti, metsasarve, trompetit, trombooni, tuubat ja saksofoni 1.-12. klassini, üldettevalmistaval erialal 1.-8. klassini ning koorijuhtimist, muusikateooriat ja kompositsiooni 9.-12. klassini. Alates 2000. aastast on Tallinna Muusikakeskkooli lõpetanud 298 õpilast, neist 24 õpilast 2011. aastal. Kokku on Tallinna Muusikakeskkooli lõpetanud 48 lendu üle 1000 noore muusikuga. Kuna Tallinna Muusikakeskkool on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia baaskool, siis jätkab 90% lõpetanutest õpinguid just seal, ülejäänud teistes (muusika)kõrgkoolides ja välismaal.

Eestis on edasiõppimine muusika valdkonnas võimalik kahes kutseõppeasutuses, H. Elleri nim Tartu Muusikakoolis, G. Otsa nim Tallinna Muusikakoolis ning kolmes kõrgkoolis, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias, Tallinna Ülikoolis või Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias.

H. Elleri nim Tartu Muusikakoolis saab õppida akordioni, keelpilli, löökpilli, puhkpilli, klassikalise kitarriga, klassikalise laulu, laulu, klaveri, kooridirigeerimise, orelit ja rütmimuusika (pop-jazz) instrumentide, laulu ja pillide erialadel. 2011. aastal lõpetas kooli 35 õpilast, aastatel 2009-2012 kokku 115 õpilast. Õpilaste arv on viimastel aastatel järjepidevalt tõusnud, kui 2007. a lõpetas kooli 13 õpilast, 2008. a 20, siis 2010. a 26, 2011. a 35 ja 2012. a 33 õpilast (vt tabel 13.37). Lõpetanute arv varieerub aastati erialade lõikes. Perioodil 2009-2012 olid populaarsemad kooridirigeerimise, laulmise, keelpilli ja puhkpilli ning rütmimuusika (pop-jazz) erialad.

G. Otsa nim. Tallinna Muusikakoolis saab õppida akordioni, kandle, helindaja, keelpilli, klassikalise kitarriga, klassikalise laulu, klaveri, kompositsiooni, muusikateooria, kooridirigeerimise, laulu, löökpilli, puhkpilli, pop-jazz ning rütmimuusika laulmise ja rütmimuusika pillide erialadel. 2011. aastal lõpetas kooli 50 noort muusikut, neist 12 rütmimuusika pillide erialal. Aastatel 2009-2012 lõpetas kooli kokku 156 õpilast, kusjuures lõpetanute arv on olnud aastati stabiilne,

²⁵ <http://www.kultuuripoliitika.ee/eelmised-pohialused/taitmise-ulevaade/kultuuri-ja-kunstialane-koolitus>

erandiks vaid 2011. aasta. 2007. a lõpetas 34, 2008 ja 2009. a 33, 2010. a 37, 2011. a 50 ja 2012. a 36 õpilast (vt tabel 13.38). Aastatel 2009-2012 on enim noori muusikuid lõpetanud pop-jazz, klaveri, laulu ja klassikalise laulu, rütmimuusika pillide, kooridirigeerimise ning puhkpillide erialadel.

Perioodil 2005-2008 tõdetud kutsehariduse omandamise vähenemine muusika erialadel on peatunud ja aastatel 2009-2012 on olnud märgatav hoopis tõus. Kui 2005-2008. aastal lõpetas nelja aasta jooksul 199 muusikut (2005. a 42, 2006. a 57, 2007. a 47 ja 2008. a 53 inimest), siis järgmise nelja aasta, 2009-2012 jooksul, omandas kutsehariduse muusika erialal 271 noort (2009. a 54, 2010. a 63, 2011.a 85 ja 2012.a 69 inimest).

Muusikalist kõrgharidust saab Eestis omandada kolmes kõrgkoolis, peamiselt Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias, kuid ka Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias ja Tallinna Ülikoolis.

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias (EMTA) saab õppida dirigeerimise, elektronmuusika, heliloomingu, instrumendiõpetaja, instrumentaalpedagoogika, interpretatsiooni, interpretatsioonipedagoogika, jazzmuusika, kammeransambli, kammerlaulu, keelpilli, kirikumuusika, klaveri, klavessiini, kompositsiooni, koolimuusika, kooridirigeerimise, kultuurikorralduse, laulu, löökpilli, muusika, muusika interpretatsiooni, muusika ja teatrikunsti, muusikapedagoogika, muusikateaduse, ooperilaulu, orelit, orkestridirigeerimise, puhkpilli, pärimusmuusika ja saateklassi erialadel. EMTA-s on võimalik õppida bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes. 2011. aastal lõpetas muusika erialadel 199 inimest, sh 18 kultuurikorralduse erialal. Aastatel 2005-2008 lõpetas EMTA 417 inimest, aastatel 2009-2012 aga 670 inimest (vt tabel 13.39). Lõpetajate arv on märkimisväärselt tõusnud. 93% bakalaureuse-, 94% magistri- ning 100% doktoriõppe lõpetajatest jätkavad erialaseid õpinguid või töötavad erialal.

2011. aasta sügisel allkirjastas EMTA kaks ühisõppekava koostöölepingut, mille kohaselt hakkavad EMTA ja Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia ühiselt korraldama muusikapedagoogika magistriõpet ning EMTA ja Estonian Business School (EBS) kultuurikorralduse magistriõpet. Kultuurikorralduse alal kavandavad EMTA ja EBS tihedat koostööd Eesti Kunstiakadeemiaga.²⁶

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias pakub võimalust õppida kooli-, klassikalise- ja kirikumuusika ning jazz-muusika, pärimusmuusika ja kultuurikorralduse erialadel. 2011. aastal lõpetas 76 noort, neist 46 kultuurikorralduse erialal. Lõpetanute arv on alates 2009. aastast oluliselt suurenenud. 2005-2008 lõpetas muusika osakonna 59 inimest, siis 2009-2012 juba 218, kellest 101 kultuurikorralduse erialal. Vilistlasuuringu andmetel töötab 94% lõpetanutest või õpib edasi.

Tallinna Ülikooli Kunstide Instituudi muusikaosakonnas saab õppida muusika ja muusikaõpetaja erialal. 2011. aastal lõpetas Tallinna Ülikooli 20 noort ja lõpetanute arv on viimasel neljal aastal suurenenud. Kui aastatel 2005-2008 lõpetas 42 inimest, siis 2009-2012 oli lõpetanuid 52.

Muusikaerialadel kõrghariduse omandamine on muutunud populaarsemaks: kui 2000-2004 oli lõpetanute arv 554 ja 2005-2008 arv vähenes 518 inimeseni, siis 2009-2012 lõpetas kolmes kõrgkoolis kokku 940 inimest.

²⁶ http://www.ema.edu.ee/htm/est/ylldinfo/Aastaraamat_2011.pdf

Tabel 13.37. Muusika valdkonna erialade lõpetanute arv 2007–2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2009-2012
KUTSEHARIDUS							
G. Otsa nim Tallinna Muusikakool	34	33	33	37	50	36	156
H. Elleri nim Tartu Muusikakool	13	20	21	26	35	33	115
KOKKU KUTSEHARIDUS	47	53	54	63	85	69	271
KÕRGHARIDUS							
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ¹⁾	80	71	128	142	199	201	670
Tallinna Ülikool	13	7	11	6	20	15	52
Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia ¹⁾	18	16	35	57	76	50	218
KOKKU KÕRGHARIDUS	111	94	174	205	295	266	940
KOKKU	158	147	228	268	380	335	1211

¹⁾ Koos kultuurikorralduse eriala lõpetanutega

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Muusikaerialade koolitustellimust on aastatel 2009-2012 oluliselt suurendatud ja kultuurikorralduse erialal on samal perioodil lõpetanud üle 100 noore, mis peaks tagama korralduse poole järelkasvu, ka kesk- ja kõrgastmes muusikaerialadel õppivate noorte arv on suurenenud. Muusika-valdkonnas on paljud hakanud iseendale tööandjateks, st loonud oma firma, registreerinud end füüsilisest isikust ettevõtjaks või asutanud mittetulundusühingu. See leevendab teatud määral sissetulekute nappust. Mitmete muusikute, heliloojate, dirigentide, interpretide, esinejate ja ansambelite edulood ning muusikute avalik tunnustamine, mitmekülgne muusikaelu, aktiivsus ja initsiatiiv on aidanud viimastel aastatel muusiku elukutset väärtustada.

Kuid muusikahariduses on mitmeid probleeme, mille lahendamine on arengu seisukohalt oluline. Muusika huvikoolide ja alghariduse probleemideks on Kultuuriministeeriumi muusikanõuniku andmetel algastmel koolide finantseerimine: õpetajate palkade mittevastavus eeldatava kvalifikatsiooniga ja hädavajalike pillide puudus, millest tulenevalt pole võimalik paljusid instrumente õpetada, samuti puudub riiklik õppekava ja pilliparki puudutav standard. Õpet tuleks alustada varakult, 6-7 aastastelt, mitte 10 aastastelt. Keskastmes on peamisteks probleemideks kaasaegsete õppehoonete puudumine või nende amortiseerumine ja finantseerimine, nt instrumentide ostmiseks ja korrashoiuks, koolidevahelise koostöö korraldamiseks, huvihariduse kvaliteeti tõstvate kompetentsikeskuste loomiseks jms. Kõrghariduse osas on nõuniku andmetel probleemiks sisseastujate ebahühtlane tase või kandidaatide puudumine tulenevalt ebapiisavast algharidusest ja probleemidest algharidussüsteemis, esinemis- ja õpperuumide nappus, samuti probleemid pillipargi uuendamisel ja kõrgetasemeliste (välis)õppejõudude kutsumisel tänu olemasolevale finantseerimissüsteemile ning alghariduse vähene väärtustamine ja alafinantseerimine, mistõttu ei soovi kõrgkoolide lõpetajad asuda tööle väljapoole Tallinnat ja Harjumaad.

Tabel 13.38. Muusika valdkonna erialade lõpetanute arv aastatel 2007–2012 – kutseharidus

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2009-2012
KUTSEHARIDUS							
G. Otsa nim Tallinna Muusikakool	34	33	33	37	50	36	156
Akordioni eriala, kandle eriala	3	3		2	2		4
Helindaja			1	1			2
Helindaja eriala				2	3	1	6
Keelpilli eriala	3	2	3	3			6
Keelpillide eriala				2	5	5	12
Klassikalise kitarri eriala					1		1
Klassikalise laulu eriala					7	5	12
Klaveri eriala	2	7	5	4	5	2	16
Kompositsiooni eriala				1	1	3	5
Kompositsiooni ja muusikateooria eriala	4						0
Kooridirigeerimise eriala	1	5	3	1	5	3	12
Laulu eriala	5	5	6	7			13
Löökpilli eriala		1		1	1		2
Muusikateooria eriala		1	1	1			2
Pop-jazz eriala	9	8	6	10	1		17
Puhkpilli eriala	7	1	8	2			10
Puhkpillide eriala					4	1	5
Rütmimuusika laulmise eriala					3	3	6
Rütmimuusika pillide eriala					12	13	25
H. Elleri nim Tartu Muusikakool	13	20	21	26	35	33	115
Akordioni eriala		1		1			1
Keelpilli eriala (viul, altviul, tšello, kontrabass)	1	4	3			2	5
Keelpillid	1			1	5	2	8
Klassikalise kitarri eriala	2	2	1	2		2	5
Klassikalise laulu eriala					3	4	7
Klaver				2	5	4	11
Klaveri eriala	1	3	4				4
Kooridirigeerimise eriala	4	4	3	2	1	4	10
Koorijuhtimine			1	2		1	4
Laulmine			1	5	7	1	14
Laulu eriala	2	4	4	1			5
Löökpilli eriala			1				1
Löökpillid				2	2		4
Oreli eriala						1	1
Puhkpilli eriala (flöö, plokflöö, oboe, klarnet, fagott, saksofon, metsasarv, trompet, tromboon, tuuba)	3	2	3				3
Puhkpillid				2	4	1	7
Puhkpillide eriala					3	4	7
Rütmimuusika (pop-jazz) instrumentide eriala				1	2		3
Rütmimuusika (pop-jazz) laulu eriala				5			5
Rütmimuusika laulmise eriala					2	2	4
Rütmimuusika pillide eriala					2	5	7
KOKKU KUTSEHARIDUS	47	53	54	63	85	69	271

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Tabel 13.39. Muusika valdkonna erialade lõpetanute arv aastatel 2007–2012 – kõrgharidus

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2009-2012
KÕRGHARIDUS							
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kokku ¹⁾	80	71	128	142	199	201	670
Dirigeerimise eriala		2	5	6	4		15
Elektronmuusika eriala		1	1		5		6
Helilooming					1		1
Helilooming ja elektronmuusika					2	10	12
Instrumendiõpetaja eriala			11	14	8		33
Instrumentaalpedagoogika				1	8	12	21
Interpretatsiooni eriala	2		1				1
Interpretatsioonipedagoogika eriala	4	3	7	13	15	13	48
Jazzmuusika						8	8
Jazzmuusika eriala	2	1	3	5	7	2	17
Kammeransambli eriala			2		6	4	12
Kammerlaulu eriala	1	1				1	1
Keelpilli eriala	16	16	16	19	16	10	61
Kirikumuusika eriala	1						0
Klaveri eriala	11	11	18	15	21	6	60
Klavessiini eriala	1	2					0
Kompositsiooni eriala	5	2	9	4	8	8	29
Koolimuusika eriala	1	2	10	14	18	13	55
Kooridirigeerimise eriala			2	2	4	5	13
Kultuurikorralduse eriala			4	5	3	6	18
Laulu eriala	10	7	19	15	19	11	64
Löökpilli eriala	3	1			1		1
Muusika	1	1	1		3		4
Muusika interpretatsioon					20	55	75
Muusika ja teatrikunst						4	4
Muusikapedagoogika					2	10	12
Muusikateadus					1	4	5
Muusikateaduse eriala	6	7	7	7	7		21
Ooperilaulu eriala	3		1				1
Oreli eriala	3	3		3	2		5
Orkestridirigeerimise eriala	1	2		3	2	5	10
Puhkpilli eriala	9	9	11	15	12	7	45
Pärimusmuusika				1	4	4	9
Saateklassi eriala						3	3
Tallinna Ülikool kokku	13	7	11	6	20	15	52
Muusika	13	6	8	4	11	8	31
Muusikateadus		1					0
Muusikaõpetaja			3	2	9	7	21

Tabel 13.39. järg

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2009-2012
Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia ¹⁾	18	16	35	57	76	50	218
Koolimuusika	13	9	3	15	9	8	35
Jazzmuusika	1	1	6	6	7	2	21
Klassikaline ja kirikumuusika	1	1		3		1	4
Muusikaõpetaja			13	12	5	9	39
Kultuurikorraldus			11	17	46	27	101
Pärimusmuusika	3	5	2	4	9	3	18
KOKKU KÕRGHARIDUS	111	94	174	205	295	266	940
KOKKU KUTSE- JA KÕRGHARIDUS	158	147	228	268	380	335	1211

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium, ¹⁾ Koos kultuurikorralduse eriala lõpetanutega

13.5. TUGEVUSED, NÕRKUSED, ARENGUVÕIMALUSED JA OHUD

Tugevused

- Suurte kogemustega kontserdikorraldajad
- Rahvusvaheliselt tunnustatud muusikud, heliloojad, muusikakollektiivid
- Süvamuusika organiseeritus, erialaliitude ja ühenduste arv
- Süvamuusika katusorganisatsioonide olemasolu ja aktiivsus (Eesti Muusikanõukogu, Eesti Muusikafestivalid, Eesti Interpreetide Liit, Eesti Kooriühing jt)
- Elujõuline pärimusmuusika
- Kontserdimajad Tallinnas, Tartus, Pärnus, Jõhvis ja Viljandis, sh 1829-kohaline Nokia Kontserdimaja Tallinnas ja St Peterburgi Jaani kirik
- Muusikaelu aktiivsus ja mitmekesisus, sh muusikafestivalid (süva-, levi-, pärimusmuusika).
- Suur nõudlus
- Eesti süvamuusika ja kooritraditsioon Eesti riigi maine kujundajana
- Väljakujunenud muusikaharidussüsteem ja muusikakoolide võrgustik
- Muusika valdkonna programmide toetuste mahud on kasvanud, eriti eraõiguslike kontserdikorraldajate toetamine
- Traditsiooniliste muusikasündmuste korraldajatega raamlepingute sõlmimine sündmuste riigipoolseks toetamiseks kuni 3 aastat ette
- Arvo Pärdi arhiivi toomine Eestisse

Nõrkused

- Valdkonnasisene killustatus ja vähene koostöö
- Rahaliste toetuste mitterahuldav tase (välisesinemised, rahvusvahelisele turule sisenemine, loomingute tellimine, loovisikute stipendiumid, alushariduse muusikakoolide õpetajad, koolide muusikainstrumendid jms)
- Klassikalise muusika interpretide ja esitajate vähesed esinemisvõimalused Eestis ning lubamatult madalad esinemistasud
- Muusikute ja muusikaõpetajate palgatase
- Täiendõppe vähesus ja puudumine muusika valdkonna spetsialistidele ja interpretidele (meistrikursused)
- Mitmed tugevad katusorganisatsioonid ja loomeliidud, kuid kogu valdkonda hõlmav kompetentsikeskus nõrk.

- Statistika puudumine. Puudub ühtne seisukoht, kas, mida, milleks ja kuidas infot koguda ning kelle ülesanne see oleks. Majandusliku sisuga info kogumist takistab ettevõtjate nõo vaikiv kokkulepe majandus- ja plaadimüügi andmeid mitte avaldada
- Süstematiseerimata aruandlusvormid erinevates valdkonda toetavates riigiasutustes (KM, Kultuurkapital, Hasartmängumaksu Nõukogu). Vajalik veebipõhine ühtne aruandlusvorm
- Muusikaekspordist ja -koostööst puudub ülevaade. Üksikute edulugude kõrval on muusika eksport nõrk. Puudub ekspordistruktuur ja ettevõtluskompetents on madal²⁷
- Muusikaettevõtluse professionaale on Eestis vähe²⁸
- Valdkonna kultuuripoliitilised eesmärgid ja arengustrateegia on koostamisel. Hetkel ei teata, kuhu riik tahab, et valdkond suundub
- Muusikaelu festivaliseerumine (ühtlasi ka tugevus)
- Muusikaürituste ebaühtlane regionaalne jaotus

Arenguvõimalused

- Muusikaelust osasaamise (piletite käibemaksu alandamine) ja muusika loomise võimaldamine kõigile elanikele (maakondlikud kontserdi- ja muusikahariduskeskused)
- Noorte muusikahuvi ja aktiivse muusikaga tegelemise suurem toetamine
- Toetussüsteemi loomine promotsioonile ja turundusele, mis suunatud nii kohalikule kui rahvusvahelisele turule (sh muusikaekspord, messid, infomaterjalid, veebilehed, üritused, rahvusvaheliste organisatsioonide osalustasud, muusikafestivalid, rahvusvahelised konkurssid jms)
- Kontsertide arvu suurendamine maakondades
- Heliloomingu tellimine Eesti heliloojatelt ja selle tutvustamine maailmas
- Riigipoolne tugi täiendkoolituse süsteemi arendamisele ja võimaluste loomisele
- Riigipoolne tugi valdkonna aastaraamatu koostamisele (siseriiklik müügitulu, eksport, hõive jm statistika) ning kultuuriinfo kogumisele muusikakollektiivide ja muusikute tegevusest
- Veebilehe loomine toetusmeetmete infoga muusikaprojektide arendamiseks Eestis või ekspordiks koos regulaarse informeerimisega
- Eesti muusika ja maailmatasemel muusikakultuuri suurem väärtustamine
- Kontaktvõrgustiku loomine Eesti kvalifitseeritud studiomuusikute teenuse väljaarendamiseks suurtele artistidele maailmas fonogrammide salvestamisel, mis tagaks loovisikutele ühekordse tasu ning tulevikus tasud fonogrammide korduskasutuste pealt²⁹

²⁷ Eesti Muusika Arenduskeskus. Ekspordiplaan 2012-2013. Tallinn 2011, lk.3.

²⁸ Eesti Muusika Arenduskeskus. Ekspordiplaan 2012-2013. Tallinn 2011, lk.5.

²⁹ Eesti Esitajate Liidu ettepanek.

- Meediateenuste seadusega kohustusliku eesti repertuaari osakaalu suurendamine raadiojaamades (praegu 20%), mis tooks rohkem rahalisi vahendeid tagasi kodumaistele esitajatele³⁰
- Toetused muusika loomiseks vajaliku riist- ja tarkvara soetamiseks, muusikariistade ostmiseks
- EAS-i toetuste loomine lähtuvalt kultuuripoliitilistest eesmärkidest (sh muusika alal)
- EAS-i toetusprogrammide tingimused (omavahendite nõuded) peaksid võimaldama toetuste taotlemist sõltumata muusikaettevõtja juriidilisest omandivormist, st ka väiksemad ettevõtted ja kolmas sektor. Praegu ei suudeta vahendite ja toetuste puudusel konkureerida riikliku ja erasektoriga ning omavahendite nõude tõttu ei suudeta kasutada ära olemasolevaid toetusvõimalusi
- Selged riigipoolsed kultuuripoliitilised eesmärgid
- Kultuuriturismi kasv

Ohud

- Hinnatundlikkus ja elanike piiratud materiaalsed võimalused, sh vanemate piiratud materiaalsed võimalused pakkuda lastele ande väljaarendamiseks vajalikku koolitust
- Majanduskasvu pidurdumine või peatumine ja kokkuhoid kuludelt
- Ebakindlus kultuuri- ja maksupoliitikas, mis mõjutab pikaajalisi projekte
- Rahvastiku väljaränne, siseturu kahanemine
- Muusikatarbijate eelistuste muutumine (kuulamiskeskonnad internetis jms)
- Osa mittetulundusühingute vormis tegutsevaid ettevõtjaid kasutab mittetulundusühingu vormi kolmandale sektorile mõeldud toetuste saamise eesmärgil, tegelikult lähtutakse ärihuvidest
- Väga nõrk muusikasektori statistika (takistab ekspordi arendamist, toetuste taotlemist ja toetusprogrammide väljatöötamist)
- Kehtivad seadused ei soodusta sponsorlust
- Eesti riigi väga konservatiivne viisapoliitika kolmandatest riikidest pärit artistidele viisade taotlemisel (nt muusikafestivalidele)
- Muusikahariduses kaasaegsete õppehoonete puudumine, suuremate esinemis- ja õpperuumide nappus, vahendite puudus muusikainstrumentide ostmiseks ja korrashoiuks, koolidevahelise koostöö korraldamiseks, kõrgetasemeliste (välis)õppejõudude õpetama kutsumiseks, andekate laste toetamiseks ja suunamiseks eriharidust omandama

³⁰ Eesti Esitajate Liidu ettepanek.

13.6. ARENGUPROGNOOS 3-5 AASTAKS

Toodangu, teenuste mahu muutus

Kultuuriministeeriumi muusika arengukava määratleb ministeeriumi missiooniks tingimuste loomise Eesti muusika jätkusuutlikuks arenguks, Eesti muusika rahvusvahelisele areenile pääsu ning elanike muusikasündmustest osasaamise ja muusikaloomise tagamise. Seega põimuvad arengus muusika kultuurilised, majanduslikud ja imagoloogilised mõjud.

Esitajad tegelevad järjest enam ise kirjastamisega ja kirjastajate arv kasvab, esinejad nõ müüvad ennast ise ilma korraldajateta. Plaadimüük jääb, müüginumbrid ei ole Eestis ekspertide hinnangul viimasel kahel aastal enam langenud. Albumeid antakse välja vähem, singleid rohkem, suureneb kuulamine veebist ehk *streaming*. Digitaalse muusika turg kasvab kogu maailmas (31% salvestatud muusika müügist maailmas), seega ka Eestis on oodata digitaalse muusika turu kasvu. Sarnaselt Suurbritanniale võib digitaalse muusika tõus suurendada singlite müüki. Kontsertide arv suureneb, sest salvestamiste asemel püütakse rohkem esineda ja see võib tõsta piletite hindu. Hoolimata majanduslanguse möödumisest on elukallidus tõusnud elanike sissetulekutest kiiremini, seega saavad elanike kulutused muusikale olema lähiaastatel väga kaalutletud ja otsitakse soodsamaid võimalusi muusikaelust osasaamiseks. Muusikafestivalidel läheb paremini, sest nad on paremini organiseerunud, teostavad ühiselt turundustegevusi ja seisavad oma huvide eest. Festivalide mitmetasandilist positiivset mõju hakatakse üha enam teadvustama kohalike omavalitsuste ja sponsorite poolt. Traditsiooniliste muusikafestivalidega sõlmitavad raamlepingud annavad korraldajaile kindlustunde ja tagavad festivalide püsijäämise. Tekib juurde uusi muusikafestivale ja kontserdisarju, mis väljuvad tavapärase muusikafestivali formaadist ühendades eri loomevaldkondi. Muusikaelu festivaliseerumisega on väiksematel kontserdikorraldajatel toimetulek keerulisem. Välismaalt Eestisse saabuvate muusikahuvilistest kultuurituristide osakaal tõuseb.

2014. aastal toimub Tallinnas XXVI Laulu- ja XIX Tantsupidu, mis on elanikele üheks olulisemaks aasta kultuurisündmuseks ja mis on kaubamärgina tuntud lähiriikides. Lähiaastatel on kontserdikorraldajad toomas Eestisse mitmeid maailmatasemel esinejaid. 2013. aasta suvel toimub lauluväljakul Tallinn Star Weekend, kus esinevad Elton John ja Jose Carreras. Samas paigas esinevad suvel Anneli Peebo ja Tõnis Mägi. 2013. aastal tähistatakse 25 aasta möödumist esimesest Rock Summerist. Eesti muusikakultuuri tutvustatakse Eesti saatkondade kultuuriesindajate kaudu Pariisis, Londonis, Moskvas, Berliinis ja Brüsselis.

Ekspordipotentsiaal

Lähiaastatel panustab riik enam muusika ekspordi ja see on vajalik arengusuund interpretidele ja esitajatele, kuna esinemisvõimalusi Eestis napib. Süvamuusika osas võib ekspordipotentsiaali hinnata kõrgeks, välismaal on tuntud mitmed Eesti heliloojad, dirigendid ja koorid, näiteks Eestis resideeruvatest Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Eesti Rahvusmeeskoor, Hortus Musicus, A. Mustonen, V. Tormis, E.-S. Tüür, E. Klas, O. Elts, A. Volmer jt. Potentsiaali realiseerumine sõl-

tub agentuuride, *manageride* professionaalsusest ja eelkõige rahalistest võimalustest. Muusikakollektiividel napib eelarve raha välisprojektide teostamiseks, välismaal teenitud tulu võimaldab klassikalise muusika kollektiividel anda Eestis kontserte. Eesti muusika jõudmist rahvusvahelisele areenile toetab Kultuuriministeerium programmide “Eesti muusika rahvusvahelisel areenil” ja “Eesti kultuuri tutvustamine maailmas”, EL kultuuriprogrammis osalevate Eesti projektide kaasrahastamine”, “Riikidevaheliste kultuuri-koostöölepingute täitmine” raames, Eesti Kultuurkapital ja Eesti Rahvuskultuuri Fond, kuid ekspertide sõnul sellest ei piisa. Eesti Kontserdi alla kuuluvate kollektiivide ja Eesti Filharmoonia Kammerkoori välisesinemiste arv kokku suurenes aastatel 2007-2011 32-lt 155-le kontserdile.

Klassikalise muusika heliloojad ja interpreedid tegelevad ekspordiga eeskätt isiklike kontaktvõrgustike kaudu. Sihiks on lepingu sõlmimine mõne Euroopa tuntud agentuuriga. Eesti Muusika Arenduskeskus ja Eesti Autorite Ühing jätkavad muusika ekspordi toetamist, viimane läbi Eesti Muusika Ekspordi. Toetatakse muusikute endi initsiatiivi, abistatakse puuduvate teenuste, koolituste, turundustegevuste jms osas, kuid seda juhul, kui taotleja ise samuti oma panuse annab. Eesti Muusika Infokeskus, Eesti Muusika Ekspord, Eesti Instituut, Eesti Vabariigi välisesindustes juures asuvad kultuuriesindajad ja tutvustavad kõik Eesti artiste ja heliloojaid. Eesti Muusika Arenduskeskus on koostanud muusikaekspordi alase ekspordiplaani aastateks 2012-2013, mille kohaselt planeeritakse välja arendada muusikatööstuse koordineeritud ekspordistruktuur, st tõsta Eesti muusika ja muusikute tuntust välisriikides, suurendada välismaalt laekuvaid autoritasusid, lepingute arvu fonogrammitootjatega, tellimusi kirjastajatele ning jae- ja hulгимүүijatele, suurendada välismaal väljaantud helisalvestiste arvu ja väliskontsertide arvu, samuti tekitada Eestisse rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline *management* – süsteem ja uus ekspordiformaat klassikalisele muusikale. Klassikalise muusika sihtturgudena nähakse Venemaad, Saksamaad ja Hollandit, millest viimased olid Rahvusvahelise Fonogrammitööstuse Föderatsiooni 2011. aasta aruande³¹ järgi kümne suurema muusikaturu (salvestatud muusika) hulgas maailmas, vastavalt kolmas ja üheksas. Klassikalise muusika interpretide ekspordi arendamisega tegeleb aktiivselt näiteks Lille Lille Muusikute Fond (Muusikute täiendõppe keskus). Professionaalseid levimusika *managere* on Eestis väga vähe, seetõttu püütakse silma jääda välismaa plaadifirmadele või agentidele. Levimusikute hüppelauaks välisriikidele on kujunemas festival Tallinn Music Week, kuhu tulevad kohale talendiotsijad mitmelt poolt maailmast.

Kuna välisesinemiste ja muusikaettevõtete ekspordikäivate kohta info puudub, pole võimalik prognoosida ei esinemiste mahtu ega ekspordimahtude muutust. Muusikaga seotud valdkondadest on kõrge ekspordipotentsiaaliga eeskätt Estonia klaverid.

Tööhõive muutus

Tööhõive maht jääb tõenäoliselt samaks, kuid juurde on vaja häid spetsialiste, professionaale ja muusikaõpetajaid. Tauststruktuuri spetsialiste on koolitatud kultuurikorralduse erialadel nii

³¹ Recording Industry in Numbers. International Federation of the Phonographic Industry, 2011.
<http://www.billboard.com/biz/articles/news/global/1098245/ifpi-2012-report-global-music-revenue-down-3-sync-pro-digital>

kõrgkoolides kui valdkonnasiseselt vastavatel kursustel, kuid kompetentsi ja kontaktivõrgustiku kujunemiseks läheb aega. Vajalik oleks tegevuskava, kuidas tõsta muusikute sissetulekuid ja elukutse prestiiži. Noorte välismaale õppima minek tähendab sageli, et tagasi ei tulda. Muusikuid lõpetab aastas ca 70. Eriti terav on lastemuusikakoolide vajadus õpetajate järele, kuni aastani 2025 vajatakse Kultuuriministeeriumi muusikanõuniku hinnangul juurde kokku 540 õpetajat, neist pensionileminekuga seoses 406 õpetajat ja lisaerialade avamise korral veel 106 õpetajat. Kohtade täitmine on problemaatiline, sest alafinantseerimise tõttu ja alghariduse vähese väärtustamise tõttu ei soovi kõrgkoolide lõpetajad asuda õpetaja ametikohale, eriti veel väljapoole Tallinat ja Harjumaad.

13.7. EKSPERDID JA ÜMARLAUD

Täname töö valmimisele kaasa aidanud eksperte.

Muusika valdkonna töö on läbi arutatud ümarlaulal 16. aprillil 2013.

Nimi	Organisatsioon	Osalemine ümarlaulal
Kadri Lassmann	Eesti Muusikanõukogu, Eesti Interpreetide Liit	✓
Marje Lohuaru	Eesti Muusika Arenduskeskus	✓
Juko-Mart Kõlar	Eesti Muusika Arenduskeskus	✓
Rauno Haabmets	Eesti Fonogrammitootjate Ühing	✓
Urmes Ambur	Eesti Esitajate Liit	✓
Helen Sildna	Musiccase OÜ, Tallinn Music Week, Eesti Muusika Arenduskeskus	✓
Aarne Valmis	Hitivabrik OÜ	✓
Leen Kadakas	Universal Music Baltics	✓
Olga Äär	Sony Music Entertainment	✓
Marko Lõhmus	Tallinna Filharmoonia, Eesti Muusikafestivalid	✓
Leelo Lehtla	Pille Lille Muusikute Fond (Muusikute täiendõppe keskus)	✓
Kalev Rattus	Eesti Autorite Ühing	
Airi Lillevälja	Eesti Autorite Ühing	
Merike Kirikal	Eesti Autorite Ühing	
Anneli Ivaste	Eesti Filharmoonia Kammerkoor	
Daily Trippel	ERSO	
Kutt Kommel	Statistikaamet	
Kairi Maidla	HT Meelelahutus OÜ	
Ene Vohu	Tallinna Kultuuriväärtuste Amet	
Marika Koha	Eesti Rahvusraamatukogu	
EKI partnerid:		
Siiri Siimer	Kultuuriministeerium	✓
Jorma Sarv	Kultuuriministeerium	✓
Anu-Maaja Pallok	EAS	✓
EKI töögrupist:		
Lia Lepane	Eesti Konjunktuuriinstituut	✓
Triin Vahi	Eesti Konjunktuuriinstituut	✓
Marje Josing	Eesti Konjunktuuriinstituut	✓

Muusika tuumik valdkonna ja seotud tegevusalade koodid Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi:

Tuumik tegevusalad

- 59201 Helisalvestiste ja muusika kirjastamine
- 90012 Kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus jms tegevus
- 90021 Lavakunsti abitegevused
- 90031 Kunstialane loometegevus
- 93299 Mujal liigitamata lõbustus- ja vaba aja tegevused
- 94121 Loomeliitude tegevus
- 94129 Muude kutseorganisatsioonide tegevus
- 94995 Vaba aja veetmise, meelelahutuse ja kultuurilise tegevuse või huvialadega seotud ühendused ja huviklubid ning huviklubid

Seotud tegevusalad

- 18201 Salvestiste paljundus
- 32201 Muusikariistade tootmine
- 3319 Muude seadmete remont
- 33191 Orelite ja muude ajalooliste muusikainstrumentide restaureerimine
- 3320 Muude seadmete remont, sh muusikariistad
- 46181 Muude kindlate kaupade vahendamine, sh muusikariistade vahendamine
- 46431 Elektriliste kodumasinate hulgimüük
- 46499 Mujal liigitamata kodumasinate hulgimüük, sh muusikariistade hulgimüük
- 4652 Elektroonika- ja telekommunikatsiooniseadmete ning nende osade hulgimüük
- 4743 Heli- ja videoseadmete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes
- 4754 Elektriliste kodumasinate jaemüük spetsialiseeritud kauplustes
- 47599 Muude mujal liigitamata kodutarvete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes, sh muusikariistade ja nootide jaemüük
- 47631 Muusika- ja videosalvestiste jaemüük spetsialiseeritud kauplustes
- 77291 Muude tarbeesemete ja kodumasinate väljaüürimine ja kasutusrent, sh muusikariistad
- 85521 Muusika- ja kunstikoolitus, sh klaveriõpetajad jm muusikaõpetus ning muusikakoolid ja stuudiod
- 90041 Teatri-, kontserdi jms hoonete käitlus
- 95291 Muude tarbeesemete ja kodutarvete parandus, sh muusikariistade parandus ja klaverite häälestamine

Lisa 13.2

Kultuuriministeeriumi eraldised ja toetused muusika valdkonnale 2007–2012 (eurodes)³²

Finantseeritav asutus, kollektiiv, üritus	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Türi Muusikakool-Kultuurimaja renoveerimine (investeeringutoetus)	525 993	95 867	95 867	95 867	95 867	95 867
MTÜ Eesti Pärimumuusika Keskus (investeeringutoetus), 2011. a Viljandi Jossimäed, Kirsimäe hoone (folkloorifestivali korralduspaik)	159 779	191 735	191 735	191 735	191 735	191 735
Kärdla Muusikakool (investeeringutoetus)	95 867	106 924	15 978	-	-	-
Loksa Kultuurikeskuse (muusikakool) rekonstrueerimine (investeeringutoetus)	76 694	70 303	-	-	-	-
Huvikeskus Kullo Ellerheina saal ja ruumid	55 486	-	-	-	-	-
Aruküla laululava	-	38 347	-	-	-	-
Kuressaare laululava	-	38 347	-	-	-	-
Loosi Maanaiste Seltsingu Loosi pargis kõlakoda	-	4 793	-	-	-	-
MTÜ Hellatempa külaseltsi laululava	-	6 391	-	-	-	-
Ööbikuru vabaõhulava (Rõuge vald)	-	19 173	-	-	-	-
Nõmme Saksa Lunastaja Kiriku oreel	-	127 823	-	-	-	-
Rahvusopera Estonia pillid	-	76 694	-	-	-	-
Pärnu Linnaorkester	19 173	19 173	17 256	15 703	15 703	15 703
Narva Linnaorkester	19 173	19 173	17 256	15 703	15 703	15 703
"Eraõiguslikud kontserdikorraldajad"	91394	70 303	57 776	57 846	57 846	372 563
"Eraõiguslikud muusikakollektiivid"	-	-	22 369	29 208	29 208	-
"Eesti heliplaat rahvusvahelisel areenil"	22 369	22 369	-	-	-	-
Muusikafestivalid ja -konkursid	-	-	89 476	102 898	138 049	252 300
"Noortekoorid rahvusvahelisel areenil"	16 617	16 617	-	-	-	-
"Süvamuusika Eestis" (sh noorte muusikaprojektid)	154 666	203 878	-	-	-	-
"Eesti muusika rahvusvahelisel areenil"	111 446	102 579	67 280	65 026	65 026	133 000
"Süvamuusika- ja muusikaalaste trükiste väljaandmine"	63 912	63 912	-	-	-	-
Helliloomingu tellimine	95 867	95 867	54 005	54 165	159 779	173 200
Filharmooniline tegevus	-	-	-	262 038	677 463	300 000
Folkloorifestivalid (2007 - Pärimus- ja folkloorifestivalid)	31 956	31 956	23 008	20 707	148 531	26 830

³² Sh investeeringutoetused ja rahvakultuuri valdkonna haldusalas olevatele Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, folkloori- ja pärimusmuusikafestivalidele ning Eesti Pärimusmuusika Keskusele, v.a Estonia ja ooperi valdkond, mida kajastatakse etenduskuunstide osas.

Finantseeritav asutus, kollektiiv, üritus	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	253 873	346 629	1 558 689	985 052	985 052	1 438 175
Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ	31 956	185 344	106 924	96 232	128 188	128 232
Eesti Muusika Arenduskeskus MTÜ	-	-	-	-	12 782	40 000
Eesti Muusika Infokeskus MTÜ	63 912	63 912	68 705	62 729	62 729	68 000
Eesti Muusikafestivalid MTÜ	9 587	9 587	7 989	7 190	7 190	7 190
Eesti Muusikanõukogu MTÜ	15 978	15 978	14 061	13 549	13 549	101 500
Rahvusvaheline Arvo Pärdi Keskus SA	-	-	-	-	255 647	255 647
Folkloorifestival Baltica	44 738	-	-	31 956	-	-
Põhja- ja Baltimaade Laulupidu	-	31 956	-	-	-	-
Gustav Ernesaks 100	-	12 782	-	-	-	-
Jazzkaar	31 956	38 347	-	-	-	-
Kuussaare Operipäevad	12 782	-	-	-	-	-
Eesti Muusika Päevad	19 173	19 173	-	-	-	-
Pärnu D. Oistrahhi festival MTÜ	102 259	102 259	-	-	-	-
NYVD Grupp MTÜ	115 041	115 041	-	-	-	-
Rahvusvaheline E. Tubina Ühing	19 173	19 173	-	-	-	-
Eduard Tubina kogutud teoste kirjastamine	-	-	9 587	9 267	9 267	14 000
Euroopa Liidu Noorteorkester (osalemise töös)	6 391	5 432	5 432	4 889	5 017	6 800
Eesti-Soome laulupidu Paris	25 565	-	-	-	-	-
Lepo Sumera Ühing	1 662	1 662	-	-	-	-
Kremerata Baltika rahvusvah koostööleping Noorte Orkester	-	-	-	-	34 960	36 000
Rahvusoperi Poistekoor	-	-	-	-	44 738	44 738
Eesti Kontsert	5 624 726	4 945 885	4 970 864	2 923 416	4 705 843	3 911 590
<i>sh omatulu</i>	1 917 349	-	-	-	-	-
Eesti Riiklik Sümfoniaorkester (ERSO)	1 961 209	2 290 414	1 987 107	2 605 127	2 088 563	2 152 240
<i>sh omatulu</i>	127 823	-	-	-	-	-
Eesti Filharmoonia Kammerkoor	1 038 013	1 142 306	1 016 425	848 461	847 868	847 044
<i>sh omatulu</i>	263 757	-	-	-	-	-
Toetused loomeliitudele (Eesti Heliloojate Liit, Eesti Esitajate Liit, Eesti Interpreetide Liit)	66 950	76 491	88 969	98 199	136 540	157 767
Toetused muusikavaldkonnale programmist "Eesti kultuur maailmas"	26 630	17 608	48 411	42 559	40 702	130 354
Toetused muusikavaldkonnale programmist "Tallinn – Euroopa Kultuuripealinn 2011"	-	-	-	-	76 694	-

Finantseeritav asutus, kollektiiv, üritus	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Programm "Eesti Kultuuriesindaja Suurbritannias"	-	26 712	3 004	1 534	-	-
Programm "Eesti Kultuuriesindaja Prantsusmaal"	-	-	-	-	19 817	-
Programm "Eesti Kultuuriesindaja Venemaal"	832	-	-	64	-	-
Programm "Eesti Kultuuriesindaja Soomes"	-	-	959	-	-	-
Programm "Eesti Kultuuriesindaja Saksamaal"	6 391	-	-	-	-	-
Programm "Eesti Kultuuriesindaja EL juures"	6 766	-	5 113	-	-	-
Loomemajanduse arendamine	2 876	-	-	4 474	10 000	-
Programm "Rahvuskultuurile oluliste tähtpäevade tähistamine"	-	-	-	89 476	25 173	2 000
Programm "EL kultuuriprogrammis osalevate Eesti projektide kaasrahastamine"	-	-	-	2 237	1 438	13 860
Riikidevaheliste kultuurikoostöölepingute täitmine	7 222	2 415	8 411	1 917	8 818	2 533
Toetus EV 90. aastapäeva tähistamiseks	110 764	849 618	-	-	-	-
Preemia määramine "Aasta kodanik 2009" laureaadile	-	-	1 278	-	-	-
Loometoetus loomeliitu mittekuuluvale loovisikule	-	2 224	-	-	-	-
Riigi kultuuristipendiumid muusika valdkonnas	-	13 805	16 106	18 407	23 010	13 800
KOKKU	11 146 817	11 756 977	10 625 326	8 757 632	10 594 384	10 948 371

Allikas: Kultuuriministeeriumi eelarved ja dokumendiregister (alates 26.06.2007)